

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ
ТРИНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина сорок перша

Стенограма пленарного засідання
16 липня 2025 року

Київ 2025

ВЕРХОВНА РАДА УКРАЇНИ
ІХ СКЛИКАННЯ

ТРИНАДЦЯТА СЕСІЯ

БЮЛЕТЕНЬ №1

Частина сорок перша

*Стенограма пленарного засідання
16 липня 2025 року*

Головне управління документального забезпечення
Апарату Верховної Ради України

ЗМІСТ

Засідання перше
(Середа, 16 липня 2025 року)

Частина сорок перша

Оголошення, заяви, повідомлення, пропозиції народних депутатів України	...8
Оголошення запитів народних депутатів України	...17
Проведення сигнального голосування для прогнозування результатів розгляду питань порядку денного	...23
Прийняття в першому читанні за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України проектів законів України:	
«Про основні засади житлової політики»	...23
«Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу»	...29
«Про статус народного депутата – засновника державної незалежності України»	...34
Прийняття в першому читанні за основу, визначення невідкладним та скорочення наполовину строку підготовки до другого читання проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань»	...34
Внесення змін до Податкового кодексу України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення»	...41

Заяви:

депутатської фракції політичної партії
«Європейська солідарність» ...71

депутатської фракції політичної партії
«Слуга народу» ...72

Внесення змін до:

Закону України «Про санкції» щодо застосування
санкцій до суден, повітряних суден ...74

статті 11 Закону України «Про військовий обов'язок
і військову службу» щодо військової підготовки
громадян України за програмою підготовки офіцерів
запасу медичної служби ...74

Закону України «Про військовий обов'язок і військову
службу» щодо проходження військової служби
за контрактом особами, які досягли граничного віку
перебування на військовій службі ...74

деяких законодавчих актів України щодо визнання
депортованими громадян України, які у 1944-1951 роках
були примусово переселені з території
Польської Народної Республіки ...74

Внесення зміни до розділу II «Прикінцеві та перехідні
положення» Закону України «Про внесення змін до деяких
законів України щодо окремих питань, пов'язаних із
проходженням військової служби під час дії воєнного стану»
щодо виплати додаткової винагороди інструкторсько-
викладацькому складу вищих військово-навчальних закладів
та їх структурних підрозділів ...74

Внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення
окремих питань діяльності Служби безпеки України
та підвищення її ефективності у зв'язку з участю у відсічі
і стримуванні збройної агресії проти України ...76

Прийняття в першому читанні за основу з доопрацюванням
положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту
Верховної Ради України проектів законів України:
«Про внесення змін до Податкового кодексу України
та інших законів України щодо підтримки підприємств
оборонно-промислового комплексу» ...77

«Про внесення зміни до розділу XXI «Прикінцеві та перехідні
положення» Митного кодексу України щодо підтримки
підприємств оборонно-промислового комплексу» ...77

Прийняття в першому читанні за основу проекту Закону
«Про внесення зміни до розділу VI «Прикінцеві та перехідні
положення» Бюджетного кодексу України щодо підтримки
підприємств оборонно-промислового комплексу» ...77

Прийняття рішення про надання доручення Голові Верховної Ради
України СТЕФАНЧУКУ Р.О. щодо невідкладного підписання
прийнятих Верховною Радою України 16 липня 2025 року
законів України «Про внесення змін до деяких законодавчих
актів України щодо визнання депортованими громадян України,
які у 1944-1951 роках були примусово переселені з території
Польської Народної Республіки», «Про внесення змін до Закону
України «Про санкції» щодо застосування санкцій до суден,
повітряних суден», «Про внесення змін до статті 11 Закону
України «Про військовий обов'язок і військову службу»
щодо військової підготовки громадян України за програмою
підготовки офіцерів запасу медичної служби», «Про внесення
змін до Закону України «Про військовий обов'язок і військову
службу» щодо проходження військової служби за контрактом
особами, які досягли граничного віку перебування на військовій
службі», «Про внесення зміни до розділу II «Прикінцеві
та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін
до деяких законів України щодо окремих питань, пов'язаних
із проходженням військової служби під час дії воєнного стану»
щодо виплати додаткової винагороди інструкторсько-викладацькому
складу вищих військово-навчальних закладів та їх структурних
підрозділів», «Про внесення змін до деяких законів України
щодо удосконалення окремих питань діяльності Служби безпеки
України та підвищення її ефективності у зв'язку з участю
у відсічі і стримуванні збройної агресії проти України»
та негайного направлення Президенту України на підпис ...84

Прийняття рішення про зміну черговості розгляду питань порядку денного	...84
Внесення змін до:	
Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо окремих питань виплати одноразової грошової допомоги	...85
Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення дотримання гарантій адвокатської діяльності	...86
Прийняття рішення про надання доручення Голові Верховної Ради України СТЕФАНЧУКУ Р.О. щодо невідкладного підписання прийнятого Верховною Радою України 16 липня 2025 року Закону України «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення дотримання гарантій адвокатської діяльності» та негайного направлення Президенту України на підпис	...86
Прийняття Постанови Верховної Ради України «Про відставку Прем'єр-міністра України Шмигала Д.А.»	...87

[Результати поіменного голосування](#)

ЗАСІДАННЯ ПЕРШЕ

*Зал засідань Верховної Ради України
16 липня 2025 року, 10 година 16 хвилин
(Після перерви)*

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради
України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Слава Україні!

Шановні колеги, відповідно до прийнятої нами Постанови «Про деякі питання організації роботи Верховної Ради України дев'ятого скликання в умовах дії воєнного стану» сьогодні ми продовжуємо наше пленарне засідання.

Згідно з прийнятою Верховною Радою України постановою всі присутні на пленарному засіданні не повинні поширювати інформації щодо його початку, перебігу та прийнятих у парламенті рішень раніше ніж через годину після оголошення перерви у пленарному засіданні. Прошу всіх присутніх неухильно дотримуватися прийнятого українським парламентом рішення та відповідально поставитися до забезпечення безпеки єдиного законодавчого органу нашої держави.

У разі повітряної тривоги буде оголошено перерву в пленарному засіданні, і ми всі маємо перейти до безпечних місць відповідно до схеми укриття.

Шановні колеги, за парламентською традицією пропоную розпочати роботу з виконання Державного Гімну України.

(Лунає Державний Гімн України).

Шановні колеги, сьогодні 1239-й день повномасштабної збройної агресії російської федерації проти України. Ворог не припиняє терору. Тривають масовані удари ракетами та дронами по об'єктах критичної інфраструктури, житлових кварталах, школах, лікарнях, руйнуються міста і села, страждають невинні люди. Серед загиблих і поранених – військові, цивільні та діти. Попри все в ці важкі, але водночас героїчні дні ми щоденно переконуємося в силі духу нашого народу, його єдності та незламності. Україна тримається завдяки тим, хто боронить її на передовій, захищає небо, рятує поранених, підтримує тил і забезпечує життєдіяльність країни. Ми з глибокою повагою схиляємо голови перед захисниками і захисницями за їхню мужність, відданість і жертвність.

Вшануймо хвилиною мовчання світлу пам'ять полеглих героїв, які віддали життя за свободу і незалежність України, а також мирних громадян, чиї життя забрала російська агресія.

(Хвилина мовчання).

Прошу сідати.

Шановні колеги, відповідно до статті 25 Регламенту Верховної Ради України та рішення Погоджувальної ради депутатських фракцій і груп сьогодні відводиться до 30 хвилин для виступів народних депутатів.

Прошу народних депутатів записатися на виступи.

Бакунець Павло Андрійович, депутатська група «Довіра».

БАКУНЕЦЬ П.А., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 122, Львівська область, політична партія «Об'єднання «Самопоміч»). Виражаючи волю українського народу, 35 років тому в цьому залі було прийнято Декларацію про державний суверенітет України. Саме цей день і цей документ стали основою чудової проєвропейської демократичної держави Україна, яка тоді, виходячи зі складу Радянського Союзу, у мільйонах сердець і умів українців уявлялася вільною, незалежною, будованою для того, щоб у ній було комфортно жити українцям, щоб держава стояла на захисті прав і свобод кожного українця.

Сьогодні, 35 років по тому, коли всі українці відчують важкий виклик війни, яку кремлівський агресор розпочав проти української державності, я з цієї трибуни, звертаючись до вас, народні обранці, звертаючись до вас, дорогі українці, особливо наші захисники, які на різних фронтах боронять, власне, Декларацію про державний суверенітет України, дякую вам. Дякую кожному українцю за те, що ми маємо можливість жити в незалежній країні, за те, що ми маємо правильний проєвропейський вибір, за те, що є мільйони відважних сердець, які готові боронити і допомагати тим, хто боронить нашу землю.

Вітаючи кожного і кожна з вас, дорогі українці, я все-таки закликаю звернути увагу на законопроекти, що мають допомогти нашій національній безпеці, обороні для того, щоб Декларація про державний суверенітет України дійсно була не лише простим документом на папері, а волею всіх українців, була тим документом, який є дороговказом усім державним органам, щоб працювати на добро кожної української родини, родини кожного українця-захисника, родини кожного захисника, який нині, на жаль, перебуває в тимчасовому статусі полоненого або зниклого безвісти, з вірою, що кожен захисник повернеться до своїх рідних, додому.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Княжицький Микола Леонідович, фракція «Європейська солідарність».
Будь ласка.

КНЯЖИЦЬКИЙ М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (одномандатний виборчий округ № 116, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! Сьогодні шоста річниця набрання чинності законом про мову. Цей закон є одним із ключових для існування України як

держави, ним захищається наша ідентичність, наше майбутнє і наш розвиток. Недаремно відразу після прийняття цього закону вороги України, які являли собою різні псевдоопозиційні проросійські сили, намагалися оскаржити його в Конституційному Суді України, торпедували його впровадження різноманітними законодавчими ініціативами. Поки що нам вдавалося все це відбивати. Ми захистили закон і захистили українську мову.

Конституційний Суд України у своєму рішенні наголосив, що захист української мови як державної є одним із ключових елементів національної безпеки. Закон діє. Частка української мови невпинно зростає у всіх сегментах суспільного життя, і це дуже непокоїть не лише наших колаборантів, а й росію, яка зробила мовне питання одним з основних для обґрунтування своєї війни проти України. Вони прийшли сюди нібито захищати російську мову. Дотепер вони вимагають від нас скасувати закон про мову і запровадити російську мову як другу державну. Це лише зайвий раз підкреслює важливість захисту і розвитку української мови.

На цьому фоні дуже тривожними для всіх нас були останні події, пов'язані з непризначенням мовного омбудсмена, з призначенням нового мовного омбудсмена. Нібито ця епопея завершена. Ми сподіваємося, що нова мовна омбудсвумен буде гідно продовжувати роботу інституції, яку фактично створив і поставив на ноги Тарас Кремень.

Мова забезпечує єдність української нації, і потрібна життєздатна інституція, яка буде впроваджувати цю політику як в Україні, так і серед української діаспори. За останні шість років від моменту прийняття і набрання чинності законом було зроблено багато для захисту і розвитку мови. Наше завдання – не допустити ревізії цієї політики і забезпечити подальший поступ. Уже всім зрозуміло, що українська мова – це той фундамент, який тримає українську націю і державу, його потрібно зміцнювати і розбудовувати, жорстко припиняти будь-які спроби зруйнувати і підважити.

Дорогі друзі, уявіть собі, що було б, у якому суспільстві ми жили б, якби тоді, у 2019 році, Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» не було прийнято. Ми насправді мали б другу білорусь, що і сьогодні так мріють побудувати путін і ті, хто хоче знищити Україну. Закон про мову – це той стовп, який тримає наше майбутнє, і ми маємо зробити все, щоб захистити закон і захистити українську мову.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Степан Іванович Кубів, фракція «Європейська солідарність».

КУБІВ С.І., член Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановний пане головуєчий, прошу передати слово Софії Федині.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Софія Романівна Федина. Будь ласка.

ФЕДИНА С.Р., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Сьогодні 35-та річниця проголошення Декларації про державний суверенітет України. Ця дата нагадує нам, що трапляється і які трагедії супроводжують український народ, коли у нас немає своєї державності.

Особливо ХХ століття позначилося спробами знищити українців саме тому, що не було держави, яка могла б захищати, не було нашої армії, яка могла б на державному рівні захищати. Одна з таких подій – це депортація українців Закерзоння 1944-1951 років.

Колеги, я розумію, що ви зайняті різними переговорними процесами, але послухайте, будь ласка, тому що нарешті за шість років законопроект [№ 2038](#) про визнання депортації українців Закерзоння злочином комуністичного режиму стоїть у порядку денному пленарного засідання Верховної Ради України. Він абсолютно готовий до голосування. Завдяки колезі Копиленку і Комітету з питань прав людини, деокупації та реінтеграції тимчасово окупованих територій України, національних меншин і міжнаціональних відносин надзвичайно швидко були доопрацьовані всі поправки. Тільки чомусь ми постійно на когось звертали увагу, не могли цей законопроект включити до порядку денного: не так подивляться, не так зреагують. Але річ у тому, що цей законопроект – про захист Україною українських громадян, які пережили депортацію.

Нагадаю вам, якщо хтось забув чи не знав, що йдеться про понад 750 тисяч українців, які в 1944-1951 роках втратили свою рідну домівку тільки тому, що були українцями за походженням. Їм давали дві години на те, щоб зібрати своє майно і навіки залишити рідний дім без права повернення. Якщо вони хотіли повернутися і сміло говорили про злочин депортації, який вчинили комуністичні режими тогочасної Польщі та УРСР, то їх розстрілювали, палили села, навіть більше, у найгірших нацистських традиціях кидали до концтабору «Явожно», де катували жінок, дітей і священників.

Товариство, думаю, що сьогодні особливо прийнятний день для того, щоб одностайно проголосувати за цей законопроект. Я дуже прошу за можливості перенести його в порядку денному і розглянути раніше, щоб не було сумнівів, чи встигнемо ми, чи не встигнемо. Це наша відповідальність перед сотнями тисяч українців Закерзоння та їх нащадків.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шпак, фракція «Слуга народу».

ШПАК Л.О., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 194, Черкаська область, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Дмитру Разумкову.

РАЗУМКОВ Д.О., народний депутат України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Обнулить, будь ласка, час.

Я вас вітаю! У нас подвійне свято: сьогодні ми звільнимо Україну від Шмигалья. Від Шмигалья, від його команди, від непрофесійного уряду. Цей процес був запущений нашою командою «Розумна політика». Я дякую кожному колезі від опозиції і монобільшості, хто долучився до цього процесу, тому що терпіти те, що робить нині уряд, було просто неможливо. Він фактично знищує економіку, знищує соціальний сектор, знищує український бізнес, знищує «аграрку», знищує нашу освіту, знищує нашу медицину, робить усе, я не знаю, що він робить, але у такий спосіб допомагаючи ворогу.

Сьогодні в цьому залі буде виступати Шмигаль, після чого його виженуть із ганьбою. Я не знаю, як ви будете потім призначати його міністром оборони. Людина, яка в цьому залі з цієї трибуни розповідала, що збудувала третю лінію оборони. Частина цієї третьої лінії оборони нині окупував ворог. Це людина, яка на початку повномасштабного вторгнення погодилася і обіцяла, що буде зниження податків до кінця війни, плюс щонайменше рік після нашої перемоги. Двічі підвищили податки, знищивши бізнес. Маємо дірку в бюджеті, коли замість очікуваних 600 мільярдів гривень у минулому році надійшло лише 10 мільярдів. Це людина, яка провалила розширений «економічний безвіз», і зараз усі поспіхом намагаються якось врятувати ситуацію. А це мінус 3,5 мільярда євро для нашої економіки. Це людина, яка не вміє рахувати, минулого року подала проект бюджету, і ви, на жаль, взявши на себе відповідальність, за це проголосували. Це людина, яка недорахувалася минулого року 600 мільярдів гривень, цього року мова йде вже про 450 мільярдів. Що буде далі, ніхто відповісти не може.

Це уряд, який довів ситуацію до того, що в газових сховищах – 20 відсотків газу, у наших з вами сховищах. Це рекорд за останні роки, такого не було вже дуже давно. Це уряд, який не підвищує зарплати нашим захисникам, у їхніх деклараціях як було 20 тисяч гривень, так і залишається, не підвищує мінімальну пенсію. Я дуже хочу, щоб саме уряд Шмигалья пожив на пенсію 2 тисячі 361 гривню, мабуть, так він проживе перші два дні максимум, далі всі можливості для цього уряду будуть вичерпані.

Ми добилися того, що уряд Шмигалья йде у відставку. Ми точно робимо правильний крок. Я дуже сподіваюся, що ми почуємо нормальний звіт і від нього, і від його міністрів, і більша частина цих міністрів ніколи не буде займати місця в уряді, тому що вони насправді в будівлі уряду можуть працювати лише молодшими помічниками прибиральниці. Це їх доля.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Волинець, фракція «Батьківщина».

Буймістер. Будь ласка.

БУЙМІСТЕР Л.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 223, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Фракція «Батьківщина». Шановні українці, сьогодні хочу привітати вас із днем ухвалення Декларації про державний суверенітет України. Це особлива дата, адже саме народ України є носієм суверенітету нашої держави, саме влада в Україні повинна гарантувати державний суверенітет, дотримання прав і свобод кожного громадянина України.

На превеликий жаль, мій досвід роботи вже майже шість років тут дає можливість сказати, що в цьому залі дуже часто ми були свідками, коли права людини і той самий державний суверенітет порушувалися голосуваннями більшості. Я дуже уважно стежила за голосуваннями представників усіх політичних фракцій і груп, адже останні майже чотири роки повномасштабного вторгнення була позафракційним і позапартійним народним депутатом. На мій погляд, з усіх голосувань, що я проаналізувала, є єдина фракція в українському парламенті, яка за цей час жодного разу не порушила Конституції України, жодного разу не порушила прав і свобод людини, щодня бореться за те, щоб наші громадяни, наші військовики, наші внутрішньо переміщені особи, наші ветерани жили краще, а перемогу ми здобули якомога швидше.

Я дуже сподіваюся, що в цьому залі ми почнемо об'єднуватися, формувати нарешті незалежну проукраїнську коаліцію усіх політичних сил, вона єдина може врятувати країну в такий складний момент, адже наш ворог «не дремлет», ворог не змінив своїх стратегічних і тактичних планів та хоче знищити нашу державу. Саме зараз для нас надважливо, щоб усі політичні сили об'єднувалися в одному – боротьбі за нашу державу, незалежність, суверенітет, за нашу перемогу і за нашу Батьківщину.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Саврасов, фракція «Європейська солідарність».
Олексій Олексійович Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 137, Одеська область, самовисуванець). Шановні друзі, знаєте, кожного разу мені здається, що вже не може бути більшого ідіотизму в нашій державі, але кожен раз ми просто всім доводимо – може. Може бути ще більше ідіотизму.

Читаю сьогодні зранку в заяві Центру протидії дезінформації, що ворог масово атакує міста дронами. Боже, вони це побачили! Вони дізналися, що кожен день Київ, Одесу, Харків і всі інші міста, Вінницю цієї ночі, Кривий Ріг атакують дрони. Думаю, що зараз вони, напевно, скажуть, що вже держава, дрони-перехоплювачі, всі...

Читаю далі: важливо, щоб місцева влада розвивала систему протидії, закуповувала дрони-перехоплювачі, готувала пілотів і посилювала ППО. Тобто ще раз, Центр протидії дезінформації – наша центральна влада говорить, що

вмиває руки, провалила все, не може зупинити атаки дронів на українські міста, то хай українські міста і села самі себе захищають, нехай у кожному селі готують пілотів дронів, створюють протиповітряний захист. Ви що, взагалі ідіоти?! Навіщо тоді в нашій державі влада? Може, Президент буде займатися каналізацією, Прем'єр-міністр – вигрібною ямою, а місцеве самоврядування – дронами-перехоплювачами, створить свій генштаб, буде в кожному місті головнокомандувач, ставка. Ви що?! Це ідіотизм!

Ви четвертий рік не можете зупинити цих іранських довбаних «шахедів», які летять, як мопеди, на наші міста, найпримітивніша технологія. Де дрони-перехоплювачі? Де нормальна система? Де все це? Де українська балістична ракета, що долетить, як обіцяли, до Москви? Де все це? Чи має кожне місто?.. Має Жмеринка розробити балістичну ракету, Крижопіль має розробити дрон-перехоплювач і разом боротися? Скільки цей ідіотизм буде тривати? Чому в нашій державі вже рік немає командувача Повітряних сил? У нас рік немає командувача Повітряних сил притому, що в небі постійно біда. Скажіть мені, будь ласка, скільки це буде тривати? Це повний клінічний ідіотизм. Ну і це теж.

Друзі, я хочу вам сказати: ви або займіться державою, або вже зберіть свої речі та йдіть геть, бо нічого не можете, навіть найголовнішого – захистити життя українців від цього повітряного терору. Ганьба!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Савчук Оксана Василівна. Будь ласка.

САВЧУК О.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (одномандатний виборчий округ № 83, Івано-Франківська область, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Свобода»). Всеукраїнське об'єднання «Свобода». Я хочу кожного закликати зробити все можливе, щоб історична справедливість, що затягувалася з часу відновлення української державності, була сьогодні відновлена шляхом результативного голосування, яке ми проведемо щодо законопроекту [№ 2038](#). На жаль, ніхто з моєї родини не дочекався за життя такого закону, тому що всі мої рідні, які були примусово переселені з територій їх постійного проживання, з Ярослав, Ряшева, інших міст, уже відійшли в інші світи. Можливо, це визнання не потрібно саме їм, тим, хто не дожив, але потрібно нам заради того, щоб ми мали гідне майбутнє. Українці, яких примусово переселили з території Польщі у 1944-1951 роках, залишили все, але має бути гідність, що нині ми це розуміємо.

Я хочу констатувати ще одну проблему, що ми маємо, на жаль, через цей уряд, який, сподіваємося, успішно відправимо у відставку. Можливо, ви не знаєте, але вже з квітня всі наші люди, які були виселені до Сибіру і тільки-но з'явилася можливість повернулися, а це реабілітовані жертви політичних репресій, втратили єдине, що їм давала ця держава, – маленьку компенсацію на оплату житлово-комунальних послуг. Тепер, у час війни, ці люди отримали таку «подяку», тобто не мають цієї компенсації. На жаль, на місцевому рівні не всі громади можуть забезпечити їм це за власний кошт. Держава показала своє

обличчя: якщо у вас мінімальний дохід, то, може, ми засвідчимо вам свою повагу, але якщо у вас пенсія трошки більше 4 тисяч гривень, ви як реабілітовані цій державі не потрібні, не отримаєте нічого. Це поганий приклад, що ми сьогодні показуємо зокрема тим людям, які зараз перебувають на окупованих територіях. Якщо ми не вміємо цінувати тих, хто нині в нас є тут, хто був репресований і реабілітований російською федерацією в минулому, то не достойні того, щоб цінувати це в майбутньому.

І насамкінець. Ще одна кричуща проблема стосується освіти. Сьогодні зареєстровано проект постанови. Прошу вас усіх підписатися під проектом постанови, який зареєстрував Ігор Павлович, щоб у селах не закривали малокомплектні школи, де навчається менше 45 дітей, які уряд злочинною постановою хоче закрити. Прошу вас поставити свої підписи і зробити все, щоб українське село вижило і школи збереглися.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Рудик, депутатська група «Партія «За майбутнє». Будь ласка.

РУДИК С.Я., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 198, Черкаська область, самовисуванець). Панове колеги народні депутати! Шість років тому в цьому залі було прийнято визначний Закон України «Про забезпечення функціонування української мови як державної». Це зробили народні депутати не нашого скликання, нинішнього, а попереднього. Я пишаюся, що належу до людей, які голосували і підтримували цей закон. Особливо пам'ятним він є для тих, хто воював зі спробами русифікації Ківалова – Колесніченка (пам'ятаєте таких «героїв?»), хто бився під Українським домом. Для нас це велика перемога була тоді і є зараз.

Багато що зроблено за ці роки в Україні для захисту і утвердження української мови як державної у всіх сферах суспільного життя. Але давайте будемо відвертими, роботи ще непочатий край. Проїдьтеся по східних обласних адміністраціях (східних – мається на увазі за регіональним принципом), заїдьте до Харківської, Запорізької, Дніпропетровської, Херсонської, на півдні, і ви побачите, що там, де *off the record*, спілкуються російською. Зайдіть до органів державного та військового управління, хто має допуск до державної таємниці і не тільки просиджує свої штани у комфортних умовах Верховної Ради, і послухайте, якою мовою там спілкуються. Я вам відкрию очі, там дуже часто спілкуються російською. І замість того, щоб як держава, як законодавчий орган державної влади, як Верховна Рада і, звичайно, уряд максимально підсилювати цю роботу, ми робимо все, на жаль, не так.

Учора уряд під кінець своєї бурхливої п'ятирічної діяльності, всупереч позиції десятків визначних діячів культури і мистецтва України, призначив людину, яка ніби і непогана за резюме, ніби «не зашкварена», як інший кандидат, який, на мою думку, не мав би морального права очолювати цю інституцію,

але вона представляє напрям філології і фольклористики. Що таке фольклор? Загляньте у Вікіпедію. Це легенди, казки, усе, що завгодно, але не принципи державного управління. Захист державної мови, панове, – це не фольклор, це управління, це система, це виклики, на які треба постійно реагувати. На превеликий жаль, людина, яка не має відповідного державного досвіду, не може з цим справитися. Звичайно, надія вмирає останньою. І мені в глибині душі хотілося б вірити, що все буде. Але те, що уряд, який...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо.

Іван Іванович Крулько, фракція «Батьківщина».

Юлія Володимирівна Тимошенко.

ТИМОШЕНКО Ю.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Фракція «Батьківщина». Хочу привітати всю країну, привітати парламент із великим святом – 35-ю річницею проголошення Декларації про державний суверенітет України. Це не просто свято, це по суті основа, фундамент існування всіх нас, нашої нації, нашої держави. Немає нічого ціннішого на світі, ніж жити, працювати, відчувати себе громадянином своєї рідної держави – суверенної, незалежної, європейської.

Я дуже добре пам'ятаю, як один з авторів Декларації про державний суверенітет України Левко Григорович Лук'яненко, який був членом фракції «Батьківщина», показував мені документ, саму декларацію, яку він від руки правив. Світла пам'ять таким людям і велика подяка, низький уклін усім, хто стояв за проголошенням Декларації про державний суверенітет України.

Сьогодні, можливо, той унікальний день, коли нам потрібно чесно сказати про те, що у нас є насправді. Сказати правду, що останні 10 років державний суверенітет принижується, нівелюється, перекреслюється. Це славнозвісні закони про призначення у нас чиновників усіх рівнів так званими міжнародними дорадчими радами, коли наші державні корпорації управляються міжнародними іноземними наглядовими радами, коли практично кожен орган влади може призначатися не конституційно, а через неконституційні інструменти, які створені в Україні цим і попереднім скликаннями парламенту. Це приниження України і приниження нашого суверенітету.

Я переконана, що найближчим часом, коли буде перезавантаження влади і почне працювати наступне скликання Верховної Ради, усе, що було прийнято за останні 10 років, і те, що принизило нас як державу і наш суверенітет, буде скасовано як неконституційне, принизливе і таке, що не має права на життя. А Україна буде жити як суверенна, сильна, незалежна, європейська держава попри все, що робиться проти її національних інтересів.

Слава Україні! Україна понад усе!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!
Яценко Антон Володимирович.

ЯЦЕНКО А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (одномандатний виборчий округ № 200, Черкаська область, самовисуванець). Шановні колеги! Я хочу порушити питання, яке нині дуже болюче для закладів освіти. Ще 6 вересня 2024 року уряд прийняв Постанову «Про реалізацію експериментального проекту щодо розвитку автономії деяких закладів вищої освіти» ([№ 1029](#)). Під такою гарною назвою насправді криється рейдерська схема захоплення вишів.

Як це робиться? Спочатку виші об'єднуються, наприклад, в Умані об'єднують Уманський національний університет садівництва і Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини, потім обирають відповідно до цієї постанови ректора, але обирають його не шляхом голосування наукового складу всього колективу, а створюється якась наглядова рада за наказом Міністерства освіти і науки України і фактично далі рейдерять і майно, і все.

Вважаю, це злочинна постанова, яка дуже неправильна. Закликаю всіх колег, я зараз підготую звернення, долучитися до скасування цієї постанови, бо вона абсолютно незаконна. Давайте збережемо наші виші. Прикро, що під час війни таке робиться. На жаль, у цьому залі також є люди, які активно лобіювали цю постанову. Це неправильно. Давайте боротися за наші заклади вищої освіти, бо це наше майбутнє, наші діти. Це перше питання.

Друге питання. Ви знаєте, що в Україні протягом повномасштабного вторгнення загинуло 1200 людей (цивільного населення) через міни, «шахеда» і їх залишки, бо населення у більшості випадків належно не інформоване що робити, куди можна ходити, а куди не можна. На жаль, на проведення роботи з інформування жодної копійки за 3,5 року не дано, всупереч Закону України «Про протимінну діяльність в Україні» і всіх рішень, які прийняті, наприклад, щодо утворення інформаційного хабу з питань протимінної діяльності.

Тому прохання і до нового уряду, який буде, і до всіх колег долучитися, щоб ми все-таки цю важливу нішу заповнили і люди знали, особливо діти, підлітки, що можна робити, а чого не можна. Сьогодні протимінна діяльність – це лише про аграрні поля. Це абсолютно невірний підхід, життя людини значно дорожче. Це були б невеликі видатки для держави, але дало б можливість суттєво зменшити кількість загиблих і постраждалих від мін. Думаю, що це треба робити.

Дякую всім за увагу. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякуємо, шановні колеги. Виступи завершено.

Переходимо до оголошення депутатських запитів, також будуть запити до Президента України.

Будь ласка, Олено Костянтинівно.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України

КОНДРАТЮК О.К.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Добрий день, шановні колеги! Для оголошення на пленарному засіданні Верховної Ради України внесено 38 запитів народних депутатів України, з них: до Президента України – 6, до органів Верховної Ради України – жодного, до Кабінету Міністрів України – 22, до керівників інших органів державної влади та органів місцевого самоврядування – 10, до керівників підприємств, установ і організацій, розташованих на території України, незалежно від їх підпорядкування і форм власності – немає.

Спочатку, поки дійдуть ще люди до залу, я зачитаю запити народних депутатів, які надійшли, окрім запитів до Президента України, і потім, в кінці, ми перейдемо до голосування запитів до Президента України.

Отже, запити народних депутатів України.

Групи народних депутатів (Ірина Геращенко, Євгенія Кравчук та інші, усього 21 народний депутат) – до Прем'єр-міністра України щодо вжиття невідкладних заходів із збереження мозаїки «Птах» авторства українських художників-шістдесятників Алли Горської та Віктора Зарецького, розташованої на будівлі колишнього закладу громадського харчування «Супій» у селі Гельмязів Золотоніського району Черкаської області.

Групи народних депутатів (Ірина Геращенко, Євгенія Кравчук та інші, усього 22 народні депутати) – до міністра культури та стратегічних комунікацій України щодо вжиття невідкладних заходів із збереження мозаїки «Птах» авторства українських художників-шістдесятників Алли Горської та Віктора Зарецького, розташованої на будівлі колишнього закладу громадського харчування «Супій» у селі Гельмязів Золотоніського району Черкаської області.

Юлії Тимошенко – до Прем'єр-міністра України щодо необхідності перевірки обставин проведення Національним агентством України з питань виявлення, розшуку та управління активами конкурсної процедури відбору управителя об'єкта нерухомого майна – Будинку профспілок.

Дмитра Костюка – до Прем'єр-міністра України щодо необхідності передачі транспортних засобів типу «пікап», які перебувають у користуванні поліції, для забезпечення потреб Збройних Сил України та мобільних груп протиповітряної оборони.

Антон Яценко – до Прем'єр-міністра України, міністра освіти і науки України щодо надання інформації та копій документів стосовно реорганізації Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини шляхом приєднання його до Уманського національного університету.

Антон Яценка – до Уманського міського голови щодо надання копій документів.

Антон Яценка – до Уманського міського голови щодо надання інформації та копій документів.

Ірини Фріз – до адміністрації Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України щодо надання інформації про найменування, кількість і вартість закуплених (законтракованих) Державною службою спеціального зв'язку та захисту інформації України безпілотних розвідувальних авіаційних комплексів у період з 1 вересня 2024 року по 30 червня 2025 року.

Ірини Фріз – до адміністрації Державної прикордонної служби України щодо надання інформації про загальний обсяг отриманих Державною прикордонною службою України коштів від Міністерства оборони України на закупівлю зброї, військової техніки, обладнання протягом 2024 року та протягом січня – червня 2025 року.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо спрямування коштів з Державного бюджету України на капітальний ремонт даху та фасаду Давидівської гімназії Кіцманської міської ради Чернівецького району Чернівецької області.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо ремонту автомобільних доріг на території села Замостя Вижицького району Чернівецької області.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо облаштування багатофункціонального спортивного майданчика зі штучним покриттям на території села Замостя Чернівецького району Чернівецької області.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо облаштування багатофункціонального спортивного майданчика зі штучним покриттям на території Петровецької сільської територіальної громади Чернівецького району Чернівецької області.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо належного утримання автомобільної дороги, встановлення автобусних зупинок та дитячих ігрових майданчиків у селі Бабіне Вижицького району Чернівецької області.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо проведення капітального ремонту автомобільної дороги загального користування місцевого значення О26165 «Об'їзд міста Сторожинець», а також шляхів, що сполучають місто Сторожинець із селами Бобівці та Нові Бросківці Чернівецького району Чернівецької області.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо ремонту автомобільної дороги між населеними пунктами Слобода-Комарівці, Кіцмань, Борівці, Киселів, Ставчани, а також на шляхах від села Драчинці до Нових Драчинців й прилеглих територій та з села Буденець до Петрівців й Аршиці Чернівецького району Чернівецької області.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо забезпечення надійного переїзду через міст у селі Глиниця Чернівецького району

Чернівецької області, зокрема шляхом додаткового укріплення верхнього настилу дерев'яним, гумовим або металевим покриттям.

Максима Заремського – до Прем'єр-міністра України щодо комплексного ремонту доріг і вулиць, що сполучають населені пункти Путила, Селятин, Шепіт, Руська, Лопушна, Долішній Шепіт, а також з міста Вижниця до міста Вашківці й сіл Лукавці, Вовчинець, у напрямку з селища Красноільськ до сіл Банилів-Підгірний, Мигове, Велике, Зеленів, Панка, Давидівка, Коритне, Замостя, Череш, Багна та по вулицях Якобашвілі, Чернівецькій, Кримській, Клинівській міста Сторожинець, вулиці Шевченка села Панка, вулиці Українській села Черешенька, вулицях Незалежності та Буковинській села Зеленів Чернівецької області.

Олександра Ткаченка – до Голови Служби безпеки України стосовно вжиття дієвих заходів реагування для пошуку військовослужбовця Гліба Ємельянова.

Групи народних депутатів (Ірина Геращенко, Ростислав Павленко та інші, усього сім народних депутатів) – до Прем'єр-міністра України стосовно надання офіційної інформації про заходи, вжиті Кабінетом Міністрів України, а також підпорядкованими йому органами виконавчої влади щодо реалізації положень міжнародних угод та фінансових домовленостей, спрямованих на фінансове сприяння відновленню України.

Олександра Ткаченка – до міністра внутрішніх справ України щодо всебічної перевірки фактів можливого вчинення кримінального правопорушення.

Олександра Юрченка – до міністра культури та стратегічних комунікацій України, Київського міського голови про вжиття заходів щодо внесення Вознесенського печерного комплексу на Вознесенському узвозі, 25-27 у місті Києві до Державного реєстру нерухомих пам'яток України.

Олександра Юрченка – до Київського міського голови щодо збереження Вознесенського печерного комплексу на Вознесенському узвозі, 25-27, який внесений до Переліку об'єктів культурної спадщини міста Києва.

Олександра Юрченка – до Київського міського голови щодо забезпечення збереження будівлі трамвайно-тролейбусного управління на вулиці Дегтярівській, 7б у місті Києві, яка є пам'яткою архітектури місцевого значення.

Олександра Ткаченка – до Прем'єр-міністра України щодо застосування санкцій.

Валерія Гнатенка – до Київського міського голови щодо впорядкування використання електросамокатів у місті Києві.

Валерія Гнатенка – до міністра внутрішніх справ України щодо внесення змін до Правил дорожнього руху стосовно врегулювання питання використання електросамокатів та велосипедів.

Федора Веніславського – до міністра внутрішніх справ України про надання інформації щодо обставин експлуатації приватним акціонерним товариством «Авіакомпанія «Українські вертольоти» повітряних суден, які

перебували в державному реєстрі повітряних суден країни-агресора – російської федерації.

Федора Веніславського – до міністра оборони України про надання інформації щодо обставин експлуатації приватним акціонерним товариством «Авіакомпанія «Українські вертольоти» повітряних суден, які належали Міністерству оборони України та Збройним Силам України.

Федора Веніславського – до голови Державної авіаційної служби України про надання інформації щодо можливої експлуатації приватним акціонерним товариством «Авіакомпанія «Українські вертольоти» повітряних суден, які перебували в державному реєстрі повітряних суден країни-агресора – російської федерації.

Так, шановні колеги... Добрий день, пане Голово!

Шановні колеги, далі ми маємо перейти до запитів народних депутатів до Президента України, які будуть потребувати нашого голосування.

Шановні колеги, прошу зайняти свої місця. Заходьте, будь ласка, до залу.

Будь ласка, запросіть народних депутатів до залу.

Готові голосувати? Будь ласка, займіть свої місця (*Шум у залі*).

Ні, я не буду ставити на сигнальне голосування.

Отже, запити народних депутатів до Президента України.

Ставлю на голосування пропозицію про попередню підтримку депутатського запиту Олександра Аліксійчука до Президента України щодо присвоєння звання Герой України (посмертно) військовослужбовцю, командирі вогнеметного відділення роти вогневої підтримки 57 окремого батальйону Сил територіальної оборони військової частини А7069 Тростянчуку Дмитру Володимировичу. Прошу голосувати.

«За» – 267.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення депутатського запиту до Президента України. Прошу голосувати.

«За» – 282.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про попередню підтримку депутатського запиту Валерія Зуба до Президента України щодо присвоєння звання Герой України (посмертно) Броварському Андрію Миколайовичу за внесок у захист незалежності та територіальної цілісності України. Будь ласка, голосуємо.

«За» – 284.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення депутатського запиту до Президента України. Прошу голосувати.

«За» – 290.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про попередню підтримку депутатського запиту Максима Березіна до Президента України щодо присвоєння звання Герой України головному сержанту Збройних Сил України Турчинському В'ячеславу Аркадійовичу (помертньо). Прошу голосувати.

«За» – 290.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення депутатського запиту до Президента України. Прошу голосувати.

«За» – 296.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про попередню підтримку депутатського запиту Олексія Кучеренка до Президента України щодо ситуації з наданням послуги з управління багатоквартирними будинками у місті Києві. Голосуємо, будь ласка.

«За» – 240.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення депутатського запиту до Президента України. Будь ласка, голосуємо.

«За» – 238.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про попередню підтримку депутатського запиту групи народних депутатів (Василь Петьовка, Роберт Горват та інші, усього 10 народних депутатів) до Президента України щодо підписання прийнятого Верховною Радою України Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо використання земельних ділянок для розбудови цифрової інфраструктури». Будь ласка, голосуємо.

«За» – 210.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення депутатського запиту до Президента України. Прошу голосувати.

«За» – 214.

Рішення не прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про попередню підтримку депутатського запиту Сергія Рудика до Президента України щодо необхідності термінового підписання Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування з підтримки сектору безпеки і оборони України» ([№ 9559-д](#)) від 18 червня 2024 року. Прошу голосувати.

«За» – 257.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про направлення депутатського запиту до Президента України. Будь ласка, голосуємо.

«За» – 256.

Рішення прийнято.

Дякую, шановні колеги.

Це всі запити народних депутатів.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олено Костянтинівно.

Шановні народні депутати, прошу зайняти свої місця. Переходимо до роботи.

Шановні друзі, сьогодні виповнюється рівно 35 років від того дня, коли в цьому залі було ухвалено Декларацію про державний суверенітет України. Цей історичний документ став доленосним кроком, який визначив напрям національного розвитку та докорінно змінив хід нашої історії. 355 голосів «за» – і Україна заявила про себе як суверенна національна держава, єдиним джерелом влади в якій визнано народ України.

Декларацією закріплено право на власні громадянство, національну валюту, Збройні Сили, а також самостійне формування банківської, митної, податкової, фінансової систем. У ній проголошені верховенство влади на всій території України, недоторканність її кордонів, економічна самостійність, пріоритет прав людини, екологічна безпека, культурне відродження українського народу та право на власну зовнішню політику. Саме ці принципи стали фундаментом для відновлення незалежності, і надалі для побудови правової демократичної держави.

Шановні колеги, я щиро вітаю вас з цією річницею! Давайте подякуємо колегам, які 35 років тому ухвалили Декларацію про державний суверенітет України, і гідно продовжимо справу, розпочату ними. Слава Україні! *(Оплески)*.

Шановні колеги, прошу вашої уваги на екран.

(Трансляція відеозапису).

(Оплески).

Шановні колеги, прошу воїнів почесної варті внести до залу засідань Декларацію про державний суверенітет України *(Оплески)*.

Шановні колеги, я просто хочу попросити вас. Річ у тім, що історія – це насамперед люди. Сьогодні у нас буде голосування законопроекту, щоб ті люди, наші попередники, великі постаті в історії України, які проголосували за Декларацію про державний суверенітет України, Акт проголошення незалежності України, були відзначені відповідним статусом, і ми завжди пам'ятали, хто батьки-відновники нашої незалежності.

Шановні друзі, у цьому залі перебувають як мінімум дві особи, які тоді голосували за Декларацію про державний суверенітет України, – це народний депутат Іоффе і народний депутат Соболев. Давайте подякуємо їм (*Оплески*).

Шановні колеги, також хочу сказати, що ми, президія, провели дуже гарну зустріч з представниками того покоління, яке відновило незалежність України. На ній були зокрема особи, династії яких нині теж представлені в парламенті України. Я кажу про народного депутата Ніколаєнка і його сина, який сьогодні тут, а також, на жаль, покійного, одного із авторів Декларації про державний суверенітет України професора Василенка. Подякуємо їм усім (*Оплески*).

Дякую, шановні колеги. Прошу займати свої місця.

Шановні народні депутати, відповідно до статті 28 Регламенту Верховної Ради України перед початком розгляду питань порядку денного пропоную провести сигнальне голосування. Перед голосуванням прошу колег перевірити наявність вашої особистої карти у пульті на вашому робочому місці.

Нагадую, необхідно одночасно утримувати сенсорну кнопку та зелену кнопку «За» до появи результатів голосування на табло.

Шановні колеги, прошу взяти участь у сигнальному голосуванні.

«За» – 291.

Ми провели сигнальне голосування.

Шановні колеги, перелік питань, схвалений на засіданні Погоджувальної ради, вам надано, переходимо до їх розгляду.

Нагадую, ми продовжуємо розглядати проект Закону «Про основні засади житлової політики» ([№ 12377](#)), тому що вчора сигнал повітряної тривоги перервав наше засідання.

Шановні колеги, ми прийняли рішення про розгляд цього законопроекту за скороченою процедурою, тому переходимо до виступів: два – за, два – проти. Чи можемо одразу голосувати? Виступи: два – за, два – проти.

Прошу представників фракцій і груп записатися на виступи: два – за, два – проти.

Шановні колеги, дуже перепрошую, я ще не назвав одне династичне прізвище – народного депутата Осадчука, його батько також брав участь у цих подіях. Перепрошую. І Борис Приходько з групи, яку представляють наші колеги. Бачите, яке широке представництво через роки в парламенті (*Шум у залі*). Так, я сказав про Ніколаєнка, бо ми зустрічалися з ним.

Шановні колеги, дякую вам усім. Треба вже робити династичні якісь речі, згадувати про те, як Україна отримувала незалежність.

Народна депутатка Гринчук Оксана Анатоліївна, фракція «Слуга народу».

ГРИНЧУК О.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань Регламенту, депутатської етики та організації роботи Верховної Ради України (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Прошу передати слово Олені Шуляк.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олена Олексіївна Шуляк. Будь ласка.

ШУЛЯК О.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, зараз у нас є можливість розглянути законопроект, що має на меті зруйнувати надзвичайно застарілий Житловий кодекс, який в Україні ухвалювався ще в 1983 році.

Станом на сьогодні більше ніж 600 тисяч українців стоять у квартирних чергах, ці черги майже не рухаються, понад 90 тисяч осіб у цих чергах – це наші військовослужбовці. Повномасштабне вторгнення призвело до того, що нині в Україні налічується офіційно зареєстрованих майже 5 мільйонів внутрішньо переміщених осіб. Усі ці люди потребують термінового вирішення житлового питання.

Урядовий законопроект № 12377 є індикатором виконання Україною зобов'язань за Планом для *Ukraine Facility*. Він розроблявся великою групою людей за підтримки Європейської комісії, наших міжнародних партнерів з метою, щоб в Україні була сформована сучасна житлова політика і житло для кожного нашого громадянина стало доступним.

Прошу сьогодні підтримати цей законопроект у першому читанні, щоб ми рухалися до побудови європейської держави.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Від фракції «Батьківщина» Бондарєв Костянтин Анатолійович передає слово Кучеренку Олексію Юрійовичу. Будь ласка.

КУЧЕРЕНКО О.Ю., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія *Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»*). Фракція «Батьківщина», член міжфракційного об'єднання «Захист прав ветеранів, учасників бойових дій та членів їхніх родин», яке очолює Юлія Тимошенко.

Шановні колеги, це дійсно неординарний законопроект, але я одразу попередив би, що не треба бути в рожевих окулярах, що ви знищуєте Житловий кодекс. Перед тим як щось знищити, треба це чимось замінити. Читайте уважно висновок Головного науково-експертного управління Апарату Верховної Ради України, у якому зазначається, що створюється вакуум. Просто щось

знищити, не створивши нового, якіснішого, це величезна помилка так званих реформаторів. Це перше.

Друге. Що таке житлова політика? Знаєте, кожен українець під цим розуміє щось своє. Одна річ, коли хтось живе в багатому індивідуальному будинку, друга – коли людина живе в новому елітному житловому комплексі, третя – якщо це дійсно переселенець, який взагалі без хати, бо втратив житло або воно зруйновано, або залишилося на окупованій території, четверта – якщо це мешканець «хрущовки» чи «панельки», про які взагалі забули, і під час абсолютно недолугих реформ вирішили, що самі люди, які проживають у застарілому житловому фонді, можуть зробити капітальний ремонт, створити там рай і жити якісно. Це величезна помилка реформаторів, яку нам із вами доведеться виправляти.

Фракція «Батьківщина» готова підтримати цей законопроект у першому читанні за умови: перше, норма Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» щодо капітальних ремонтів залишиться в цьому проекті закону, бо людей не можна «кидати в повітря», і друге, службове житло для військовослужбовців може бути ними приватизоване.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Рудик Кіра Олександрівна.

Костенко Роман Васильович. Будь ласка.

КОСТЕНКО Р.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги! Фракція «Голос» не буде підтримувати цей законопроект, тому що ним звужуються права військовослужбовців, саме тих, хто нині захищає нас на полі бою, їх позбавляють права отримувати у власність житло. Це тисячі військовослужбовців, які вже набули це право, які на полі бою, а ми сьогодні приймаємо цей законопроект. Ми можемо просто повернути всіх проти нас як Верховної Ради, приймаючи такі рішення.

Я просто хотів би розказати про те, як взагалі в армії. Коли ми у 2001 році прийшли із сіл навчатися як курсанти у вищих навчальних закладах і потім стали офіцерами, то отримували 1 тисячу гривень заробітної плати, із якої 700 гривень віддавали на оплату житла і 300 гривень залишалося на те, щоб жити. Не було, де жити. Сьогодні у військовослужбовців середня зарплата 20 тисяч гривень. Які кредити вони можуть платити? Ми завжди вважали, якщо терпимо те, що в нас є, як кажуть, «тяготы и лишения воинской службы», то держава нарешті нам віддячить. Зараз ми показуємо, що ніхто нікому не віддячить. Ще раз, тисячі військовослужбовців скажуть, що ми працюємо проти них.

Наш комітет також рекомендував відхилити цей законопроект.

Колеги, давайте його відклинемо, доопрацюємо, врахуємо права всіх наших військовослужбовців і внесемо нормальний законопроект. Коли мені

розказують, що він нормальний, що це нормальні європейські норми, то це ненормально, військовиків треба підтримувати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Бондар Михайло Леонтійович. Будь ласка.

БОНДАР М.Л., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 119, Львівська область, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Олексію Гончаренку.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гончаренко Олексій Олексійович. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Знаєте, щойно була урочиста мить, коли заносили Декларацію про державний суверенітет України і дякували усім народним депутатам, які колись голосували, народним депутатам, чії діти сьогодні теж народні обранці, – усе це клас. Забули тільки подякувати Збройним Силам України, тому що без Збройних Сил України це був би лише папірець для музею, жодного суверенітету України не було б. Тому давайте подякуємо Збройним Силам України за те, що сьогодні ми можемо заносити Декларацію про державний суверенітет України, за те, що вона в нас є, і за те, що в нас є держава.

Де ж ми віддячуємо нашим військовослужбовцям? А ніде. У цьому проекті закону про житлову політику ми вирішуємо житлове питання військовиків? Ні, не вирішуємо. Ми даємо терміни служби військовикам? Ні, не даємо. Так що це? Пустота.

Зараз розглядається проект Закону «Про основні засади житлової політики». А для кого, крім військовослужбовців, це дуже важливо? Я вам скажу: для внутрішньо переміщених осіб (ВПО), наших переселенців.

Ми з вами прийняли закон (проект [№ 11161](#)) авторства колеги Герасимова і багатьох інших, зокрема мене. І що? Цим законом надавалося право ВПО отримати компенсацію за знищене житло на окупованій території і взагалі там, де вони втратили житло. І що? Ми з вами закон прийняли, а Президент не підписує, і все. Це вже триває місяцями. Де ж підтримка наших ВПО? Де реально житлова політика? Нічого немає.

Скільки разів я порушував питання щодо «Відновлення для людей, які живуть у будинках, що є пам'ятками архітектури. Львів, Одеса, Київ. Розбомбили будинки, але не можна отримати допомогу від держави. Навіть це маленьке питання – нічого не вирішується.

Тож поки ви святкуєте, аплодуєте і радієте, у нас повна ганьба з потребами і військовиків, і ВПО. Зупиніться!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ми завершили обговорення цього питання.

З процедури? Тільки з процедури.

Кучеренко. Будь ласка.

КУЧЕРЕНКО О.Ю. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Руслане Олексійовичу, я звертаюся насамперед до вас з таким проханням. На жаль, ви не надали слово заступниці міністра. Ми під час обговорення і підготовки проекту закону до першого читання домовилися, що пані Козловська чітко акцентує позицію на принципових моментах: службове житло для військовослужбовців, застарілий житловий фонд і його капітальний ремонт. Саме зважаючи на ці обіцянки і гарантії з боку уряду, наша фракція готова голосувати.

Прошу вас все-таки дати 1 хвилину для виступу пані...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Олексію Юрійовичу, я зрозумів, давайте зекономимо час. Просто вчора на засіданні Погоджувальної ради ми домовилися, що будуть виступи: два – за, два – проти, але якщо є потреба надати до 1 хвилини для виступу пані Козловській для стенограми...

Тільки найголовніше, будь ласка. Після цього голосуємо.

КОЗЛОВСЬКА Н.В., заступник міністра розвитку громад та територій України. Дякую, пане Голово. Шановні народні депутати, ще раз наголошую, що зараз ми з вами розглядаємо законопроект, який після ухвалення змінить Житловий кодекс, прийнятий ще за радянських часів, у 1983 році. Зазначені у Кодексі норми не дають нам змоги вирішувати питання ані військовиків, ані внутрішньо переміщених осіб, ані якісного управління та існування наявного житлового фонду.

Хочу наголосити на основних моментах, які викликають занепокоєння в залі.

Стосовно військовиків. Ця тема важлива як для уряду, так, розумію, і для всіх народних депутатів.

Стосовно вирішення житлового питання військовослужбовців у контексті наявної житлової черги. Ми домовилися, коли погоджували цей законопроект з центральними органами виконавчої влади, зокрема Міністерством внутрішніх справ України та Міністерством оборони України, що допоможемо їм доопрацювати основний закон...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можна трошки коротше? Добре?

Мало бути 2 хвилини, я попросив 1 хвилину, але люди в нас довго «в'їжджають».

Ще 1 хвилинка, більше я час не продовжу. Будь ласка, відповідайте на конкретно поставлені питання.

КОЗЛОВСЬКА Н.В. ...який дасть можливість регулювати питання безкоштовного забезпечення житлом військовиків і службового житла для військовослужбовців чи то Національної поліції України, чи то Міністерства оборони України.

Стосовно норми, про яку сказав пан Кучеренко. Це перенесення із Закону України «Про приватизацію державного житлового фонду» норми про відновлення житлового фонду в рамках проекту закону. Ця норма залишиться в законопроекті до доопрацювання його до другого читання.

Прошу всіх народних депутатів підтримати законопроект у першому читанні, дати Україні шанс змінити житлову політику в країні, тому що ми з вами у такому контексті не змінимо її ніколи. Верховна Рада матиме статус органу, який подолав шлях щодо зміни житлової політики.

Прошу всіх підтримати прийняття цього законопроекту в першому читанні і дати шанс, можливість доопрацювати його до другого.

Колеги, дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Мамка Григорій Миколайович – з процедури (*Шум у залі*). Будь ласка, у вас є 1 хвилина, бо ви не виступали.

МАМКА Г.М., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»).* Шановні колеги! Хочу підтримати промовицю і сказати, що ця Верховна Рада, дійсно, багато чого наприймала, багато чого і кого поборолала. Але закцентую увагу на тому, що Міністерство внутрішніх справ України погодження до цього законопроекту не надавало.

Основна мета цього законопроекту – створення нової системи щодо користування житлом особами, на яких поширюється дія закону. Крапка. Але ми не можемо сказати і не сказали людям головне. Уявляєте, 20 років тому людина вступила на державну службу. Вона отримала пільгу і стала на квартирний облік, але до цього часу житлом не забезпечена. Чи службове житло вона отримає, чи для приватизації і всього іншого. Черги колосальні. Скажіть, будь ласка, що ми скажемо людям, які 20 років простояли в черзі? Забудьте про 20 років? На мою думку, необхідно з людьми рахуватися і сказати, що їм робити далі.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

З процедури – Климпуш-Цинцадзе, і голосуємо. Будь ласка.

КЛИМПУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О., *голова Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»).* Дякую. Шановний пане Голово, прошу вас не використовувати

подвійні стандарти і не порушувати процедуру розгляду окремих законопроектів на ваш розсуд, а діяти відповідно до Регламенту Верховної Ради України. Це коли ви надали слово заступниці міністра вже після того, як була висловлена позиція фракцій. Це перше.

І друге. Пане Голово, також хочу звернутися до вас із закликом припинити ображати. Щойно ви образили представника уряду. Не має значення, як ви ставитеся до представників уряду, навіть якщо збираєтеся відправити їх сьогодні у відставку, але припиніть їх ображати.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Одразу відповім вам, вельмишановна Іванно Орестівно. Я озвучив лише рішення Погоджувальної ради. Ви не є членом Погоджувальної ради... Вчора вас не було, тому Артур Володимирович, який там був, може вам підтвердити... *(Шум у залі)*. Дякую.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про основні засади житлової політики» ([№ 12377](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Прошу голосувати.

«За» – 232.

Рішення прийнято.

По фракціях і групах покажіть, будь ласка *(Шум у залі)*.

Що з процедури? Давайте ще раз я уточню: Іванна Орестівна є членом Погоджувальної ради, але вчора не брала участі у засіданні. Влаштовує?

Ідемо далі.

На ваш розгляд пропонується проект Закону «Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу» ([№ 13273](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про включення цього проекту закону до порядку денного сесії. Прошу голосувати.

«За» – 304.

Рішення прийнято.

На засіданні Погоджувальної ради ми домовилися розглянути цей проект закону з виступами: два – за, два – проти.

Правильно я кажу, Артуре Володимировичу? Як і попереднього разу, правда? Просто прошу позицію Погоджувальної ради доносити до всіх.

Шановні колеги, прошу записатися на виступи: два – за, два – проти.

Фріз Ірина Василівна, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

ФРІЗ І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий

округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Володимирі В'ятровичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Володимир Михайлович В'ятрович. Будь ласка.

В'ЯТРОВИЧ В.М., член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Символічно, що проект Закону «Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу» ми розглядаємо сьогодні, у річницю державного суверенітету, тому що це, дійсно, одна з основ державного суверенітету.

Ми часто говоримо, що нинішня війна – це зокрема війна за ідентичність. Безумовно, одним із ключових елементів забезпечення національної єдності та безпеки є політика національної пам'яті, тому важливо, що ми нарешті ухвалюємо перший системний закон про політику пам'яті. Нам потрібно не лише повною мірою усвідомити, що протидія російській агресії потребує системної та скоординованої державної політики, взаємодії різних органів влади, але й чітко визначити законом механізми і алгоритми такої скоординованої політики. Саме про це йдеться у цьому законопроекті, який розроблений у співпраці з Українським інститутом національної пам'яті і внесений спільно народними депутатами з різних фракцій і груп.

Важливо, що законопроектом, який ми зараз розглядаємо, регулюється на законодавчому рівні правовий статус Українського інституту національної пам'яті як центрального органу виконавчої влади, щоб, незважаючи на жодну політичну кон'юнктуру у внутрішній чи зовнішній політиці, нікому не спадало на думку зазіхати на статус, незалежність і повноваження цієї структури, важливість якої для єдності і безпеки нашої країни добре розуміють як українські патріоти, так і вороги України.

Крім того, цим документом вносяться суттєві зміни до низки законів України, зокрема нарешті поширюються норми декомунізаційного закону та деколонізаційного мовного законодавства щодо місць пам'яті про Другу світову війну.

Фракція «Європейська солідарність», звичайно, підтримує ухвалення цього законопроекту в першому читанні з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Сподіваюся, що Комітет з питань гуманітарної та інформаційної політики у стислі терміни опрацює поправки і пропозиції, і ми зможемо восени ухвалити цей важливий законопроект у другому читанні та в цілому, тому що його справді потребує Україна.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Цимбалюк Михайло Михайлович, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань соціальної політики та захисту прав ветеранів (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Фракція «Батьківщина». Шановний пане Голово! Шановні колеги! Справді символічно, що саме сьогодні ми ухвалюємо важливий законопроект, у якому йдеться про те, що історична національна пам'ять стане частиною державної політики України. І незалежно від того, яка буде влада та політична позиція, це вже буде центральний орган виконавчої влади зі своїми функціями і повноваженнями. Тільки та нація має майбутнє, яка пам'ятає своє минуле, свою історію. А українському народу, українській молоді є на чому навчати сьогоднішні і прийдешні покоління.

Дуже важливо до другого читання виписати цей законопроект так, щоб Український інститут національної пам'яті саме як орган державної виконавчої влади мав чіткі повноваження, алгоритми дій і достатнє фінансування. Нашу пам'ять потрібно ще досліджувати, щоб Міністерство освіти і науки України, яке формує світогляд наших дітей, писало підручники історії України на реальних фактах, що досліджені та доведені. У той період, коли ми ведемо боротьбу за виживання нації і держави не тільки на військовому, а й на культурному та міжнародному фронтах, цей аспект надзвичайно важливий, бо для агресора немає меж і червоних ліній, він зокрема хоче переписати реальну історію України.

Фракція «Батьківщина» буде підтримувати цей, на нашу думку, важливий законопроект у першому читанні і брати активну участь у його вдосконаленні шляхом внесення поправок до другого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павленко Юрій Олексійович, група «Платформа за життя та мир». Будь ласка.

ПАВЛЕНКО Ю.О., *член Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»).* Шановні колеги! Шановні пане Голово, український народе! Важливо, що на 35-му році прийняття Декларації про державний суверенітет України ми ухвалюємо законопроект, яким вперше будуть чітко визначені відносини, стосунки, історія українського державотворення, розроблена цілісна державна політика національної пам'яті, сформоване наше розуміння як держави: хто ми, звідки і куди ідемо.

Саме тому ми підтримуємо проект Закону «Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу» в першому читанні. Упевнений, що

до другого читання ми колективом цього скликання Верховної Ради України сформуємо закон, який буде підтриманий кожним українцем незалежно від території, на якій він проживає, кожним українським громадянином від Луганська до Ужгорода, який буде поважати, любити і знати українську історію, розуміти важкий шлях країни до державотворення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лозинський Роман Михайлович, фракція «Голос». Будь ласка.

ЛОЗИНСЬКИЙ Р.М., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»).* Шановні колеги, ви всі дуже добре знаєте, що в нашій країні діють закони про декомунізацію та деколонізацію, норми, які дають нам змогу очищувати нашу країну зсередини, тому що нині на полі бою, на фронті зі зброєю в руках українці та українки виборюють найважливіше – наш суверенітет, нашу незалежність. Але якщо ми не виконаємо свою роботу, не очистимо нашу країну від радянських наративів, від колоніальної спадщини, від того, що нам нав'язували, що ніколи не було нам рідним, від усього, що звучить не нашою мовою, фальсифікувало нашу історію, то є великий ризик, що вся ця кров, усі жертви, сплачені на полі бою, можуть рано чи пізно стати марними. Наше завдання зробити так, щоб ніколи всі ці жертви, втрата життя чи здоров'я не були намарні.

У нашій країні досі, коли ми стикаємося з наративом 1941-1945, імперським, що заперечує участь у великій війні, Другій світовій війні, з 1939 року Радянського Союзу, точніше Сталіна у спайці з Гітлером... Цей наратив заперечується. Коли ми приїжджаємо в районні центри на заходи молоді, а там бачимо меморіал 1941-1945, вибачте мені, що це таке? Це радянський, це імперський, це колоніальний наратив, який ми повинні очищувати.

Дякую комітету за роботу, ми повинні прийняти цей законопроект і очищувати нашу країну.

Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ми завершуємо обговорення цього проекту закону. Ще залишилися виступи Юрченка і Потураєва, по 1 хвилині, і голосуємо.

Юрченко. Будь ласка.

ЮРЧЕНКО О.М., *голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (одномандатний виборчий округ № 211, м. Київ, політична партія «Слуга народу»).* Шановні

колеги, як 35 років тому, сотні років тому, так і сьогодні Україна бореться за свою свободу і незалежність. Ворог намагається знищити насамперед нашу історію та нашу ідентичність. Ця ініціатива дає змогу сформулювати принципи і завдання, які допоможуть зберегти важливі сторінки історії. У законопроекті відображені різноманітні кроки для збереження нашої пам'яті: створення музеїв і меморіалів, відзначення святкових і пам'ятних дат. Наприклад, такі місця, як Національний музей Голодомору-геноциду, Меморіал Героїв Небесної Сотні та Бабин Яр, будуть включені до частини Державного Протоколу та Церемоніалу України. Ми повинні розуміти, що саме національна ідентичність є головною запорукою існування держави. Така ініціатива є надважливою.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Завершальний виступ Потураєва Микити Руслановича, і голосуємо. Будь ласка.

ПОТУРАЄВ М.Р., голова Комітету Верховної Ради України з питань гуманітарної та інформаційної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Дорогі друзі! Національна пам'ять – це не те, що пам'ять людська. Можна призабути, що ти позавчора пив зранку: каву чи чай. Національна пам'ять – це інше, вона так не працює.

Я дуже вдячний колегам, які щойно, в принципі, ідеологічно пояснили вам усе про цей законопроект і його важливість. Насправді він технічний. У ньому чітко зазначається, який державний орган за що відповідає, щоб зберігати нашу національну пам'ять, щоб це працювало, щоб діти з самого початку знали: хто вони, де вони, куди вони йдуть, звідки вони.

Хочу всім подякувати, тому що цей законопроект розроблявся міністерством, Українським інститутом національної пам'яті та всім комітетом у співпраці, тобто разом, не було поділу на владу і опозицію. Закликаю так само всім залом проголосувати за цей дуже важливий законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про засади державної політики національної пам'яті Українського народу» ([№ 13273](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 301.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах, будь ласка.

Шановні колеги, наступний проект Закону «Про статус народного депутата – засновника державної незалежності України» ([№ 6493](#)) ми домовилися вчора на засіданні Погоджувальної ради проголосувати без обговорення, тому одразу ставитиму пропозицію.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про статус народного депутата – засновника державної незалежності України» ([№ 6493](#)) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України. Прошу голосувати.

«За» – 292.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, наступний проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань» ([№ 13439](#)) і альтернативні до нього законопроекти [№ 13439-1](#), [№ 13439-3](#), [№ 13439-4](#).

Ставлю на голосування пропозицію про включення цих законопроектів до порядку денного сесії. Прошу голосувати.

«За» – 247.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про розгляд цього питання за скороченою процедурою. Прошу голосувати.

«За» – 232.

Рішення прийнято.

Запрошую до слова міністра фінансів України Марченка Сергія Михайловича. Будь ласка.

МАРЧЕНКО С.М., міністр фінансів України. Шановний Руслане Олексійовичу! Шановні народні депутати! На ваш розгляд пропонується проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань», тобто забезпечення фінансовим ресурсом сектору безпеки і оборони, а також відновлення перерозподілених протягом року видатків.

Законопроектом передбачається збільшення видатків для органів сектору безпеки і оборони на загальну суму 402 мільярди гривень. Крім того, пропонується збільшити видатки для спеціального фонду на майже 11 мільярдів гривень, із яких 9,4 мільярда гривень спрямувати Міністерству оборони України для здійснення закупівлі за програмою «Здійснення заходів із забезпечення спеціальною технікою та обладнанням». Додатково пропонується виділити

18 мільярдів гривень для відновлення резервного фонду для здійснення непередбачених та невідкладних видатків.

До того ж для вирішення нагальних питань передбачається збільшити видатки: Міністерству цифрової трансформації України на суму 63 мільярди гривень, Міністерству освіти і науки України – 6 мільярдів гривень, зокрема для продовження реалізації реформи шкільного харчування, Міністерству охорони здоров'я України – 3 мільярди гривень для закупівлі лікарських засобів та медичних виробів.

Отже, видатки загального фонду державного бюджету передбачено збільшити на 449 мільярдів гривень. Джерелом покриття додаткових видатків запропоновано визначити: дохідну частину – 148 мільярдів гривень, а також 250 мільярдів гривень за рахунок запозичень.

Враховуючи зазначені зміни, дефіцит державного бюджету збільшується на 3 відсотки і буде становити 22,3 відсотка валового внутрішнього продукту. Водночас зменшено обсяг платежів з погашення внутрішнього державного боргу на 65 мільярдів гривень. Також враховано перерозподіл видатків і текстові статті, якими передбачена можливість перевищення граничного обсягу державного боргу.

З урахуванням викладеного та нагальності вирішення цього питання в конкретний період часу, прохання прийняти законопроект у першому читанні для його доопрацювання в комітеті до другого читання, щоб ми могли підтримати сектор безпеки і оборони.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Слово надається голові Комітету з питань бюджету Підласій Роксолані Андріївні. Вона виступить і як автор законопроекту, і від комітету, тому 4 хвилини.

Роксолано Андріївно, будь ласка.

ПІДЛАСА Р.А., голова Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги, ви прекрасно знаєте, що найперше ці зміни до бюджету – це збільшення видатків на оборону. Із 450 мільярдів гривень, які уряд пропонує додати на видатки, 412,5 мільярда будуть спрямовані на оборону, із них майже 216 мільярдів гривень – на закупівлю зброї і техніки та виробництво їх в Україні.

Крім того, позитивні зміни, можна сказати, торкнуться і гуманітарної сфери. Пропонується додати: для забезпечення харчуванням учнів початкових класів в усіх областях та на прифронтових територіях 4,6 мільярда гривень, для закупівлі лікарських засобів, зокрема для лікування коштом держави громадян з онкологічними захворюваннями, вірусними гепатитами та рідкісними орфанними захворюваннями 3,5 мільярда гривень, для збільшення субвенції місцевим

бюджетам щодо розбудови мережі військових ліцеїв 2,7 мільярда гривень, звісно, на підтримку ветеранів війни і їх родин більше 1 мільярда гривень.

На думку Комітету з питань бюджету, цей законопроект збалансований і реалістичний, тому ми будемо просити вас підтримати його сьогодні в залі.

За результатами розгляду комітет рекомендував прийняти в першому читанні законопроект [№ 13439-3](#), який, хоч і є альтернативним до урядового законопроекту, зберігає всі основні положення, що стосуються забезпечення сил оборони. Ми рекомендуємо прийняти цей законопроект за основу та доопрацювати його до другого читання, скоротивши наполовину строк подання поправок і пропозицій.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Запрошую до слова народну депутатку України Гришину Юлію Миколаївну.

ГРИШИНА Ю.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань освіти, науки та інновацій (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Я сьогодні представляю на ваш розгляд альтернативний до урядового проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань». Цей законопроект розроблено з єдиною метою – забезпечення належного фінансування сектору безпеки і оборони в умовах широкомасштабної збройної агресії російської федерації проти України. Ідеться не тільки про покриття видатків, а й про реальні інструменти протидії, підтримку наших захисників та планування стійкості держави в умовах війни.

Єдина принципова відмінність між нашим (альтернативним) і урядовим законопроектами – це обсяг резервного фонду бюджету. Уряд пропонує збільшення на 18 мільярдів гривень. Ми ж переконані, що цього недостатньо, тому пропонуємо збільшити резервний фонд ще на 8 мільярдів гривень. Навіщо це потрібно?

По-перше, війна, щодня удари по критичній інфраструктурі, загибель мирних жителів, виклики для енергетики, логістики, медицини. Лише резервний фонд дає змогу реагувати швидко, не чекаючи внесення змін до бюджету чи погоджень у двох читаннях.

По-друге, потреби оборони, енергетики, транспорту. Ми не маємо права допустити зупинки фінансування наших сил оборони, усе має бути оперативно: пальне, техніка, ремонт, евакуація.

По-третє, стихійні лиха та катастрофи. Ми вже знаємо, що таке масштабні аварії, підтоплення, пожежі. Без гнучкого резерву ми не зможемо гарантувати швидке реагування і захист людей.

І по-четверте, фінансова стабільність. Умови зовнішнього фінансування можуть змінитися будь-якої миті, і наша країна повинна мати фінансову подушку, аби не припинити критичні виплати.

Отже, колеги, цей законопроект – не просто про технічні зміни до...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Гончаренко Олексій Олексійович. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Колеги, що я вам скажу. Ви хочете пограбувати місто Київ? Тоді голосуйте за цей ганебний законопроект № 13439-3, який вам усім зараз будуть пхати. Я все розумію. Влада цілиться в Кличка, але попадає в мільйони киян і внутрішньо переміщених осіб. Ви тут живете, ходите по цих вулицях. Окремо звертаюся до мажоритарників із Києва: з яким обличчям ви вийдете на вулицю, якщо ганебно проголосуєте за те, щоб пограбувати Київ, забрати у Києва 8 мільярдів гривень? Як таке можна робити? Це грабунок, це нищення. Вчора відзначали день святого Володимира, князя Київського, всі тут святкували, аплодували, а сьогодні несвятий Володимир хоче пограбувати це місто князя святого Володимира. Так не можна робити.

Я закликаю вас, тих, хто ходить вулицями міста Києва... Якщо ви за це проголосуєте, то вам не можна буде виходити на вулиці міста Києва, бо будете з ганьбою там ходити, тому що це ганьба.

Ви спочатку забрали ПДФО в усіх громад, включно з містом Києвом. Тепер ви хочете добити, забрати ще 8 мільярдів гривень у міста Києва і віддати до резервного фонду Кабінету Міністрів України, а не на військо. До речі, у міста Києва є програма саме на 8 мільярдів гривень допомоги війську. Якщо ви це зробите, то вдарите не тільки по місту Києву, але і по війську. Як таке можна робити?

Закликаю вас не голосувати, провалити ганебний законопроект № 13439-3.

Звичайно, найкращим є мій законопроект, яким передбачається збільшити виплати військовослужбовцям. Але якщо вам не можна голосувати за законопроекти опозиції і ви не хочете підтримувати військо, то робіть, що хочете. Голосуйте принаймні за законопроект Арахамії як лідера монобільшості, але не грабуйте, не нищте столицю України – місто Київ.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, відбулися представлення законопроектів, переходимо до їх обговорення.

Прошу для обговорення цих проектів законів представників фракцій і груп записатися на виступи: два – за, два – проти.

Климуш-Цинцадзе, фракція «Європейська солідарність». Будь ласка.

КЛИМУШ-ЦИНЦАДЗЕ І.О. Прошу передати слово Порошенку Петру Олексійовичу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Порошенко Петро Олексійович. Будь ласка.

ПОРОШЕНКО П.О., член Комітету Верховної Ради України з питань інтеграції України до Європейського Союзу (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги, зараз ми з вами присутні на остаточному помноженні парламенту на нуль, вилучення парламенту з бюджетного процесу повністю, всупереч тому, що ми чуємо в цьому залі.

Скажіть, будь ласка, хто попереду – віз чи кінь? Ви сьогодні пропонуєте голосувати про внесення змін до Державного бюджету України прямо перед відставкою уряду. Уряд, який запланував бюджет, іде у відставку, а буде його виконувати хтось інший, кого ще не призначили. Потім пропонуватиметься програма без бюджету. Це брехня.

Зараз ви хочете ще одного, дуже важливого. Дехто ратує за збільшення резервного фонду. Ви, дійсно, забираєте в усіх киян, не в Кличка чи Порошенка, 8 мільярдів гривень і спрямовуєте їх не Збройним Силам, а до резервного фонду. Подивіться, як використані кошти резервного фонду поточного бюджету. На потреби Збройних Сил використано лише 4 мільярди гривень, на фортифікаційні споруди, решта – на ваші передвиборчі забаганки, бо ви не займаєтеся війною, ви займаєтеся виборами. Саме з цього – «Вовина тисяча», саме з цього – кешбек, саме з цього – пропагандистський телемарафон, замовлення продукту в «Кварталу 95», це все збережено. Ви даєте прогнози щодо збільшення надходжень коштів, забираючи їх у бізнесу, знищуючи інвестиційний клімат. Це наслідки. Зніміть з розгляду це питання і поверніться до нього після формування уряду.

Дякую. Слава Україні!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Стефанишина Ольга Анатоліївна, фракція «Голос». Будь ласка.

СТЕФАНИШИНА О.А., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Шановні колеги, зараз я хотіла б сказати про те, що, думаю, хвилює кожну людину в цьому залі та поза ним. Кожен із нас розуміє, що таке, коли близька людина, друг, рідні помирають без ліків. Нині в нашій країні, на жаль, дуже часто так відбувається. Це стосується і цивільних, і військовиків.

Не так давно я зареєструвала законопроект, яким пропонується збільшити державний бюджет на 8 мільярдів гривень для закупівлі лікарських засобів. Поруч зі мною стояв Павло, військовослужбовець, у якого був рак і який намагався лікуватися в нашій країні. Його лікування обійшлося в сотні тисяч гривень. Кошти йому збирали рідні, родичі через Facebook і різні фонди. Було б справедливо, якби такими ліками як військовиків, так і цивільних забезпечувала держава.

Захворюваність на гепатити в нашій країні зросла в два рази, це стосується і нашого фронту, на превеликий жаль. Від таких хвороб є ліки, вони ефективні, виліковують на сто відсотків, але не всі можуть їх собі дозволити.

Також ми дуже багато говоримо про рідкісні хвороби. Держава нині забезпечує лише 10 відсотків необхідних ліків для пацієнтів. Лише 10 відсотків! Це притому, що такі ліки коштують 1 мільйон гривень за курс. Люди не можуть собі цього дозволити.

Сьогодні діра в бюджеті на закупівлю ліків – 8 мільярдів гривень. Але насправді я вдячна міністру фінансів пану Марченку та колегам з Міністерства фінансів України за те, що вони дослухалися до пацієнтів, у нас уже є...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Сергій Миколайович Євтушок, фракція «Батьківщина», передає слово Крульку Івану Івановичу.

Будь ласка, Іване Івановичу.

КРУЛЬКО І.І., перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Я хотів би, щоб мене почули ті українці, які будуть дивитися, правда, невідомо коли, трансляцію цього засідання. Уряд подав законопроект про внесення змін до Державного бюджету України. Зміни до бюджету стосувалися того, щоб до кінця року були кошти для виплат заробітних плат військовослужбовцям, а також для закупівлі військової техніки і зброї, щоб було чим оборонятися від агресора – російської федерації. Фракція «Батьківщина» послідовно підтримувала внесення змін до бюджетів, що стосувалися того, щоб для військовиків були гроші. Комітет підтримав урядовий законопроект. Раптом в останню секунду на розгляд парламенту вносять інший законопроект, уже депутатський, який майже такий самий, але з єдиною поправкою: забрати 8 мільярдів гривень у міста Києва до резервного фонду.

Скажіть, будь ласка, це справедливо? І саме тоді, коли величезна кількість тимчасово переселених осіб проживає в Києві, коли не вистачає соціальної інфраструктури, коли потрібно виконувати для Києва роботи, щоб місто жило, і ліквідовувати наслідки щоденних атак, які здійснюються на Київ дронами та ракетами. Ніхто не обговорював питання, чому в Києва забирають кошти. Яке обґрунтування?

Вважаю, що це неправильно і несправедливо. Ми не маємо права так волюнтаристськи в органів місцевого самоврядування забирати кошти. Сьогодні Київ, а завтра будуть усі інші міста. Така логіка процесу? Давайте розділяти: є кошти державного бюджету, є кошти місцевого самоврядування.

Безумовно, ми не можемо підтримати те, щоб у місцевого самоврядування забирали ресурс, який їм і так потрібен, якого не вистачає. Звісно, нашим Збройним Силам треба давати кошти, щоб було кому захищати Україну, інакше не буде України.

Фракція «Батьківщина» пропонує, щоб...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Завершальний виступ Перебийноса Максима Вікторовича, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

ПЕРЕБИЙНІС М.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань здоров'я нації, медичної допомоги та медичного страхування (одномандатний виборчий округ № 212, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Передайте слово Лесі Забуранній.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Забуранна Леся Валентинівна. Будь ласка.

ЗАБУРАННА Л.В., заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 216, м. Київ, політична партія «Слуга народу»). Колеги, сьогодні прозвучало дуже багато тез щодо допустимості чи недопустимості підтримання цього законопроекту. Я вважаю, що ні в кого немає жодних сумнівів, що доля кожного громадянина України, кожного міста і загалом країни залежить від Збройних Сил України. Сьогодні цей законопроект є критично важливим, щоб ми могли закупити все необхідне військове озброєння для того, щоб відстоювати нашу незалежність, ключовим ще є те, що ним передбачаються також видатки на соціальне забезпечення і всі соціальні виплати військовослужбовцям. Зараз ми маємо визначитися, чи голосуємо за наші Збройні Сили, чи займаємося якимись іншими, зокрема політичними, дискусіями. Це перша теза.

Друга. Крім 90 відсотків коштів, які будуть спрямовані на Збройні Сили України, 10 відсотків ми спрямовуємо на соціальні видатки: придбання вкрай важливих ліків для тяжкохворих людей, підтримка наших школярів, підтримка дітей. Найголовніше, на чому хочу наголосити, що ми зараз розглядаємо законопроект у першому читанні, і ніхто не заважає подавати відповідні пропозиції народних депутатів до другого читання. Залишити Збройні Сили України без коштів, залишити тяжкохворих людей без коштів – це дуже поганий прецедент. Кожен сьогодні має визначитися.

Ми будемо підтримувати цей законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, прошу зайняти свої місця і підготуватися до голосування.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про Державний бюджет України на 2025 рік» щодо фінансового забезпечення сектору безпеки і оборони та вирішення першочергових питань» ([№ 13439-3](#)) за основу.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 257.

Рішення прийнято.

Покажіть по фракціях і групах.

Ставлю на голосування пропозицію про визначення невідкладним цього законопроекту та скорочення наполовину строку подання пропозицій і поправок для підготовки його до другого читання. Прошу голосувати.

«За» – 245.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, наступний законопроект № 13157... (*Шум у залі*).

Добре, я після цього дам вам слово.

Отже, наступний проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» ([№ 13157](#)).

Запрошую Гетманцева Данила Олександровича на трибуну.

Обговоримо поправки. У мене є лист.

Шановні колеги, займіть свої місця.

Поправка 91. Андрій Мотовиловець. Це ваша поправка. Ми спочатку розглянемо поправки для врахування. Будь ласка.

МОТОВИЛОВЕЦЬ А.В., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). До законопроекту № 13157 є поправка 91, яка врахована частково. Ми просимо поставити її на голосування для повного врахування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, ще раз, поправка 91 авторства Мотовиловця врахована частково. Мотовиловець просить поставити її на голосування для повного врахування.

Шановні колеги, готові голосувати?

Ставлю на голосування поправку 91 для повного її врахування. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 187.

Рішення не прийнято.

Поправка залишається врахованою частково. Дякую (*Шум у залі*).

Що у вас з процедури?

Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Шановні колеги! Зараз дуже важливий момент, це стосується взагалі не цієї поправки, а принципу. Це дуже важливо. Ця поправка не врахована повністю, так вирішив зал, але її ключовий текст залишається в законопроекті, розумієте? Це така схема трішечки нас усіх «намахати».

Ми маємо право проголосувати поправку 91 для підтвердження, бо вона врахована частково, а ми проти цього, тому що це пограбування аграріїв. Тільки що пограбували Київ, давайте тепер – аграріїв. Це стосується і поправки 87 теж.

Прошу поставити ці дві поправки на голосування для підтвердження, щоб зал визначився. Закликаю колег не голосувати ані за поправку 87, ані за поправку 91.

Ще раз підкреслюю, це принципово важливо, ми щойно не проголосували тільки за повне врахування поправки, але поправка залишилася врахованою частково, а її там не повинно бути.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Олексію Олексійовичу, я просто пояснюю, уже не один раз у нас так було. Рішення щодо поправки зал прийняв. Вона залишається врахованою частково. Але я поставлю... *(Шум у залі)*.

Шановні колеги, ще раз, якщо буде потреба, я покажу всі попередні стенограми і за цього спікера, і за попереднього, і до цього, і ви подивитесь, як вирішувалося це питання.

Ставити поправку 87 на голосування для підтвердження?

Шановні колеги, поправка 87 авторства Гетманцева... *(Шум у залі)*. Я не можу, спочатку треба задовольнити Олексія Олексійовича. Він наполягає на підтвердженні поправки 87. Я поставлю поправку 87 на голосування. Можна спочатку по черзі голосувати, а не хто кого перекричить?

Поправку 87 авторства Гетманцева враховано повністю. Народний депутат Гончаренко просить поставити це рішення комітету на підтвердження.

Будь ласка, позиція комітету.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О., голова Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Люди нас дивляться, і я хочу пояснити їм, що відбувається в залі. Є великі аграрні трейдери, які вивозять сировину за кордон і не дають можливості переробляти її тут, розвивати нашу сільськогосподарську переробку, забирають у нас робочі місця, забирають у нас податки і забирають нашу промисловість. І в їх інтересах зараз оця людина з накачаними губами розкачує зал. Розумієте? *(Шум у залі)*. Ми хочемо, щоб у нас була своя переробка, хочемо виробляти тут не сировину, а продукцію і експортувати вже її.

Прошу підтримати мою поправку.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги!.. *(Шум у залі)*.

Шановні колеги, поправка 87 авторства Данила Олександровича Гетманцева. З емоцій ми зрозуміли, що це його поправка. Вона комітетом

врахована. Олексій Гончаренко вносить пропозицію про підтвердження цієї поправки, цього рішення комітету.

Ставлю на голосування поправку 87 для її підтвердження. Прошу голосувати.

«За» – 188.

Рішення не прийнято.

Поправка відхилена (*Шум у залі*).

Ні, друзі. Усе.

Железняк. Після нього – Разумков. Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»)*. Шановні колеги! У мене немає позиції ані за, ані проти щодо конкретно цієї поправки, але я був тим народним депутатом, який перший надіслав лист про врахування поправок і можу зараз порушити це питання. Правильно я розумію, пане Голово? Мій лист був першим?

Що відбулося зараз? Це механізм...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Лист Мотовиловця, перепрошую.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Перевірте в СЕДО.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре, я подивлюся.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Я переконаний, що він був раніше.

Так ось, колеги, що тільки-но відбулося незалежно від суті поправки? Ми легалізували варіант, коли рішення залу до другого читання законопроекту не має жодного значення. Це дуже поганий прецедент. Чи були такі прецеденти раніше? Так, але рішення приймалися консенсусом.

Прошу, через те, що було порушено моє право на лист, провести зараз швидко засідання Погоджувальної ради і обговорити це питання, а далі продовжимо голосування.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Бужанський. Потім – Разумков. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Руслане Олексійовичу...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Одну секунду. Бужанський був перший, просто мені не видно його. А потім я дам вам слово.

Бужанський. Будь ласка.

БУЖАНСЬКИЙ М.А., член Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 25, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»). Дмитре Олександровичу, вибачте, Бужанський поки що я.

Шановні колеги, ця процедура вже була застосована, коли ми голосували законопроект про деколонізацію. Зал підтримав мене, але була процедура і я підкорився, незважаючи на те, що був не згоден. Коли вона спрацювала тоді, вас усе влаштовувало, отже, влаштовуватиме і зараз. Не подобається – переписуйте Регламент Верховної Ради України. Не потрібно нічого проводити.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Разумков. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Руслане Олексійовичу, спочатку ми розглядаємо поправки для врахування, а потім – для підтвердження. Автор, дійсно, може попросити поставити на голосування поправку для врахування, що і зробив Мотовиловець, тобто врахувати поправку повністю, якщо її було враховано частково. І будь-хто з народних депутатів у цьому залі має право наполягати на голосуванні будь-якої поправки для підтвердження, тоді її буде або підтримано або відхилено. Це завжди так було. Якби він наполягав на голосуванні своєї поправки для підтвердження, і вона не набрала б необхідної кількості голосів, то була б просто відхилена. Тоді, так, питання знято.

Про що цього разу говорять колеги? Він як автор може наполягати на голосуванні, буде або не буде, а далі будь-хто із народних депутатів може запропонувати поставити її на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

РАЗУМКОВ Д.О. Руслане Олексійовичу, принагідно прошу поставити на голосування поправку 112.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Добре. Зараз надам слово.

Шановні колеги, за такою логікою всі проекти постанов про відхилення прийнятих проектів законів повинні були б ще один раз голосуватися для повторного підтвердження рішення.

Шановні колеги, зал може визначатися... *(Шум у залі)*.

Я можу висловитися? Я ж дуже уважно і з повагою слухав вас.

Зал може визначатися як шляхом позитивного голосування, так і шляхом негативного голосування. Ця процедура застосовувалася завжди.

Щодо цієї поправки, нагадаю, що поправка є елементом законотворчого процесу, зал визначився негативним голосуванням. Дякую.

Яка поправка, Дмитре Олександровичу? Будь ласка, вам слово.

РАЗУМКОВ Д.О. Дякую. Руслане Олексійовичу, поправка 112. Вона пов'язана з поправкою 90. Прошу поставити її на підтвердження.

Звертаюся до всіх колег у залі з проханням не підтримувати цієї поправки, щоб, вибачте, але давайте говорити правду, цього разу розбалансувати, скажімо, цю історію, і далі не голосувати також за цей законопроект. На жаль, відбулася маніпуляція. За всієї поваги до колег, але такого не повинно бути.

Прошу поставити поправку 112 на голосування для підтвердження.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету. Будь ласка.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О. Дякую. Важливо, коли ми розглядаємо законопроект, не тільки висловлюватися, але і читати таблицю, бо ця поправка взагалі жодним чином не пов'язана з попередньою, а пов'язана з правовим режимом Дія Сіті. Будь ласка, давайте якось уважніше.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, поправка 112 авторства Южаніної Ніни Петрівни комітетом врахована. Тепер щодо... *(Шум у залі)*. Як? Ви сказали: поправка 112.

Це поправка Южаніної, я її ставлю на голосування. Ні? А для чого тоді було брати 1 хвилину, Дмитре Олександровичу? Дякую.

Шановні колеги, секунду. Хлапук. Правильно я бачу?

Максим Хлапук. Щодо поправки? Будь ласка.

ХЛАПУК М.М., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань енергетики та житлово-комунальних послуг (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). Ні, у мене виключно процедурне...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поговорити. Добре. Давайте.

ХЛАПУК М.М. Вельмишановний пане Голово! Шановні колеги! Я хочу звернути вашу увагу на те, що в залі ми повинні обговорювати не рішення комітету, а цитую: «обговорення врахованої головним комітетом пропозиції, поправки з наступним голосуванням щодо її прийняття, виключення в цілому чи її частини». Залу необхідно визначитися, яким має бути кінцевий текст до голосування в цілому, це дуже важливо. Принцип правової визначеності повинен домінувати у нас, щоб зрештою всі могли зрозуміти, за що ми голосуємо.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, пане Максиме. Принцип правової визначеності полягає в тому, що зал визначився щодо цієї поправки, я скажу так.

Шановні колеги, ще раз, я багато в чому погоджуюся чи не погоджуюся з вами. Це не перший варіант застосування такого, скажімо так, способу, коли людина просить поставити поправку на голосування для повного врахування. Таке було під час розгляду багатьох проектів законів. Давайте дотримуватися єдиного підходу до вирішення цих питань.

Цабаль Володимир. Щодо поправки?

ЦАБАЛЬ В.В., секретар Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»). З процедури.

ГОЛОВУЮЧИЙ. З процедури. Будь ласка.

ЦАБАЛЬ В.В. Я теж писав листи щодо цих двох поправок. Шановні колеги! Руслан Олексійович усе вірно сказав: Верховна Рада може визначитися і прийняти як позитивне, так і негативне рішення. І 187 голосів – це негативне рішення.

Але щодо чого було це негативне рішення? Це негативне рішення щодо пропозиції колеги про повне врахування поправки. Це не було негативне рішення щодо пропозиції про відхилення цієї поправки. Це конкретно було рішення щодо пропозиції про повне врахування поправки. Верховна Рада висловилася проти того, щоб її повністю врахувати, але це не означає, що парламент погоджується з рішенням комітету про часткове врахування.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Знову кажу, що за такою ж логікою проекти постанов про відхилення прийнятих проектів законів ми маємо переголосовувати ще раз.

Івченко Вадим Євгенович. Будь ласка.

ІВЧЕНКО В.Є., член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»). Фракція «Батьківщина». Шановні колеги! Прошу поставити на голосування поправку 89 для підтвердження. Вона врахована, це комітетська поправка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Який номер? Назвіть, будь ласка, номер.

ІВЧЕНКО В.Є. Поправка 89.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 89. Одну секунду.

Позиція комітету щодо поправки 89... (Шум у залі).

Ні, так ви ж уже виступили (Шум у залі). Куди?.. У мікрофон. Хвилинка була. Дивіться, друзі... (Шум у залі).

Добре, 1 хвилина. Давайте одразу... Дивіться, я скажу вам, який має бути ідеальний виступ, що триває 1 хвилину: шановні колеги, ставлю таку-то поправку за такою-то процедурою і обґрунтування.

Я вас прошу дотримуватися цього алгоритму. Будь ласка.

ІВЧЕНКО В.Є. Дякую, пане Голово. Шановні колеги! Поправка 89. Прошу її не підтримувати.

Але що відбувається в цьому залі? Дивіться, у нас є великі трейдери – *Cargill, ADM, Dreyfus* та інші компанії. Є великі агрохолдинги, які також займаються експортом, беруть кредити і, звичайно, розвивають свою переробку. І є 40 тисяч малих і середніх підприємств, для яких не створені жодні фінансові механізми та інструменти. Ми 25 мільярдів гривень з ринку спрямовуємо тим, хто буде забирати на переробку. Прізвищ цих людей, як на одній руці пальців, – п'ять.

Прошу цю поправку не підтримувати. Давайте підтримаємо малих і середніх фермерів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Позиція комітету щодо поправки 89.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О. Поправка 89 про терміни набрання чинності таким законом. Якщо ми її провалимо, то він одразу набере чинність. Якщо ви так хочете, в принципі, ніхто не може заперечувати проти цього. Нагадаю вам абсолютно аналогічний випадок щодо закону про насіння соняшнику. Рішення було прийнято так само, тільки 10 років тому чи навіть раніше, і завдяки цьому ми нині стали країною номер один у світі з виробництва та експорту соняшникової олії. Номер один у світі! Не сировини. Усі задоволені: і малі, і середні, і великі виробники насіння соняшнику.

Давайте не маніпулювати, навіть відстоюючи великих агротрейдерів.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ви наполягаєте на голосуванні чи все-таки...

Шановні колеги, Дмитро Олександрович просить замість голосування решти поправок, які були враховані, дати йому 3 хвилини для виступу.

Разумков – до 3 хвилин. Потім я ще дам слово Гончаренку з процедури чи як він там хоче.

Разумков – 3 хвилини. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Колеги, давайте не маніпулювати. Коли сьогодні говорять про підтримку аграрного бізнесу і промисловості, я хотів би нагадати, що в Україні падіння промисловості становить 6,1 відсотка, зокрема видобувної – мінус 15 відсотків, а харчової – мінус 12 відсотків. Не потрібно в цьому залі розповідати про те, навіщо приймається цей законопроект.

Якби ви зазначили у цьому законопроекті, що ми маємо запуснути переробку не в умовах війни, коли ми або, точніше, уряд забезпечив би кредитами аграріїв, можливістю доступу до міжнародних фінансових ринків, або держава дала б їм гранти, а не забидала кошти з розмінування на програму «Вовина тисяча», якби ми з вами прийняли зараз такий закон і відтермінували, наприклад, на рік набрання ним чинності для того, щоб малий чи середній бізнес міг об'єднатися, створити спільні підприємства з переробки та перезапустити переробку і економіку, думаю, в цьому залі він мав би підтримку 300 голосів, проголосували б усі. Тому що якщо ти нормальна людина і бачиш своє майбутнє в цій державі, то будеш робити все для того, щоб країна перестала бути сировинним придатком.

А що робите ви? Ви хочете забрати все, що виробляє український малий і середній бізнес, і віддати великим компаніям, тому що в них є можливості. Тоді або створіть рівні умови для кожного, або не займайтеся перетягуванням ковдри, бо завтра цей бізнес здохне. Він здохне, не буде ані робочих місць, ані коштів з податків на потреби Збройних Сил України, ані переробки, ані аграрного сектору загалом. Таке враження, що ви саме цього добиваєтеся.

Хочете, давайте, змінюйте проект закону, паралельно з цим приймайте рішення щодо виділення додаткових грантів, пільгових кредитів для малого і середнього бізнесу, відтермінування цього процесу на рік, півтора чи два. Давайте поспілкуємося з асоціаціями малого і середнього бізнесу, аграрними асоціаціями і проголосуємо цей законопроект одразу в першому читанні за основу та в цілому. Це дійсно буде крок, що допоможе українському бізнесу, українським аграріям, допоможе знизити інфляцію, яку уряд Шмигала розігнав до 15,9 відсотка.

Зайдіть у магазини і подивіться: яблука подорожчали за рік на 195 відсотків, капуста в минулому місяці – 297. І якщо ви далі будете робити те, що сьогодні пропонується в цьому залі, то не буде в нас ані аграрного бізнесу, ані жодного, і держави не буде.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Мотовиловець. Будь ласка.

Вельмишановні колеги, давайте вже розглянемо питання і перейдемо...
Прошу вас... (*Шум у залі*). Добре, зараз, Олексію, одну секунду (*Шум у залі*).

Алло! Це ви з ким зараз спілкуєтеся? Зі своїми підписниками?

Мотовиловець. Будь ласка.

МОТОВИЛОВЕЦЬ А.В. Щодо цього законопроекту ми провели більше 15 нарад з представниками Міністерства фінансів України та Міжнародного валютного фонду. За цим проектом закону, прочитайте уважно поправку, якщо ви вирощуєте, то вивозите без мита. Ми звільнили кооперативи від сплати податку на прибуток протягом п'яти років. Ця поправка повністю врахована і погоджена Міністерством фінансів України.

Ставте законопроект на голосування в другому читанні. Якщо хочете жити в сировинному придатку, то не підтримуйте його. Якщо ж хочете жити в країні, де є переробка, сплата податків під час війни, то проголосуйте, будь ласка, за прийняття цього проекту закону в другому читанні. Це зараз не професійна дискусія, а чисто емоції.

Прошу підтримати українську економіку і прийняти законопроект у цілому.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Олексій Гончаренко. Будь ласка. Після цього ще буде виступ Железняка. Що у вас ще, Олексію?

ГОНЧАРЕНКО О.О. А Гончаренко буде виступати довго. У мене багато поправок і я наполягатиму на голосуванні їх усіх для врахування почергово.

Перша – поправка 8, я поясню. Колеги, дискусія, яка зараз відбувається... Звертаюся до народних депутатів. Не має значення ви за вивіз сої та ріпаку чи проти, ви за малих фермерів чи за великих переробників. Пояснюю вам, якщо цей схематоз зараз пройде, то всі ви і я тут не потрібні. Завтра можна буде будь-який проект закону, будь-яку поправку провести за цією схемою, написати що завгодно від комітету, написати «враховано частково», а далі автор цього «враховано частково» наполягатиме на голосуванні, за будь-якого результату поправка вже буде в тексті проекту закону, розумієте? Це обнулить вас остаточно! Верховну Раду можна розпустити, бо і так всі витирають об неї ноги...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексію Олексійовичу, я просто поясню одну річ. У нас є такий орган, як Погоджувальна рада. На засіданні Погоджувальної ради ми домовилися, що поставимо на голосування дві поправки, як зал вирішить, так і буде далі (*Шум у залі*). Я розумію, але представники вашої фракції вчора були і погодилися з цим.

Шановні колеги! (*Шум у залі*). Я розумію. Тоді у мене запитання: для чого ми проводимо засідання Погоджувальної ради? Добре, шановні колеги.

Поправка 8 Гончаренка комітетом... (*Шум у залі*).

Одразу ставити на голосування, Олексію? (*Шум у залі*). Одну секунду, почекайте. Скільки їх буде?

Зараз вам скажуть, скільки, бо я не знаю.

Шановні колеги, поправка 8 Герасимова, Гончаренка та Ар'єва комітетом відхилена. Гончаренко наполягає на голосуванні поправки 8, а після неї поправки 9. Правильно?

Ставлю на голосування поправку 8 для її врахування. Прошу голосувати.

«За» – 58.

Рішення не прийнято.

Поправка 9 Гончаренка.

Ставлю на голосування... *(Шум у залі)*. Можна я поставлю на голосування поправку 9? Олексій попросив і поправку 9 поставити на голосування.

Ставлю на голосування поправку 9... *(Шум у залі)*.

Ви хочете виступити?

Поправка 9. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Шановні друзі! Я буду наполягати на голосуванні всіх поправок, але після поправки 9, думаю, дуже важливо почути колегу Железняка з процедури.

Ще раз пояснюю вам, друзі, що це схема обнулення кожного народного депутата. Розумію, що вам завтра голосувати за уряд, а ви навіть прізвищ не знаєте. Розумію, що вам нав'язали думку, що треба пограбувати Київ. Але ж це повне... Ну, навіщо ви тоді потрібні? Це ж схематоз чистої води.

Якщо колеги хочуть ввести мито на сою і ріпак, хай внесуть законопроект про це. Не про промислове забруднення, не про фармацію, не про ще бозна-що, а про сою та ріпак, проведуть слухання, дебати. А те, що ви зараз робите, це «наперсточничество» і шулерство. Не можна це пропустити, якщо ви хочете, щоб...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 9 авторства Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 65.

Рішення не прийнято.

Народний депутат Железняк – з процедури, 1 хвилина. Тільки з процедури. Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Сподіваюся, що мене чути. Шановні колеги, це гарний законопроект, у якому є багато важливого. Я не буду зараз за сою агітувати або проти, це не має жодного значення.

Пане Голово, ми шість років працюємо в цьому залі та поважаємо те, що ви, як і попередній спікер, дотримуєтеся Регламенту Верховної Ради України. Така ситуація щодо поправки, коли весь зал проти, у нас вперше. Ще раз, це не про сою, не про забруднення, не про податки, це про те, що якщо ми дозволимо цій ситуації статися, то наступного разу, кожного разу будемо обнуляти себе.

Це важливий законопроект, у ньому є важливі речі, зокрема щодо видобування нафти та інше. Будь ласка, давайте, як ми завжди це робили, збавимо емоції, ви проведете засідання Погоджувальної ради і знайдете вихід, щоб не обнуляти парламент і з повагою дотримуватися права народних депутатів своїм голосуванням вирішувати, який буде закон, а не просто щось записати і вважати, що це пройде.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Зараз, одну секунду. Хочу сказати доповідачу, що, наскільки я розумію, цей законопроект розглядався вашим комітетом і ви зокрема голосували. Ну, я не знаю, але ваш комітет прийняв рішення щодо поправки: врахувати частково... *(Шум у залі)*. Дивіться, я ж не кажу, що це добре чи погано, я кажу про те, що це рішення вашого комітету, прийняте за вашої участі, друзі. Тому, будь ласка... *(Шум у залі)*.

З процедури. Одну секунду, зараз перейдемо.

Бужанський – з процедури.

БУЖАНСЬКИЙ М.А. Шановні колеги! Я нагадую колезі Железняку вже вдруге за 10 хвилин, що ми не вперше так робимо. Ми так працюємо весь час. Ще раз підкреслюю, коли ми приймали закон про деколонізацію, весь зал був проти, але пана Ярослава це влаштовувало, ніхто не кричав, що ми обнулюємо парламент. Це маніпуляція і шахрайство. Ми працювали так тоді, і я прийняв ці правила, хоча зал підтримав мене, і зараз будемо так працювати. Не потрібно маніпулювати і розхитувати ситуацію. Опустити руку нарешті!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Друзі, давайте повернемося все-таки до якоїсь логіки діяльності парламенту. Я взагалі не розумію... Є процедура, знаю, що всі фахівці з процедури. Ще раз кажу, давайте знаходити якісь інші варіанти вирішення цього питання, тому що в рамках процедури ми так працювали, працюємо і будемо працювати, поки не буде змінений Регламент Верховної Ради України.

Железняк має право виступити з реплікою. Будь ласка.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Я дуже здивований, що член Комітету з питань правоохоронної діяльності вважає легалізацію абсолютно незаконною процедурою, якщо до цього вона була порушена.

Пане Голово! Руслане Олексійовичу Стефанчук! Ви справді увійдете в історію як людина із небагатьох, хто очолював парламент, яка здебільшого дотримується Регламенту Верховної Ради України. За це ми вас поважаємо, тому ви і є Головою органу, де ми всі працюємо. Будь ласка, почуйте нас, народних депутатів. Ми бачимо, що наше право на прийняття фінального рішення, яке нам делегували і яке ми відстоюємо тут шість років, зараз порушується. Зробіть паузу, скличте на 5 хвилин голів фракцій і груп, знайдіть вихід із цієї ситуації. Ситуація нетипова, за шість років у нас ніколи такого не було. Будь ласка! Ми зараз провалимо законопроект, а в ньому багато важливих речей. Просто знайдіть вихід, який всіх влаштує, і все. Це нормальна пропозиція народного депутата Ярослава Железняка і всього залу, який, переконаний, теж це підтримає.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую. Ярославе Івановичу, одне питання. Ярославе Івановичу Железняк! Дивіться, ще раз кажу, дякую за визнання того, що все відбувається в межах Регламенту Верховної Ради України. Це перше.

Друге. Я дуже хочу попросити, давайте все-таки усвідомлювати одну річ, що згадане вами право може визначатися як шляхом голосування поправки, так і шляхом голосування проекту закону в цілому. Давайте проголосуємо проект закону. Якщо ви з цієї причини не підтримуєте його, це теж позиція. Ще раз кажу, це теж позиція, але щодо цієї поправки парламент рішення прийняв. Дякую (*Шум у залі*).

Секунду! Спочатку Гончаренко виступить щодо поправок, а потім я дам слово Дмитру Олександровичу (*Шум у залі*). Я потім дам вам слово, Дмитре Олександровичу, після Гончаренка, який наполягає на голосуванні поправки 10.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Насамперед я підтримую позицію, щоб давати колегам слово з процедури. Тому, будь ласка, після мого виступу... Бачу, що колеги Мазурашу, Разумков, може, ще інші хочуть висловитися, це абсолютно їх право. Звертаюся до вас і пояснюю свою позицію, бо мені вже кажуть, що нам треба уряд звільняти і так далі.

Пане Руслане, звертаюся до вас. Я не буду наполягати на голосуванні жодної своєї поправки надалі, а в мене їх ще багато, якщо ви відповідно до Регламенту Верховної Ради України поставите на підтвердження враховану частково поправку 91. Це все, чого я хочу, нічого іншого. Далі, будь ласка, звільняйте Шмигалья, призначайте Свириденко, хоч на голові стійте, це вже ваша справа. І це не питання моїх амбіцій чи ще чогось – це питання поваги до моїх виборців і до кожного з вас, інакше ми тут...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, поправка 10 авторства Гончаренка комітетом відхилена.

Ставлю на голосування поправку 10. Прошу народ у залі, шановних народних депутатів, визначатися.

«За» – 57.

Рішення не прийнято.

Разумков. Будь ласка.

Друзі, давайте домовимося так: висловилися з процедури, отримали відповідь, по п'ять разів не потрібно... (*Шум у залі*).

Це не до вас, Дмитре Олександровичу, а взагалі до залу.

Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Руслане Олексійовичу, ви правду кажете, що в нас існує практика, коли є поправки враховані, відхилені та враховані частково. Сьогодні багато разів лунали слова: «Регламент Верховної Ради України». Ви знаєте Регламент, точно його читали і знаєте, що в ньому немає слів «враховано частково». Немає. Тому якщо ми посилаємося на Регламент, а не на нашу

практику, яка була за мого головування, зараз за вашого, до нас колеги були, але таких ситуацій не траплялося, принаймні, я не пригадую. За таких умов є пропозиція або визначити, як це зробити, дійсно, провести засідання Погоджувальної ради, або дати можливість переголосувати цю поправку. Тому що в Регламенті формулювання «враховано частково» немає.

І паралельно прохання до вас як до Голови Верховної Ради України звернутися до комітетів, щоб вони не давали висновок: «враховано частково», тому що це не відповідає Регламенту Верховної Ради України. Практиці відповідає, а Регламенту, на жаль, ні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитре Олександровичу, я з вами на сто відсотків погоджуюся. Я вже не один раз говорив з головами комітетів про те, що все-таки частково і редакційно – це не зовсім регламентні процедури.

Зараз я хочу звернутися до регламентного комітету з проханням все-таки підготувати роз'яснення щодо врахування чи неврахування поправок, а також щодо можливості під час розгляду законопроекту безперервно брати слово з процедури. Я вважаю, що це певна неправильна традиція. Дуже прошу регламентний комітет щодо цих двох питань підготувати роз'яснення. Дякую.

У вас з процедури чи щодо чого?

Мазурашу. Що у вас з процедури?

МАЗУРАШУ Г.Г., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань молоді і спорту (одномандатний виборчий округ № 203, Чернівецька область, політична партія «Слуга народу»). Руслане Олексійовичу, зараз почуєте, що з процедури. Фракція «Слуга народу», виборчий округ № 203. Я звертаюся до вас, Руслане Олексійовичу, як ваш виборець, як виборець партії «Слуга народу», тому що ви обрані за її списком. Прошу вас як спікера не порушувати норм Регламенту Верховної Ради України. Кожен народний депутат має право вимагати поставити на голосування враховані головним комітетом поправки для їх підтвердження. Ми визначилися з іншого питання. Це багато разів вам уже сказали. Будь ласка, не беріть участі в протягуванні якихось «шкурняків»...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Перепрошую, це ви до мене зараз сказали про протягування «шкурняків»?

МАЗУРАШУ Г.Г. Я вам кажу як ваш виборець, щоб ви не брали участі...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вельмишановний мій виборець, який чомусь сидить тут, у залі, шановний Георгію Георгійовичу, я вам просто пояснюю. Я вже 50 разів пояснив, це визнають навіть ті, хто осперює рішення по суті. Регламент Верховної Ради України такий, який є. Дуже прошу за шість років спромогтися:

а) прочитати його і б) якщо він вас не влаштовує, то внести зміни. Тоді ми з вами зможемо говорити, шановний виборець. Дякую.

Шановні колеги, переходимо далі до поправок Гончаренка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Поправка 11, а після її голосування колега Сірко хоче виступити.

Я пояснюю. Шановний пане Руслане, звертаюся до вас. Це дуже важливо. Ми за моєю пропозицією провалили ідентичну поправці 91 поправку 87. Зал уже визначився, що хоче цього, а ви своїми діями протягуєте, на жаль... І коли ви не ставите поправку 91 на голосування для підтвердження, це схема. Ми щодо ідентичної поправки 87...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексію Олексійовичу, перепрошую. Тоді я буду користуватися регламентними правами головуючого, що чітко виписані в законі. Якщо надається слово для виступу щодо поправки, прошу вас виступати щодо обґрунтування поправки, інакше я, по-перше, робитиму вам зауваження, по-друге, вимагатиму вимкнути мікрофон. Хочете так? Будемо працювати так.

Поправка 11. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. У Регламенті Верховної Ради України немає формулювання «враховано частково». Скасуйте все, що з формулюванням «враховано частково».

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ще раз, щодо поправки.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Прошу поставити на голосування поправку 11.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 11 авторства Гончаренка. Вона комітетом не врахована. Прошу голосувати.

«За» – 49.

Рішення не прийнято.

Сірко. Будь ласка. У вас поправки, Юліє?

СІРКО Ю.Л., *перший заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань транспорту та інфраструктури (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»).* У мене по суті, пане Голово.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що значить по суті? Так не буває. Буває щодо поправки або з процедури.

СІРКО Ю.Л. З процедури.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Тільки з процедури, Юліє. Будь ласка.

СІРКО Ю.Л. Шановні колеги! Те, що зараз відбувається, це підміна формальщини суттю. У залі немає голосів для заборони вивозу сої та ріпаку, і ви намагаєтеся крутити, вертати Регламентом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що у вас з процедури, Юліє?

СІРКО Ю.Л. З процедури. Забороною ви фактично знизите ціну малим виробникам, фермерам і всім іншим.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Що у вас з процедури?

СІРКО Ю.Л. Прошу поставити на підтвердження поправку 91, як просять колеги.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Я вже пояснив 50 разів. Дякую, Юліє.

СІРКО Ю.Л. Ви можете пояснювати. Те, що зараз відбувається, ви фактично...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

У кого ще поправки?

Костюк. З процедури?

Тільки, друзі, прошу з процедури. Не буде виступу з процедури – буду всіх переривати.

Костюк. Будь ласка.

КОСТЮК Д.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань аграрної та земельної політики (одномандатний виборчий округ № 65, Житомирська область, політична партія «Слуга народу»). Дякую. Руслане Олексійовичу, у мене справді виступ виключно з процедури. Я поважаю те, що ви цінуєте регламентні норми, захищаєте їх у цьому залі. Це правда. Ми стільки часу працюємо за Регламентом Верховної Ради України. Я теж ціную норми Регламенту. І є два моменти, які зараз вами порушуються. Я просто хочу вас підтримати, щоб ми це зупинили.

Перший момент. Під час розгляду питання не можна давати слово з процедури. Не можна. Можна з мотивів (*Шум у залі*).

І другий момент. Руслане Олексійовичу, не можна виступати з процедури з трибуни. Ви двом спікерам давали слово з трибуни.

Прошу зупинити порушення Регламенту Верховної Ради України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую вам за ваше зауваження. Тому я і звернувся до регламентного комітету з проханням роз'яснити ці речі. Справді, коли у нас розглядається законопроект у другому читанні, трибуна – це місце людини, яка доповідає. Давайте тоді просто прийнемо таке рішення, що тут завжди буде стояти людина, яка доповідає. Ми йшли на якісь компроміси. Я розумів це. Тепер, коли це питання порушено в залі, визначимо, що трибуна – це місце людини, яка доповідає щодо законопроекту. Дякую.

Гончаренко. О, Боже...

Геращенко. У вас з чого?

ГЕРАЩЕНКО І.В., член Комітету Верховної Ради України з питань зовнішньої політики та міжпарламентського співробітництва (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! Я хочу звернутися до голови регламентного комітету з проханням розглянути питання щодо відсторонення головуючого від ведення засідання за грубе порушення Регламенту Верховної Ради України (*Шум у залі*).

По-перше, сьогодні моє право не просто як народного депутата, а як співголови фракції «Європейська солідарність» було порушено під час обговорення проекту Закону «Про статус народного депутата – засновника державної незалежності України» авторства пана Стефанчука. Мені не дали виступити в обговоренні. Це грубе порушення.

По-друге, зараз відбувається грубе порушення під час розгляду поправок до законопроекту.

По-третє, так само було порушено право нашої фракції на виступ у зв'язку з поданням заяви з вимогою оголосити перерву, яку ми були готові замінити виступом, перед розглядом цього законопроекту.

Я звертаюся з вимогою від нашої фракції зупинити обговорення цього законопроекту і розглянути питання про відсторонення пана Стефанчука від ведення засідання, передати це право його заступникам.

І ключове, колеги. Не махлюйте. За годину уряд піде у відставку, а ви розглядаєте урядовий...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Давно ми не проходили цю процедуру. Дякую.

Шановні колеги! Олександр Сергійовичу, треба буде провести... (*Шум у залі*). Одну секунду.

Єдине, хочу попросити, якщо є така воля, то відповідно до Регламенту Верховної Ради України необхідно, щоб у паперовій формі дві фракції (групи) внесли цю пропозицію. Давайте у паперовій формі, і далі ми розглянемо цю пропозицію.

Железняк. Якщо знову те саме... Ну, Ярославе Івановичу, це що? Регламент Верховної Ради України, я вже бачу.

Будь ласка, Ярославе Івановичу.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Пане Голово, не повірите. Цю книжку, переконаний, ви чудово знаєте, на відміну від колег, які тут казали, що не можна виступати з процедури під час розгляду законопроекту.

Я вас дуже прошу... Ми зараз розбалансуємо законопроект. Руслане Олексійовичу! Звертаюся виключно до тебе, і на «ти», тому що, переконаний, як керівник установи, де ми всі працюємо, шість років ми тут сварилися, сперечалися, але завжди знаходили вихід... Цей випадок вперше, ніколи за шість років у нас такого не було. Для мене і багатьох колег це не про сою та ріпак, навіть не про те, чи шкура це чи ні, а про моє право у майбутньому захистити позицію, в яку я буду вірити.

Будь ласка, зупиніть голосування, проведіть нараду, вийдіть до нас, народних депутатів, з якоюсь пропозицією. Мені здається, що це конструктивно. Або направте законопроект на повторне друге читання, це теж варіант.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дивіться, теж варіант – можна не проголосувати за і направити на повторне друге читання. Шановні колеги, це теж варіант. Будь ласка, давайте приймати рішення – якщо ви не підтримуєте, то законопроект направимо на повторне друге читання. Це відповідно до Регламенту Верховної Ради України, не буде спотворення, створення нерегламентних прецедентів. Давайте все-таки рухатися так, як ми рухалися.

Олексію Гончаренко, що у вас? Який номер поправки? Поправка 12? Я вас прошу виступати щодо поправки, Олексію.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Я буду виступати так, як вважаю за потрібне...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ні, ви будете виступати так, як це передбачено Регламентом Верховної Ради України.

Вимкніть мікрофон.

Я ознайомлю вас із цією нормою. Відповідно до вимог Регламенту народний депутат при наданні йому слова повинен виступати тільки з того питання, з якого йому надано слово. Це зазначено у частині першій статті 36, частині п'ятій статті 52 Регламенту (*Шум у залі*). Да не репетуйте!

Поправка 11. Будь ласка.

Шановні колеги, я нагадую... (*Шум у залі*). Відійдіть, будь ласка. Займіть свої місця (*Шум у залі*).

Шановні колеги, закликаю вас до порядку відповідно до Регламенту, який ви тут так пильнуєте. Нагадую, що відповідно до Регламенту не можна робити те, що ви зараз робите. Я прошу... (*Шум у залі*). Такі. Поводитися так, блокувати трибуну і так далі. Будь ласка (*Шум у залі*).

Я вам дав можливість. Пане Олексію, ви дуже правильно сказали, що хочете виступити щодо своєї поправки. Я даю вам можливість виступити щодо поправки 12.

Поправка 12. Гончаренко (*Шум у залі*). Ні, поправка 12. Будь ласка.

Ще раз, дивіться, ви можете говорити, але я дуже... (*Шум у залі*). Криком вдома будете вирішувати питання.

Я вам ще раз кажу, що це передбачено частиною першою статті 36, частиною п'ятою статті 52 Регламенту Верховної Ради України. Я вас прошу, ви повинні виступати тільки з того питання, з якого надано слово (*Шум у залі*).

Я ж дав йому слово, хай виступає з цього питання. Ні, я йому надаю... Якщо він виступає не з того питання... Ще раз пояснюю, тому що це чітко зазначено в... (*Шум у залі*).

Поправка 12. Олексій Гончаренко. Будь ласка.

Тільки я ще раз нагадую про передбачений частиною першою статті 36, частиною п'ятою статті 52 Регламенту обов'язок народного депутата виступати з того питання, з якого йому надано слово.

Поправка 12. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Я буду виступати і представляти поправку так, як вважаю за потрібне. Зрозуміло?

Ще раз я звертаюся до всіх колег: усе, що я прошу, – поставити поправку 91 на голосування для підтвердження. Якщо в залі є голоси за неї – немає проблем, якщо голосів немає, то збиваємо її і голосуємо законопроект. Це все, чого я хочу, нічого іншого. Це відповідно до закону, до мого права народного депутата.

Якщо це пропустити зараз, то завтра жодному з вас не дадуть можливості вимагати поставити на голосування поправку для підтвердження, нічого. Ну, скільки ж можна знущатися з цього парламенту?! Ми представляємо людей. Люди мають право висловитися.

Звертаюся з єдиною вимогою – поставити на голосування поправку 91 для її підтвердження. І це кінець питання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, поправка 12 авторства Гончаренка і колег звучить так, бо, може, ви не зрозуміли з цього спічу: «Частину 1 після абзацу першого доповнити новим абзацом такого змісту:». Гончаренко просить її врахувати.

Ставлю на голосування поправку 12. Прошу голосувати.

«За» – 38.

Рішення не прийнято.

Поправка 13. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Я закликаю колег підтримати поправку 13, це само собою.

Також я закликаю колег просто зараз захистити право народного депутата на голосування в залі. Усе! Інакше ми не потрібні, інакше можна внести до проекту закону що завгодно, і ми не маємо права це оскаржити. Так не може бути! Усе, що я прошу, – це реалізувати право проголосувати поправку.

До речі, зверніть увагу, колега Мотовиловець просив поставити на голосування поправку 91 для повного її врахування. Зал його не підтримав. Тож тепер логічний наступний крок: чи підтримаємо ми те, що вона врахована частково, між іншим, жодних формулювань «враховано частково» в Регламенті немає. І комітет, що очолює цей діяч, який грабує Україну і розповідає, що українці – це гуси, яких треба обскувати, не мав права зазначати: враховано частково, а повинен був сказати – так чи ні. Замість цього шулерство.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 13 авторства Гончаренка. Хто не зрозумів, про що вона, почитайте в таблиці.

Ставлю на голосування поправку 13 для її врахування. Прошу голосувати *(Шум у залі)*.

Поправка 13, бо поправка 12 була перед цим... Ви вже навіть не стежите за своїми поправками, Олексію.

Отже, ставлю на голосування поправку 13 для її врахування. Прошу голосувати.

«За» – 38.

Рішення не прийнято.

Поправка 14. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дякую. Шановні колеги, прошу вас проголосувати за поправку 14.

Звертаю вашу увагу, що це шулерство почалося раніше. Ми з вами зараз розглядаємо проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення». Поясніть мені: як вивіз мито, акцизи на вивіз сої та ріпаку стосуються промислового забруднення? Хтось може мені це пояснити?

До речі, це теж пряме порушення Регламенту Верховної Ради України, бо в ньому зазначено, що не можна змінювати суть законопроекту до другого читання, а ви поміняли. Це законопроект уже не про контроль промислового забруднення, а про щось інше.

Місяць тому ви робили так само, протягуючи ці поправки до законопроекту про фармацію. Скільки ви будете ганьбитися? Що завтра? Куди ви всунете? До проекту закону про лікування сифілісу чи куди ще? Ганьба!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Поправка 14 авторства Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Гончаренко наполягає на голосуванні поправки для її врахування.

Ставлю на голосування поправку 14 для її врахування. Прошу голосувати.

«За» – 31.

Рішення не прийнято.

Поправка 15. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Ще раз звертаю увагу всіх колег на те, що зараз відбувається. Це повне порушення Регламенту. Чому? Законопроект у другому читанні має відповідати своїй назві і тому, що було прийнято в першому читанні. Нічого в першому читанні в цьому законопроекті не було ані про сою, ані про ріпак. Ви доповнюєте цей законопроект абсолютно іншими нормами. Вигадуєте ще один схематоз про «враховано частково», що теж є порушенням Регламенту, вже друге, бо жодного формулювання «враховано частково» немає. Далі ви ще намагаєтеся вчинити третє порушення, не давши народному депутату, байдуже, яке він має прізвище, абсолютно не має значення, реалізувати своє право вимагати поставити на підтвердження поправку, якою пропонується доповнити закон. Усе. Це всі три порушення одразу, і головуючий каже, що ніколи не порушує Регламент. Три – в одному питанні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Вибачте, я порушую Регламент, тому що порушую частину п'яту статті 52. Я мав би зробити вам зауваження, а потім вимагати вимкнути мікрофон, але цього не зробив. Вибачте, будь ласка.

Ставлю на голосування поправку 15. Прошу голосувати.

«За» – 28.

Рішення не прийнято.

Поправка 16. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Колеги, я хочу, щоб ви всі зрозуміли, що зараз взагалі мова не про сою та ріпак, це вже не має такого значення. Принциповий момент, ви всі тут представляєте ваших виборців, завтра вони до вас звернуться і скажуть, що та чи інша норма неправильна. Ви як народний депутат маєте порушити це питання в залі, а вам просто не дадуть цього зробити. Це те, що сьогодні відбувається, коли намагаються не дати поставити на підтвердження поправку 91.

Усе, що я прошу і хочу, – це дати можливість мені чи будь-кому із колег, нехай це буде будь-хто, вимагати поставити на підтвердження поправку 91. Усе, більше нічого я не хочу. Ви не можете мені відмовити, бо це порушення самої ідеї парламентаризму.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 16 авторства Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 27.

Рішення не прийнято.

На жаль.

Поправка 17. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Колеги, на очах всієї країни, а на це дивиться країна, відбувається намагання протягнути лобістську норму. До речі, хочу пояснити колегам, хто каже, що нам потрібні соя та ріпак, то хай краще вони

тут переробляються. Це все гарно. Тільки одне запитання: а чому у проекті зазначили з 1 вересня? Якщо ви реально за переробку, за чесні підходи, то вкажіть: з 1 січня 2026 року. Напишіть це. Тоді аграрії, коли будуть сіяти, подумують, чи потрібно їм сіяти сою та ріпак, чи важливо їм оформити сертифікати або приєднатися до кооперативу. Дайте людям час. Зараз середина липня, люди вже ріпак і сою збирають, багато хто вже зібрав, а ви просто хочете їх заднім числом «намахать». Ну це ж шулерство.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, поправка 17 авторства Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Автор наполягає врахувати її.

Ставлю на голосування поправку 17 для її врахування. Прошу голосувати.
«За» – 27.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 18. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. До речі, була дуже правильна пропозиція від колеги Железняка та інших провести зараз засідання Погоджувальної ради. Не розумію, чому Голова, який так любить посилається на рішення Погоджувальної ради, не хоче зібрати зараз керівників фракцій і груп і вирішити це питання з колегами, обговорити: чи погоджуються вони, що можна нехтувати правом народного депутата оскаржувати якісь тексти до проектів законів, чи не погоджуються, внести якісь пропозиції, може, ми їх почуємо. Замість цього все перетворюється на абсолютно іншу історію. Я так розумію, що вже Шмигаль і члени уряду десь стоять на вході або на виході, а ви займаєтеся дурницями.

Пропоную дві речі. Перший найпростіший варіант – поставте на підтвердження поправку 91. Другий варіант – оголосіть зараз про проведення засідання Погоджувальної ради на 5 хвилин.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 18 авторства Гончаренка. Комітетом вона не врахована. Прошу голосувати.

«За» – 29.

Рішення не прийнято.

Поправка 19. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Дивіться, мої пропозиції ігноруються. Друзі, так не може бути. У Верховній Раді можна прийняти все, але для цього треба мати голоси. Ну немає у вас голосів на цю ганьбу. Навіщо ви це робите? Зал уже визначився щодо поправки 87. Поправка 87, яку я вимагав поставити на голосування для підтвердження, ідентична поправці 91. Це ж схематоз. Є дві поправки, ті подумали: дурачки, поставлять одну, а друга буде. Ми не дурачки, розмісте? Може, ви звикли мати справу з дурачками. Ну не дурачки.

Верховна Рада України провалила поправку 87, яка ідентична поправці 91. Про-ва-ли-ла! Фактично парламент уже визначився. Усе, що ви намагаєтеся зробити зараз, незважаючи на волю залу, – протягнути лобістську поправку. Все.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 19 Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 27.

Рішення не прийнято.

Поправка 20. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Я представляю поправку 20, але бачу, шановний пане Голово, що пані Соломія Бобровська хоче виступити з процедури.

Щодо поправки 20. Прошу всіх її підтримати.

Колеги, я звертаюся ще раз до вас із закликом почути мене. Неважливо, берете ви участь у цьому «шкурняку», врахували вас чи ні, «в доле» ви і в темі чи ані «в доле», ані в темі – це не має значення. Скільки нам ще бути в цьому сесійному залі, але зараз вирішується питання: чи є у нас право на щось впливати чи ми тут просто як статисти. От знімається кіно і стоїть масовка. Якщо вам ця роль підходить, тоді це можна підтримати, а якщо ви відчуваєте... У вас же люди завтра запитають: що ви там робили? І що ви відповісте? Що без мене все вносили?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 20 Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 28.

Рішення не прийнято.

Поправка 21 (*Шум у залі*).

Ні, ми домовилися, що Гончаренко виступить щодо кожної зі своїх поправок, а потім ще хто схоче, той виступить. Я ж надав йому слово щодо всіх поправок. Так ми домовлялися?

Поправка 21. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Шановні колеги, я ще раз звертаюся до вас. Насамперед, шановний пане Голово, у книжці з назвою «Регламент Верховної Ради України» є норма про право народних депутатів на виступ з процедури. Бачу, що народні депутати Бобровська та Івченко хочуть виступити. Навіть незручно, що ви даєте слово тільки мені, але ігноруєте моїх колег, таке відчуття, що у нас із вами якісь спеціальні стосунки. Прошу вас дати їм слово.

Зі свого боку, я звертаюся до залу. Не про сою йде мова, не про ріпак. Не можна займатися шахрайством, не можна до цього законопроекту внести норму про сою та ріпак. Ну не можна, бо це шахрайство. Не можна подати дві однакові поправки, щодо однієї із них написати висновок – «враховано», а щодо іншої –

«враховано частково». Вони однакові. Це шахрайство. Не можна потім народного депутата позбавляти права оскаржити це рішення.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Олексію, щодо спеціальних стосунків пропозиція цікава, але ні.

Ставлю на голосування поправку 21. Прошу голосувати.

«За» – 27.

Рішення не прийнято.

Поправка 22. Олексій Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. До речі, колегам, які хочуть висловитися з процедури, я раджу підійти до пана Руслана поближче. Може, він вас не бачить. Таке буває. А якщо ви підійдете, може, побачить.

Щодо вашої відповіді «ні», то чесно скажу, що буду плакати ще весь наступний місяць, але якось це переживу, бо що ж робити. Буду переживати.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Можете до мене прийти і поплакати на плечі.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Але що я не можу пережити, пане Руслане. Ми з вами насправді однакові народні депутати, тільки ви головуючий, а я ні. Прошу вас захистити своє право, бо завтра у вас буде поправка і позиція, а вам скажуть, що ви не можете... Можливо, наступного скликання ви не будете спікером, це не має значення, і вам, обраному народом України, скажуть, що не можна оскаржити те, що хочуть внести до проекту закону. Тоді не потрібен парламент. Тоді це не парламент. Вся ідея нашого перебування тут – визначати, що буде в законах. Крапка.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Поправка 22 комітетом відхилена. Олексій просить поставити її на голосування для врахування.

Ставлю на голосування поправку 22 для її врахування. Прошу голосувати.

«За» – 29.

Рішення не прийнято.

Олексію, щоб не говорили про спеціальні стосунки, я дам 1 хвилину для виступу, тільки з процедури.

Соломія Бобровська. Тільки, Соломіє, я вас прошу виступати з процедури, щоб я не застосовував норму статті 52 Регламенту. Будь ласка.

БОБРОВСЬКА С.А., *член Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Голос»).* Дивіться, в цьому залі нам чотири роки обіцяють, що оборонні законопроекти будуть першими в усіх наших порядках денних. Цього немає. Від рішень у цьому залі

залежить те, скільки людей підуть на службу, отримають заробітні плати і так далі. Якщо після розгляду цього законопроекту ви не поставите шість оборонних законопроектів на голосування, а ми почнемо обговорення питання про зміни в уряді, то фракція «Голос» вперше за шість років заблокує трибуну і не допустить цього розгляду, поки ми не проголосуємо шість оборонних законопроектів. Щоб ви просто знали.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пані Соломіє, я – за. Я першим виступав за те, щоб вони стояли в тій частині, яку ми точно розглянемо. А можна звертатися не тільки до цієї сторони, але й до тих, хто вже годину блокує роботу парламенту? Дякую.

Поправка 23. Гончаренко. Будь ласка (*Шум у залі*).

ГОНЧАРЕНКО О.О. Я звертаю увагу на таке. А що вам заважало вчора проголосувати оборонні законопроекти? Що вам заважало зранку це зробити? Ні, вам соя та ріпак цікавіші за оборонні законопроекти. І ви ще намагаєтеся перевести стрілки!

Ще раз кажу, я готовий припинити наполягати на голосуванні своїх поправок для врахування, якщо ви, задовольнивши моє право, поставите одну-єдину поправку на підтвердження – поправку 91. Це все, чого я вимагаю, нічого іншого.

І я вам хочу сказати, що після цієї ганьби вся Україна буде дивитися, як ви голосуватимете, колеги. Це вже не буде тихесенько, не вийшло тихесенько. Усі будуть дивитися, хто ви, «слуги народу» або чиясь прислуга.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 23 авторства Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 40.

Рішення не прийнято.

Поправка 24. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Я ще раз звертаюся до всіх. Колеги, колись ми дійдемо до кінця моїх поправок. У цей момент я закликаю всіх, у кого є честь, гідність, іти і блокувати трибуну Верховної Ради у разі, якщо не поставлять на голосування поправку 91 для підтвердження. Ще й зважаючи, що Верховна Рада вже визначилася де-факто щодо неї, оскільки абсолютно ідентична поправка 87 провалена парламентом. Про-ва-ле-на! А зараз, незважаючи на позицію залу, намагаються дотягнути цей «шкурняк» будь-якою ціною.

До речі, я на місці уряду запитав би: що ж ви там таке ділите, що ми тут годину стоїмо і чогось чекаємо? Я на місці багатьох, і Президента, і уряду, і всіх інших, зацікавився б тим, що тут відбувається. Що для вас важливіше: уряд держави, права народного депутата чи якийсь «шкурняк»?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 24 авторства Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 46.

Рішення не прийнято.

Поправка 25. Гончаренко. Будь ласка (*Шум у залі*).

Зараз, ну це ж його поправки, друзі.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Так, друзі, є поправки. Я ще раз хочу пояснити, бо тут деякі кажуть, що не розуміють, у чийх це інтересах і так далі.

Чому це в інтересах селян? Я звертаюся до вас, просто уявіть, що ви селянин, малий фермер. Важко це уявити, але спробуйте. Ви перебуваєте, знаєте, не в кондиціонованому залі, без бронювання, під ракетами і «шахедами», із загрозою мін і продовжуєте годувати Україну і світ. Ви посіяли сою та ріпак, бо знали правила гри. Раптом, коли ви вже зібрали свій ріпак або збираєте, до вас приходять з кондиціонованої Верховної Ради такі хлопці в костюмах і кажуть, що вони передумали, тепер інші правила, і за свої сою та ріпак ви матимете менше. Це називається пограбування! Пограбування кого? Селян. Ще кого? Фермерів. Ще кого? Нашого...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги... (*Шум у залі*). Ну, як можна? Людина обґрунтувала свою позицію. Я повинен поставити на голосування?

Ставлю на голосування поправку 25 авторства Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 45.

Рішення не прийнято.

Наступна поправка 26. Будь ласка (*Шум у залі*).

Як тільки колега завершить, я дам вам слово. Я ж не можу стрибати...

Поправка 26. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Гончаренко доповідає щодо поправки. Тепер, друзі, я розповім, хто від цього постраждає.

А в чийх інтересах це робиться? Я вам теж пояснюю. Є великі компанії, які хочуть, бо вони великі, можуть розвивати переробку, купляти сировину дешевше, щоб більше заробити. І заробити більше – це нормальне бажання. Не нормально, коли парламент працює в інтересах одних та ігнорує інших. Це не нормально. Тема важлива, реально є дискусія, можна знайти компроміс, але для цього потрібно розробити окремий нормальний законопроект. Про це не в цьому законопроекті, не в законі про фармацію має бути. Необхідно без шулерства обговорити, знайти компроміс, вказати дату набрання чинності з 1 січня і вперед. Не ганьбіться!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 26 авторства Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 36.

Рішення не прийнято.

Поправка 27. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Знаєте, колеги, у мене таке відчуття, я тут уже собі голос зірвав... Невже це потрібно тільки мені? Як так може бути? Ще є колеги, які пішли блокувати, коли не давали слова, я за це хочу всім подякувати. А інші? Колеги, це стосується не просто мене чи когось, це стосується кожного із нас, народних депутатів. Ми маємо право вимагати, щоб поправки ставили на голосування. Це все, що я хочу.

Поправка 91. Пропозиція врахувати її повністю не була прийнята. Не була! Тепер прошу поставити мою пропозицію – на підтвердження. Якщо вона набере 226 голосів – з Богом, не набере – до побачення! Ну, чим ми займаємося? Навіщо це робиться? Невже ці брудні гроші того варті?

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 27 авторства Гончаренка для її врахування. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 39.

Рішення не прийнято.

Поправка 28. Гончаренко.

ГОНЧАРЕНКО О.О. До речі, тих, хто думає, що все швидко завершиться, я хочу розчарувати, тому що після поправок для врахування я буду виступати щодо всіх врахованих поправок, щоб поставили їх на підтвердження. Це просто для інформації, що на моїх поправках усе не завершиться. Далі будуть всі поправки на підтвердження, тобто ті, які були підтримані комітетом.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Перепрошую, Дмитро Олександрович уже виступив щодо них. Дякую.

ГОНЧАРЕНКО О.О. А ні-ні.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Так-так, вибачте.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Не може Дмитро Олександрович...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дмитро Олександрович виступив щодо всіх. Я це оголосив.

ГОНЧАРЕНКО О.О. По-перше, думаю, що зараз колега Разумков захоче висловитися. По-друге, не може один народний депутат взяти слово і виступити замість мене щодо всіх врахованих поправок. Так не буває. Це точно не

відповідає Регламенту. Треба розглядати поправку за поправкою. Він не називав їх номери і ви теж не називали. Це шулерство точно не пройде.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Це ви Дмитра Олександровича чи мене звинуватили?

ГОНЧАРЕНКО О.О. Вас.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Мене? А, мене. Добре. Дякую.

Ставлю на голосування поправку 28 Гончаренка. Прошу голосувати.

«За» – 41.

Рішення не прийнято.

Поправка 29. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Поправка 29. Я ще раз кажу, друзі, це не пройде. Будуть ще поправки для врахування, далі – на підтвердження. Ми розглянемо цей законопроект вздовж і впоперек, інакше не буде. Те, що тут відбувається, – це махінація, шулерство. Не можна закони багатомільйонної країни приймати шулерським способом, бо тоді це не закони, це якийсь «сходняк». До речі, це все відбувається в день, коли ми відзначаємо ювілей прийняття Декларації про державний суверенітет України. Мені здається, що за часів діяльності Верховної Ради УРСР важко було знайти такі приклади. Не треба ганьбити, не треба добивати цей зал, який і так впав, але добивати остаточно не треба.

Прошу поправку 91 поставити на голосування для підтвердження, а далі розійдемося.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 29 авторства Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 39.

Рішення не прийнято.

Поправка 30. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Звичайно, прошу колег підтримати цю поправку.

Звертаю увагу колег, що попереду ще довгий шлях, так можна і... Хоча, знаєте, може, тоді і залишиться... Думаю, чому це відбувається? Може, просто мені хочуть допомогти залишити Прем'єр-міністром Шмигала, залишити цей уряд. Слухайте, я тільки зараз до цієї думки дійшов. Може, це така свідомо дія. А що? Зараз обговорюємо цей законопроект, до питання відставки Шмигала не дійдемо, далі вже якось не склалося, а завтра часу немає, і все. От пан Денис, нам колеги кажуть, чудово справлявся з роботою. Ніхто не може зрозуміти, чого його хочуть змінити. Я запитував у залі представників фракції «Слуга народу»: чим не подобається Шмигаль? Відповідають, що дуже подобається. То, може, ви мені так хочете допомогти? Боже, чого ж я одразу не зрозумів? Це напевно не дурачки, це велика хитрість.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 30 авторства Гончаренка. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 40.

Рішення не прийнято.

Поправка 31. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. До речі, до тих, хто говорить, що, бачте, не можна поставити на голосування оборонні законопроекти, у мене просте запитання: чому засідання Верховної Ради не проводилося три тижні? Чому не було три тижні засідань? Ні, я розумію, Рим, римські канікули. Це все дуже важливо, нове кіно можна зняти про купу делегацій. А чому не було засідання Верховної Ради? Можна було провести і прийняти оборонні закони. А чому не хочете протягом наступних трьох тижнів проводити засідання? Чому? Давайте будемо працювати на наступному тижні, через тиждень, бо ви так кажете, наче це Гончаренко заважає розглянути оборонні законопроекти, розігнав усіх народних депутатів по Римам і так далі. Це все він зробив, звичайно, а хто ж іще? Друзі, ми займаємося дурницями.

Я знову звертаюся з вимогою поставити на підтвердження поправку 91, щоб зупинити це. Але якщо вам подобається, хочете ще, бо є й такі, якісь мазохістські стосунки, – давайте.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 31 авторства Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 37.

Рішення не прийнято.

Поправка 51. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Я вчергове звертаюся до всіх колег: мова йде про захист права народного депутата впливати на те, що написано в проекті закону. Це, в принципі, єдине, на що ми впливаємо. Давайте чесно, на кадри ми не впливаємо і ви не впливаєте, це очевидно, опозиція не впливає, але і вас ніхто вже не питає, та й спочатку не питав. Але хоча б на те, що написано в проекті закону, ми маємо впливати. Як можна написати текст і не давати вже більше години можливості просто поставити це на голосування, щоб народні депутати висловилися щодо того, згодні вони чи ні? Це все, що я хочу. Будь ласка, дайте можливість проголосувати: за чи проти. Все, і це припиниться. Це основне право народного депутата України, яке закріплене в Конституції України.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 51 авторства Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 42.

Рішення не прийнято.

Поправка 57. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Колеги, чому Голова Верховної Ради України не хоче почути голів фракцій і груп, теж не зрозуміло. Це нормальна пропозиція. Неодноразово під час розгляду законопроектів Голова Верховної Ради України збирав прямо у президії представників, коли була конфліктна ситуація. Тут – ні! Знаєте, коли я зранку побачив, що нормою про сою та ріпак хочуть доповнити проект Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України у зв’язку з прийняттям Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення», не думав, що це настільки велика тема.

Друзі, уявляєте, наскільки велика тема, що це намагаються протиснути аж так, от через усе. Чесно кажучи, я навіть розгубився. Чому, що ж там такого? Оголосіть. Чи просто потім буде чергова серія про якусь Крупу і про те, як «бабло» викидається з вікон квартири. Що ж це за питання таке колосальне, що й порадитися з фракціями...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Ставлю на голосування поправку 57 авторства Гончаренка. Комітетом вона відхилена. Прошу голосувати.

«За» – 34.

Рішення не прийнято.

Поправка 58. Гончаренко. Будь ласка.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Наступна поправка 59. Прошу поставити її на голосування для підтвердження. Вона врахована. Наголошую, це поправка 59.

Звертаю увагу пана Голови Верховної Ради України, що у Верховній Раді голосування щодо поправки 59 не було. Вона врахована. Так прямо і написано – «врахована». Як народний депутат України я прошу поставити її на голосування для підтвердження. Прошу поправку 59 поставити на підтвердження.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Пане Олексію, я ще раз вам наголошую, ви сказали, що будете наполягати на своїх поправках для врахування. Ми голосуємо ці ваші поправки відповідно до Регламенту Верховної Ради України. Я їх ставлю на голосування чомно. Поправки на підтвердження вже були обговорені народним депутатом Разумковим. Для стенограми... (*Шум у залі*). Дивіться, ви можете кричати... Я пояснюю...

Ставити поправку 58 на голосування? І у вас ще одна – поправка 63.

Шановні колеги, ще 2 хвилини для виступу замість голосування поправок надамо Люшняку, і голосуємо.

Гончаренко. Завершальна ваша поправка 63, яка відхилена. Будь ласка.

Увімкніть мікрофон. Перепрошую.

Ставлю на голосування поправку 58. Прошу голосувати.

«За» – 41.

Рішення не прийнято.

Завершальна поправка 63 Олексія Гончаренка, яка відхилена комітетом. Будь ласка, Олексію.

ГОНЧАРЕНКО О.О. Друзі, тут уже і друга схема вималювалася. Якщо ви захочете поставити поправку на підтвердження, лише треба одному народному депутату із залу сказати спочатку, що замість усіх поправок на підтвердження він бере 30 хвилин, 5 хвилин чи 1 хвилину для виступу. А далі головуючий скаже, що там депутат «Пупкін» уже це зробив. Усе. Ну, що ви робите?

Я завершую виступати щодо своїх поправок і закликаю всіх іти блокувати к чортовій матері цю трибуну.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Почекайте хоч рішення щодо своєї поправки, Льошо.

Ставлю на голосування поправку 63. Прошу голосувати.

«За» – 21.

Рішення не прийнято.

Шановні колеги... (*Шум у залі*). Стоп! Прошу народних депутатів зайняти свої місця.

Даю 2 хвилини для виступу Люшняку, і переходимо до голосування. Усе.

Люшняк, виступ до 2 хвилин, і переходимо до голосування. Будь ласка.

ЛЮШНЯК М.В., член Комітету Верховної Ради України з питань бюджету (одномандатний виборчий округ № 166, Тернопільська область, самовисуванець). Шановний пане головуючий! Шановні колеги народні депутати! Сьогодні ми гарно розпочали наш день із вшанування української державності. Ми можемо пригадати перше десятиліття української державності, коли на полицях українських магазинів була вся імпортна продукція. Далі цей зал прийняв непопулярні рішення для підтримки саме української економіки. Це були дискусійні питання, але прийняті в цьому залі рішення дали поштовх нашій економіці.

Сьогодні Україна є флагманом, її знають в усьому світі: виробництво м'яса, виробництво олії, виробництво продуктів садівництва. Згадайте, ще не так давно кожне яблуко було імпортне, нині воно українське. Звісно, в цей нелегкий час наше рішення є важливим, тому що в дискусії народжується правда. Але пам'ятайте, ми обрані для того, щоб підтримувати нашу державу і приймати важливі рішення для розбудови нашої економіки.

Сьогодні патріотизм – не тільки солодкі слова і вишита сорочка. Сьогодні патріотизмом є непрості рішення для нашої держави. І справедливо, що зараз відбувається ця дискусія, справедливо, що кожен народний депутат має свою думку, але ви будете голосувати не за сою та ріпак, а за робочі місця, за енергонезалежність підприємств, які будуються, розвиваються, і також за те, що Україна імпортує...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, відповідь голови комітету, і після цього голосуємо. Будь ласка, займіть свої місця.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О. Шановні колеги! Тут захищають малих фермерів, але так сталося, що ви знаєте назви цих «малих фермерів», це *Bunge, Cargill*, інші компанії, які вивозять величезними обсягами зерно з України, не залишаючи тут нічого, які знищують нашу переробку і домовляються от із такими діячами, що голосують проти військового стану, проти України, щоб вони голосували проти української економіки і збивали ті рішення, завдяки яким вона розвивалася б.

Прошу підтримати законопроект.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, переходимо до прийняття рішення.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України у зв'язку з прийняттям Закону України «Про інтегроване запобігання та контроль промислового забруднення» ([№ 13157](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 245.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Шановні колеги, прошу членів Погоджувальної ради, мається на увазі по одному представнику від депутатських фракцій і груп, та керівництво парламенту зібратися в мене на 3 хвилини, решту колег прошу не розходитися.

Запросіть, будь ласка, народних депутатів до залу, продовжуємо наше засідання.

Вельмишановні колеги, поки депутати збираються, хочу поінформувати, що від двох фракцій надійшла заява з вимогою оголосити перерву, яку готові замінити на виступ.

Ірино Володимирівно Геращенко, може, ви зараз виступите, щоб точно було 3 хвилини? Будь ласка, і потім я поінформую вас про рішення Погоджувальної ради.

ГЕРАЩЕНКО І.В. Шановні українці! Шановні колеги! У професійному житті мені пощастило знати особисто народних депутатів, які перезаснували Українську державу, проголосувавши Акт проголошення незалежності України. І дуже важливо було усвідомлювати не тільки ті їхні рішення, а й шлях власної еволюції, який пройшли і депутати «групи 239», не боячись не лише «Комуністической» партії Радянського Союзу, а й Москви, так само, як шлях величезної власної еволюції пройшли свого часу легендарні українці з руху «Розстріляне Відродження» чи шістдесятники. Але яке блюзнірство відбувається сьогодні в сесійному залі, коли ви аплодуєте Акту проголошення незалежності

України і при цьому... Думаю, кожен із вас, «слуги», має задуматися, яким цей парламент залишиться в українській історії.

Так трапилося, що парламент цього скликання працює в найважчий час, коли перед Україною дійсно стоїть загроза втрати державності, і влада насамперед мала б об'єднати Україну, усі здорові політичні сили, а головне – зберегти інституції. Так співпало, що сьогоднішній день став вершиною такого фарисейства і блюзнірства, коли ви, за годину голосуючи за відставку Прем'єр-міністра України, не знаєте чому він подав у відставку, яким буде наступний уряд. І в мене до кожного із вас одне запитання: як ви погодилися бути кріпаками Банкової після Революції Гідності, як ви погодилися втратити гідність? Питання не у вашій власній деградації, це ваша особиста проблема, а в тому, що за ці шість років ви призвели до повної деградації парламенту.

Я не знаю, як можна сьогодні аплодувати Акту і не думати, ким залишитеся в історії, коли за 20 хвилин до відставки уряду ви проголосували шкурний законопроект, спущений урядом, коли вам абсолютно все одно. Прем'єр-міністр втопився? А чому солдати на фронті не втопилися? Але вони не можуть написати таку заяву. Якщо він все провалив, як він може очолити Міністерство оборони України?

Хочу ще раз сказати: читайте історію, прочитайте біографію кожного українця, який пройшов шлях власної еволюції, зрозумівши, що вірити москві не можна, що радянська влада – це зло, а ви залишаєтеся не «слугами» народу, а «слугами» Банкової. Ваша деградація сьогодні, на жаль, стала ціною втрати українського парламентаризму, незалежності українського парламенту. Величезна провина за це і на головуючому сьогодні, і на кожному із вас. Ми мали сьогодні про це чесно сказати. Подумайте, яким цей парламент і кожен із вас увійде в історію. Мені і нашій фракції це болить.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, запросіть, будь ласка, народних депутатів до залу. Надійшла ще одна заява від двох фракцій з вимогою оголосити перерву, яку готові замінити на виступ.

Ігор Марчук, і після цього я оголошу рішення Погоджувальної ради. Будь ласка.

МАРЧУК І.П., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 193, Хмельницька область, політична партія «Слуга народу»). Добрий день, шановні колеги! Сьогодні я знову стою на цій трибуні, щоб вкотре привернути вашу увагу до цинічної спроби чиновників Міністерства освіти і науки України знищити унікальний освітній і науковий осередок – Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, заснований у 1918 році гетьманом Української Держави Павлом Скоропадським. Це був перший і єдиний на той час в Україні університет, де освітній процес і наука проводилися винятково

українською мовою. Цей факт робить його символом національної академічної думки та форпостом україномовної освіти.

Протягом 107 років університет вистояв, пережив більшовицький терор, радянську окупацію, нищення всього українського. І сьогодні в умовах повномасштабної війни, у час, коли російський агресор веде, по суті, етноцид проти нашої нації, у тилу руками «п'ятої колонії» нам намагаються нав'язати знищення національного університету. Розпорядження Кабінету Міністрів про так зване об'єднання вишів, яке було протягнуто тимчасовиками з міністерства за підтримки їх місцевих поплічників з оточення колишнього очільника Хмельниччини, не має нічого спільного ані з державним підходом, ані з національними інтересами. Їхньою метою є не наука і освіта, а доступ до університетських активів, нерухомості та майже 1700 гектарів землі.

Разом з 37 народними депутатами ми направили звернення до Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала з вимогою переглянути це рішення. Дякую пану Прем'єр-міністру за підтримку та готовність розібратися в ситуації, але ризик його відставки створює нову загрозу. Закликаю вас, колеги, після формування нового уряду підтримати моє чергове звернення і не дозволити знищити під час війни те, що не змогли знищити вороги української державності за понад 100 років.

Завершуючи свій виступ, перефразую вислів Великого Кобзаря: борімося, і поборемо! Слава Україні! Пересилимо!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Шановні колеги, зараз я надам слово Ярославу Івановичу Железняку. Я так розумію, з процедури? Потім поінформую про рішення Погоджувальної ради. Ми дослухалися до всіх тих пропозицій, які сьогодні лунали.

Шановні народні депутати, прошу не просто зайти до залу, а зайняти свої робочі місця. Перед тим, як надати слово Ярославу Івановичу, поінформую, що одразу по чергово будемо голосувати усі законопроекти без обговорення, вони стосуються наших оборонних спроможностей. Це рішення Погоджувальної ради, яка щойно відбулася тут, у залі. Після цього буде один законопроект, потім – обговорення щодо трьох законопроектів, і кадрове питання. Тому прошу народних депутатів зайняти свої робочі місця. Сядьте вже на свої місця!

До слова запрошується Ярослав Іванович Железняк. Будь ласка, 1 хвилина. Ярославе Івановичу, тільки з процедури.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Пане головуючий, виключно з процедури. Учора ми запитували, як діяти в питанні щодо звільнення уряду, якщо ви досі не внесли зміни до статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану». Переконалий, вона неправильно виписана, але яка забороняє звільняти Прем'єр-міністра України. Хоч це й тимчасово, тим не менше, на пару секунд припиняється діяльність уряду. Але щодо цього я так відповіді й не почув. Це перше.

Друге. Скажіть, будь ласка, чи буде присутній Президент України під час звільнення Прем'єр-міністра України, як це було минулого разу?

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Перше. Ще раз кажу, ви підкреслюєте, що у статті 10 не існує чітко виписаної заборони. Учора ми з колегами та юристами Апарату Верховної Ради України це обговорили.

Друге. Стосовно присутності Президента України під час прийняття відставки Прем'єр-міністра України. Регламентом таке не передбачається як обов'язкова обставина.

Шановні колеги, прошу зайняти свої робочі місця. Інформую вас про рішення Погоджувальної ради, яка щойно відбулася на ваших очах, і було прийнято рішення розглядати питання порядку денного за таким сценарієм: без обговорення приймаємо рішення щодо законопроектів [№ 13020](#), [№ 13276](#), [№ 13229](#), [№ 2038](#), [№ 13320](#), [№ 13353](#), після цього проведемо спільне обговорення законопроектів [№ 13420](#), [№ 13421](#), [№ 13422](#) за процедурою: два – за, два – проти, далі в нас є лист від Дмитра Олександровича про те, що замість поправок, на розгляді яких наполягав, він візьме 3 хвилини на виступ, потім – голосування трьох законопроектів почергово, і розгляд кадрового питання. Думаю, за 20 хвилин ми перейдемо до кадрового питання, тож прошу вас сконцентруватися, дуже важливі законопроекти. Дякую фракціям і групам, що одноголосно підтримали такий порядок денний на сьогодні.

Отже, проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про санкції» щодо застосування санкцій до суден, повітряних суден» ([№ 13020](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття законопроекту № 13020 у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 291.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Наступний проект Закону «Про внесення змін до статті 11 Закону України «Про військовий обов'язок і військову службу» щодо військової підготовки громадян України за програмою підготовки офіцерів запасу медичної служби» ([№ 13276](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття законопроекту № 13276 у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 300.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Дякую, колеги.

Наступний проект Закону «Про внесення змін до Закону України «Про військовий обов’язок і військову службу» щодо проходження військової служби за контрактом особами, які досягли граничного віку перебування на військовій службі» ([№ 13229](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття законопроекту № 13229 у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 306.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Наступний проект Закону «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо визнання депортованими громадян України, які у 1944-1951 роках були примусово переселені з території Польської Народної Республіки» ([№ 2038](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття законопроекту № 2038 у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 284.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Наступний проект Закону «Про внесення зміни до розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань, пов’язаних із проходженням військової служби під час дії воєнного стану» щодо виплати додаткової винагороди інструкторсько-викладацькому складу вищих військово-навчальних закладів та їх структурних підрозділів» ([№ 13320](#)).

Шановні колеги, мушу поставити на голосування пропозицію про включення законопроекту № 13320 до порядку денного сесії. Прошу голосувати.

«За» – 305.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття законопроекту № 13320 за основу. Прошу голосувати.

«За» – 303.

Рішення прийнято.

Шановні народні депутати, була пропозиція прийняти одразу його в цілому, але з урахуванням пропозицій комітету.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення зміни до розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України «Про внесення змін до деяких законів України щодо окремих питань, пов'язаних із проходженням військової служби під час дії воєнного стану» щодо виплати додаткової винагороди інструкторсько-викладацькому складу вищих військово-навчальних закладів та їх структурних підрозділів» (№ 13320) у цілому з урахуванням пропозицій комітету та необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 311.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

І ще один законопроект, який ми також домовилися проголосувати без обговорення, – проект Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення окремих питань діяльності Служби безпеки України та підвищення її ефективності у зв'язку з участю у відсічі і стримуванні збройної агресії проти України» ([№ 13353](#)).

Ставлю на голосування пропозицію про включення законопроекту № 13353 до порядку денного сесії. Прошу голосувати.

«За» – 312.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, пропонується одразу проголосувати за основу та в цілому. Ставитиму ці пропозиції на голосування почергово.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту закону № 13353 за основу. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 310.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до деяких законів України щодо удосконалення окремих питань діяльності Служби безпеки України та підвищення її ефективності у зв'язку з участю у відсічі і стримуванні збройної агресії проти України» (№ 13353) у цілому з необхідними техніко-юридичними правками. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 311.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Шановні колеги, інформую, як ми й домовилися, у нас є три законопроекти [№ 13420](#), [№ 13421](#), [№ 13422](#), розгляд яких ми об'єднаємо.

Друзі, будь ласка, треба прийняти процедурне рішення. Думаю, ще не втомилися. Тримаємося!

Ставлю на голосування пропозицію про включення законопроектів № 13420, № 13421, № 13422 до порядку денного сесії. Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 296.

Рішення прийнято.

Ставлю на голосування пропозицію, яку ми узгодили на засіданні Погоджувальної ради, об'єднати обговорення та розгляд законопроектів № 13420, № 13421, № 13422 за скороченою процедурою. Прошу проголосувати за цю пропозицію.

«За» – 283.

Рішення прийнято.

Спочатку автор доповідь, якщо можна, і від автора, і від комітету – 4 хвилини, далі виступи: два – за, два – проти, потім слово матиме Дмитро Олександрович, голосуємо і переходимо до розгляду кадрового питання.

Прошу далеко не відходити, це також оборонні законопроекти *Defence City*.

ГЕТМАНЦЕВ Д.О. Шановні друзі, це надважливі законопроекти. Почну з рішення, яке ухвалив комітет, – рекомендувати Верховній Раді прийняти зазначені законопроекти в першому читанні за основу з дорученням доопрацювати їх до другого читання.

Про що ці законопроекти? Про підтримку нашої оборонної промисловості, тієї галузі, яка повинна стати флагманом розвитку української економіки. Вони, дійсно, «запіздали», запізнилися, бо ми подали їх лише зараз, а, напевно, треба було робити це раніше. Тим не менше вони й зараз дуже і дуже своєчасні, бо дають поштовх для розвитку вітчизняного оборонно-промислового комплексу (ОПК). Обсяг виробництва товарів та зброї українського ОПК у 2024 році становив 9 мільярдів євро, що втричі менше того, що ми можемо виробляти, менше нашого потенціалу. Водночас не вистачає фінансування, замовлень, тому ми повинні розвивати наш ОПК шляхом розвитку експорту, шляхом розвитку його потенціалу всередині держави.

З огляду на зазначене, разом з колегами народними депутатами та Міністерством оборони України ми розробили пакет законопроектів, відповідно до яких надаємо галузі ОПК податкові пільги. Що це за пільги? Це пільги з податку на прибуток підприємств за умови реінвестування прибутку в розвиток відповідного підприємства, це пільги зі сплати земельного податку та податку на нерухоме майно і пільги зі сплати екологічного податку. Крім цього, це додатковий захист інформації про підприємства оборонно-промислового комплексу, щоб не можна було на Опендатаботі подивитися, хто є власником

і де розташоване те чи інше оборонне підприємство, бо це неприпустимо під час війни.

До того ж запроваджено спрощену процедуру отримання дозволу на експорт як товарів, так і технологій військового призначення, але цей експорт, дійсно, відбуватиметься за висновками спеціалістів, а не автоматично. Ми спрощуємо митні процедури і закриваємо інформацію про те, яким чином і які саме товари імпортують чи експортують підприємства, включені до *Defence City*.

Крім цього, ми надаємо підтримку для релокації підприємств шляхом створення інфраструктури за рахунок надходжень ПДФО, який сплачують самі підприємства, а також передбачаємо доручення Національному банку щодо полегшення здійснення валютних розрахунків для зазначених підприємств. Ми проконсультувалися з усіма виробниками, Міністерством з питань стратегічних галузей промисловості України, Міністерством оборони України і розуміємо, що ці заходи до другого читання, дійсно, можуть бути доопрацьовані, але становлять основу підтримки оборонної галузі сьогодні.

Тож прошу шановних колег підтримати в першому читанні зазначені законопроекти та зробити так, щоб вітчизняний ОПК увійшов до топ-5 світових експортерів зброї. Для цього у нас є усі підстави, враховуючи те, що найбільші, найпотужніші армії світу зараз переозброюються, а ми маємо зразки найпривабливіших сучасних військових технологій і військового озброєння. Більше того, як локомотив розвитку економіки саме ОПК має за собою потягнути й інші суміжні галузі, яких дуже багато.

Тому прошу підтримати зеленою кнопкою ці законопроекти і разом з нами доопрацювати їх до другого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, прошу записатися на виступи в обговоренні цих законопроектів: два – за, два – проти, і в кінці ще виступ Дмитра Олександровича – 3 хвилини замість поправок.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
КОНДРАТЮК О.К.

ГОЛОВУЮЧА. Володимир Ар'єв, фракція «Європейська солідарність».
Будь ласка.

АР'ЄВ В.І., член Комітету Верховної Ради України з питань цифрової трансформації (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Прошу передати слово Южаніній Ніні Петрівні.

ГОЛОВУЮЧА. Ніна Петрівна Южаніна. Будь ласка.

ЮЖАНІНА Н.П., член Комітету Верховної Ради України з питань фінансів, податкової та митної політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Європейська солідарність»). Шановні колеги! Насправді, це річ потрібна. Дійсно запізнилися на декілька років. Цілком очевидно, що стратегічно недалекоглядно вибудовували свою політику. Якщо казати, що проект Дія Сіті, тобто режим щодо підтримки галузі, і запровадження для оподаткування саме підходу подати як податок на виведений капітал уже впроваджено давно, тільки зараз, коли вітчизняний ВПК набагато відстає від ВПК нашого ворога, ми дійшли до того, що треба щось запропонувати. Враховуючи те, що сама концепція, ідея, хороша, виправляти до другого читання є що. Я дуже хочу, щоб ми не повторювали помилок, з якими стикаємося зараз, і виправили деякі статті, які можуть нашкодити.

Крім того, ми маємо чітко усвідомлювати, що у проекті критерії щодо віднесення підприємств до цього переліку повинні бути побудовані таким чином, щоб знову не було корупції і підкупу, якогось незаконного рішення. Чіткі критерії, чітке автоматичне потрапляння до переліку. Ми маємо тут усвідомлювати, що в нас є деякі вже напрацьовані практичні питання, але їх недостатньо. Тут ми не повинні гратися. Ніхто не може в ручний спосіб визначати: це підприємство я включу в цю систему і дам всі пільгові положення, бо мені подобається власник, а когось я не хочу там бачити.

Отже, ми за те, щоб у всіх цих проектах був виписаний достатній механізм для того, щоб не було корупції і зловживань. Будемо голосувати за них у першому читанні і працюватимемо над їх доопрацюванням до другого читання.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Крулько Іван Іванович, фракція «Батьківщина». Будь ласка.

Веде засідання заступник Голови Верховної Ради України
КОНДРАТЮК О.К.

ГОЛОВУЮЧА. Михайло Михайлович Цимбалюк. Будь ласка.

ЦИМБАЛЮК М.М. Фракція «Батьківщина». Шановна пані головуюча! Шановні колеги! Я погоджуюся з головою комітету, що рішення потрібне, але запізніле. Проте краще пізно, це ще незапізно.

Отже, фракція «Батьківщина» підтримуватиме в першому читанні всі три законопроекти. Коли Збройні Сили України сьогодні на полі бою демонструють найкращі зразки мужності, винахідливості, бойової витримки і виправки на рівні

стандартів НАТО, підприємства військово-промислового комплексу мають, як кажуть, встигати за ними.

Заради справедливості, близько 40 відсотків боєприпасів сьогодні виробляють підприємства військово-промислового комплексу України, у тому числі й приватного сектору. Потрібно створювати сприятливіші умови для оподаткування, для Митного кодексу, умови щодо релокації, розміщення цього виду бізнесу і промислових підприємств. Норми цих законопроектів мають зробити дуже серйозний виклик. Проте ми маємо казати, що ці підприємства повинні забезпечуватися якісним виробничим циклом і людським ресурсом, що є надзвичайно важливо. Ми маємо думати, які треба створити умови для людей для перенавчання, щоб вони якісно виконували роботу на тих підприємствах, адже більшість із них – це високотехнологічні, яких до цього часу не було в цій галузі.

Голосуємо за і готуємося до другого читання.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧА. Дякую.

Олександр Бакумов, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

БАКУМОВ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань правоохоронної діяльності (одномандатний виборчий округ № 173, Харківська область, політична партія «Слуга народу»). Шановна пані головуюча, прошу передати слово Федору Веніславському.

ГОЛОВУЮЧА. Федір Веніславський. Будь ласка.

ВЕНІСЛАВСЬКИЙ Ф.В., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань національної безпеки, оборони та розвідки (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Слуга народу»). Шановні колеги! Ми всі чудово розуміємо, що війна, яку розв'язала російська федерація і веде проти України, набула суто технологічного характеру. Безперечно, для того щоб ми в цій війні перемогли, нам необхідна підтримка підприємств оборонно-промислового комплексу. На засіданні Комітету з питань національної безпеки, оборони та розвідки ми періодично заслуховували представників Міністерства з питань стратегічних галузей промисловості і пана міністра, який нам доводив, що на сьогодні спроможності підприємств оборонно-промислового комплексу України обмежуються виключно можливостями держави забезпечити їх фінансування і купівлю їхньої продукції.

Тому цей пакет законопроектів, зареєстрований та ініційований групою народних депутатів України, має на меті забезпечити, з одного боку, підтримку підприємств, які виробляють сучасні технологічні зразки озброєння, щоб вони якомога швидше потрапляли до наших захисників на передній край і допомагали

ефективно знищувати ворога, з іншого боку, є дуже суттєва проблема, на яку звернув увагу голова податкового комітету і один із авторів цих законопроектів, – захист інформації стосовно наших виробників озброєння. Тому що на сьогодні, на превеликий жаль, три роки війни не дозволили нам навчитися, що необхідно засекречувати і приховувати інформацію як про розташування, дислокацію органів управління підприємств оборонно-промислового комплексу, так і про їхні виробничі потужності, а інформація дуже чутлива і ворог її використовує.

Тому, безперечно, підтримуємо цей пакет законопроектів у першому читанні, до другого читання всі сенситивні питання будемо усувати.

Слава Україні!

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Героям слава!

Соломія Анатоліївна Бобровська просить передати слово Сірко Юлії.
Будь ласка.

Юліє, одну секунду.

Шановні колеги, прошу займати свої робочі місця, тому що після цього виступу ми почергово голосуватимемо ці три законопроекти. Колеги, у нас «вилетіли» два законопроекти: один – без обговорення, другий – з обговоренням (3 хвилини на виступи). Вони були в порядку денному, колеги попросили, але ми маємо отримати рішення залу. Тому поставлю на голосування і проситиму вас підтримати, тому що один законопроект також військовий, а другий – про внесення змін до Кримінального процесуального кодексу України.

Отже, прошу займати свої робочі місця. Завершальний виступ – Юлія Сірко. Будь ласка.

Юліє, перепошую. Ще виступатиме Дмитро Олександрович, 4 хвилини.

СІРКО Ю.Л. Фракція «Голос». Шановні колеги, безумовно, ми підтримуватимемо цю ініціативу, вона трохи, як сказав автор, запізнилася, я сказала, б на багато років. Дану ініціативу, безперечно, треба доопрацьовувати до другого читання, і ми будемо подавати поправки. Ініціатива правильна, нам треба підтримувати наших виробників, але давайте подивимося правді в очі.

Ми підтримуємо наших виробників на законодавчому полі, а потім до них з нескінченними перевітками приходять велика кількість різного роду контролерів і роблять їхнє життя просто неможливим. Тож питання не лише в тому, що ми з вами приймемо в цьому залі і звільнимо їх від оподаткування, а в тому, як на виконавчому рівні Кабінетом Міністрів та контролюючими органами відбуваються перевірки і операційна діяльність цих компаній. Вони страждають від нескінченних, цілком необґрунтованих перевірок з боку абсолютно всіх контролюючих органів, які є в Україні. Це перше.

Друге – відсутність дешевого фінансування. В Україні можна виробляти в три рази більше зброї, але, на жаль, виробляється лише 30 відсотків від спроможності. Чому? Тому що немає коштів, насамперед обігових, і немає дешевих кредитів. Тому такі закони не працюватимуть без комплексу дешевого фінансування, яким уряд також повинен забезпечити наших виробників.

І третє, основне, і це також велика проблема – експортний контроль як в'їзний, так і виїзний. Бо, щоб привезти компоненти або експортувати, що взагалі заборонено, якусь річ, вироблену в Україні, дешевше організувати компанію за кордоном і завозити сюди, імпортувати, як зробили багато наших виробників.

Тому, колеги, закликаю підтримати ці законопроекти, але до них розробити ще три проекти чи на виконавчому...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Разумков Дмитро Олександрович – до 4 хвилин, і після цього голосуємо. Будь ласка.

РАЗУМКОВ Д.О. Колеги, це знову нагадує, як миші плакали, кололися, але продовжували витрачати кошти державного бюджету на партії. Це ті кошти, яких вам не вистачає в бюджеті. Пам'ятаєте, ми сьогодні голосували за виділення грошей для армії. Сьогодні всі кажуть, що грошей для армії немає, а на газети знову є.

Місто Київ. У маминій поштової скриньці 50 тисяч примірників партійної газети. Мільярди гривень витрачаються на партію.

Я і члени команди «Розумна політика» багато разів подавали поправки про те, щоб під час війни забрати фінансування в партій і передати його на армію, Збройні Сили України. Будемо піднімати ці поправки під час розгляду проекту закону про внесення змін до державного бюджету. Сподіваюся, цього разу вам вистачить совісті не віддавати ці кошти на папірці, не забезпечувати «Укрпошту» мільйонами, які витрачає у тому числі й провладна партія, заключивши контракти з «Укрпоштою» (витрачає мільйони гривень, є відповідна позиція «Укрпошти»), не друкувати ось це, а витратити гроші на армію.

Ви розповідаєте, що не готуєтеся до виборів, і на цьому тижні реєструєте законопроект, як проводитимуться вибори до Верховної Ради України, які мають бути кандидати, де вони повинні обиратися. Займіться спочатку питанням забезпечення армії, щоб територій, на яких проходитимуть вибори, було більше. Тому що, якщо подивитися *DeepState*, щодня – мінус 8, мінус 10, мінус 30, мінус 40 квадратних кілометрів української землі. Мінус, не плюс! А ви думаєте про вибори, який прийняти закон, щоб забезпечити ще більше можливостей для того, щоб потрапити до наступного парламенту. Якщо ви не на те витратите мільярди гривень (я зараз не перебільшую, на фінансування партії спрямовано мільярди гривень з державного бюджету, і куди вони йдуть, ви також бачите)...

Я розумію, що у травні ви вже не розуміли, що у вас за уряд, його членів в обличчя не знаєте, порозумівали навіть на цих світлинах. У принципі, це невелика проблема і невелика втрата. Але це той уряд, який нарахував дірку в державному бюджеті у розмірі 450 мільярдів гривень, які мали б піти на Збройні Сили України, ГУР, усім, хто сьогодні воює. Знаєте, ви підходите до цього процесу, ніби завтра у вас вибори. Якщо завтра у вас вибори, вийдіть і чесно скажіть про це людям. Якщо завтра не буде виборів, не забирайте грошей в армії, віддайте їх людям, які цього потребують, або Збройним Силам України, або на зарплати вчителям чи пенсії. Це буде хоч і невелике, але корисне використання державних коштів на потреби людей, а не витрачання їх на борди, газетьонки, ролики, телемарафон «Єдині новини», нам абсолютно пустий піар, тому що в цих газетах нічого немає, і, думаю, більшість людей їх використовує за призначенням, а не для того, щоб почитати. Ви їх роздавайте не в Києві, і в селах, там буде більше шансів, в них, знаєте, хоча б «сємочки» загортатимуть, а, може, ще якось по-іншому використовуватимуть.

Припиніть займатися підготовкою до виборів. Перестаньте підписувати від влади закони і голосувати їх у цьому залі. Приймайте такі закони, які допомагатимуть людям, мало захищеним верствам населення і, головне, Збройним Силам України. Інакше не буде ані України, ані наступного скликання парламенту.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, дякую всім за висловлення думок. Прошу народних депутатів зайняти свої робочі місця. Я по чергово ставитиму на голосування законопроекти [№ 13420](#), [№ 13421](#), [№ 13422](#), і прошу вашої підтримки. Після цього, як я вже казав, я поставлю ще на голосування пропозицію щодо законопроектів [№ 13168](#) і [№ 12320](#), які були в порядку денному. Для цього необхідно 150 голосів. Один законопроект ми голосуємо без обговорення, другий – обговорення, 3 хвилини, і голосуємо. Потім перейдемо до кадрових процедур. Я перепрошую, вже трохи втопився.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законів України щодо підтримки підприємств оборонно-промислового комплексу» (№ 13420) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради України.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 283.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення зміни до розділу XXI «Прикінцеві та перехідні положення» Митного кодексу України щодо підтримки підприємств оборонно-промислового комплексу» (№ 13421) за основу з доопрацюванням положень відповідно до частини першої статті 116 Регламенту Верховної Ради.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 284.

Рішення прийнято.

Прошу показати по фракціях і групах.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення зміни до розділу VI «Прикінцеві та перехідні положення» Бюджетного кодексу України щодо підтримки підприємств оборонно-промислового комплексу» ([№ 13422-1](#)) за основу. Це завершальний в цьому блоці законопроект.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 281.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, далі два законопроекти, але ми мусимо змінити черговість розгляду питань... *(Шум у залі)*.

Артуре Володимировичу! Хто з процедури? Софія Федина?

Будь ласка, пані Софіє. Тільки, якщо можна, з процедури.

ФЕДИНА С.Р. Дякую, пане спікер. Від усієї спільноти депортованих Закерзоння, а це тисячі людей, я хотіла б, передовсім, подякувати за підтримку цього законопроекту.

З великим проханням звертаюся до голови парламенту і до колег, щоб поставити на голосування пропозицію про невідкладне підписання спікером законопроекту [№ 2038](#), а також військових законопроектів [№ 13020](#), [№ 13276](#), [№ 13229](#), [№ 13320](#) і [№ 13353](#). Це надзвичайно важливо особливо сьогодні.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, пропозиція зрозуміла – невідкладне підписання.

Ставлю цю пропозицію на голосування. Прошу голосувати.

«За» – 272.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, далі ми маємо розглянути законопроекти [№ 13168](#), [№ 12320](#), але маємо проголосувати за зміну черговості розгляду питань, причому законопроект № 13168 голосуємо без обговорення, а щодо законопроекту № 12320 виступить Софія Федина, 3 хвилини, і голосуємо.

Ставлю на голосування пропозицію про зміну черговості... *(Шум у залі)*. Я так і сказав: законопроект № 13168.

Шановні колеги, ще раз, пропонується перейти до розгляду законопроектів № 13168 і № 12320 за таким форматом: законопроект № 13168 – одразу голосуємо, розгляд законопроекту № 12320 – виступ Софії Федини, 3 хвилини, і голосуємо.

Шановні колеги, ставлю на голосування цю пропозицію. Необхідно набрати 226 голосів. Прошу голосувати.

«За» – 251.

Рішення прийнято.

Шановні народні депутати, переходимо одразу до прийняття рішення.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Закону України «Про соціальний і правовий захист військовослужбовців та членів їх сімей» щодо окремих питань виплати одноразової грошової допомоги» ([№ 13168](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 289.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Шановні колеги, слово надається Софії Федині – 3 хвилини, і голосуємо наступний законопроект [№ 12320](#).

Пані Софіє, будь ласка, 3 хвилини.

Шановні колеги, будь ласка, не розходьтесь, через 3 хвилини ми голосуємо цей законопроект і переходимо до кадрового питання.

Шановні народні депутати, у засіданні Верховної Ради України беруть участь Прем'єр-міністр України Денис Анатолійович Шмигаль та члени Кабінету Міністрів України. Прошу привітати (*Оплески*).

Будь ласка, пані Софіє.

ФЕДИНА С.Р. Шкода, що цей уряд вже йде у відставку, бо їм було б корисно послухати, зокрема, про те, що я зараз казатиму. Я неодноразово порушувала питання щодо переслідування військовослужбовців, яких утримують у СІЗО за сфабрикованими політичними справами, тому що десь вони посміли сказати забагато правди, ніж хотілося б Офісу Президента, десь вони посміли врятувати більше своїх бійців, а не віддати їх як на м'ясо, як хотілося б комусь в Офісі Президента.

Але сьогодні хочу також говорити про переслідування адвоката Романа Червінського, на якого тиснуть з Банкової, пропонують відректися від цієї справи, позбавити Червінського цього адвоката, щоб він не міг його захищати. На жаль, влада, крім масового штампування скарг на цього адвоката, які чомусь написані московською мовою і надходять від тих, хто їх пише з адрес, розташованих на окупованих територіях, опускається до рівня погроз і побиттів його

помічників, робить усе, щоб забрати в нього можливість надавати адвокатський супровід Роману Червінському.

Нагадаю, хто такий Роман Червінський. Звичайно, уряду це не треба, він, традиційно, не слухає, зараз його будуть перевстановлювати. Роман Червінський – розвідник, який був одним із тих, хто затримував Цемаха. Нагадаю, Цемах є одним із тих, хто запустив ракету по літаку МН17. На жаль, влада в переговорному процесі віддала Цемаха просто так, не дочекавшись його свідчень і суду над ним. Роман Червінський – один із тих, хто готував спецоперацію стосовно затримання «вагнерівців», яка була зірвана Офісом Президента, який вигороджувала одна конкретна особа конкретно із цього залу. Цього розвідника тримали в нелюдських умовах в СІЗО лише тому, що він посмів сказати правду про те, як хтось із найвищих кабінетів Банкової працює на московську федерацію. Зараз Червінського хочуть позбавити захисту конкретного адвоката, який є надзвичайно успішним у його захисті. Навіщо це все потрібно? Тому що Банкова хоче закрити рота тим, хто може говорити правду. А той, хто може достукуватися до міжнародної спільноти, до Європейського суду з прав людини, може достукуватися до широких сфер громадськості. Але ви зайняті урядом. Я розумію, захист закону, права людини, демократії – це, звичайно, зовсім нецікаві речі. Але мені дуже хотілося б, щоб нарешті почали на них звертати увагу.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, займіть, будь ласка, свої робочі місця, переходимо до голосування за проект закону, який на сьогодні завершальний.

Ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Закону «Про внесення змін до Кодексу України про адміністративні правопорушення, Кримінального та Кримінального процесуального кодексів України щодо забезпечення дотримання гарантій адвокатської діяльності» ([№ 12320](#)) у другому читанні та в цілому з необхідними техніко-юридичними правками.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 262.

Рішення прийнято.

Закон прийнято.

Шановні колеги, прошу зайняти свої робочі місця (*Шум у залі*).

Будь ласка, увімкніть мікрофон Власенка.

ВЛАСЕНКО С.В., *член Комітету Верховної Ради України з питань правової політики (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія Всеукраїнське об'єднання «Батьківщина»).* Дякую, пане Голово. Є пропозиція проголосувати за невідкладне підписання цього законопроекту.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Ставлю на голосування пропозицію народного депутата Власенка. Прошу голосувати.

«За» – 250.

Рішення прийнято.

Шановні колеги, відповідно до пункту 12 частини першої статті 85 Конституції України до повноважень Верховної Ради України належить вирішення питання про відставку Прем'єр-міністра України.

15 липня 2025 року відповідно до чинного законодавства Прем'єр-міністр України Денис Анатолійович Шмигаль подав до Верховної Ради України заяву з проханням прийняти його відставку з посади.

Комітет Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування розглянув подану заяву.

За результатами розгляду зареєстровано проект Постанови «Про відставку Прем'єр-міністра України Шмигаль Денис Анатолійовича» ([№ 13485](#)). Відповідні матеріали вам надано.

Згідно з частиною четвертою статті 20 Регламенту Верховної Ради України питання включається до порядку денного сесії позачергово без голосування.

Шановні колеги, учора на засіданні Погоджувальної ради ми запропонували таку процедуру розгляду цього питання: виступ Прем'єр-міністра України – до 20 хвилин; виступ представника головного комітету – до 2 хвилин; виступ від депутатських фракцій і груп – до 3 хвилин. Усього на виступ і прийняття рішення відводиться 24 хвилини.

Шановні колеги, ставлю на голосування пропозицію щодо розгляду питання за процедурою, узгодженою Погоджувальною радою депутатських фракцій і груп. Прошу голосувати.

«За» – 242.

Рішення прийнято.

Переходимо до обговорення питання. Слово надається Прем'єр-міністру України Шмигалю Денису Анатолійовичу.

Денисе Анатолійовичу, будь ласка, до 20 хвилин (*Оплески*).

ШМИГАЛЬ Д.А., Прем'єр-міністр України. Дякую. Вітаю всіх! Шановний пане Голово Верховної Ради України! Шановні віце-спікери! Шановні пані та панове народні депутати України! Шановні колеги! Шановні друзі, урядовці, українці, українки! Свій виступ я хочу розпочати з простого і щирого слова «дякую». Дякую вам, дякую нашим воїнам, усім українцям та українкам, які тримають фронт і, ризикуючи власним життям, бережуть Україну. Ваша сила, ваша мужність, ваша стійкість – це те, завдяки чому існує сьогодні наша

держава, і ваш героїзм дає можливість мені сьогодні виступати з цієї трибуни. Дякую.

Я вдячний Президенту України Володимиру Зеленському за довіру, за спільну роботу, за лідерство, за єдність, яка була і залишається нашою найбільшою силою. Дякую команді Кабінету Міністрів України, кожному співробітнику, усім, хто працював у режимі воєнного часу без відпусток, без вихідних. Дякую керівникам міністерств, відомств, які брали на себе найважчі рішення. Дякую Голові Верховної Ради України, дякую Верховній Раді України, нашому парламенту, дякую вам, шановні народні депутати, шановні друзі і колеги. Дякую, пане Голово, дякую коаліції, дякую вам (*Оплески*). Опозиції також дякую. Я про це скажу.

Вдячний за всі закони, що приймалися швидко і вчасно, дякую за діалог, за дискусії, за конструктивну критику, яка покращувала нашу роботу, дякую опозиції. Дякую Офісу Президента України, всім державним інституціям, з якими ми працювали як одна команда. Тільки так, усі разом, ми змогли зберегти нашу державу. За часи незалежності України це була найбільша синергія влади, і ми, дійсно, зберегли інституційну стійкість нашої держави.

Дякую українському бізнесу, який вистояв, відновився, розвивається, зберігає, створює робочі місця, вірить в Україну. Вдячний за кожну гривню сплачених податків. Це той ресурс, який допоміг нам стримати агресора і дати йому гідну відсіч.

Дякую нашим міжнародним партнерам за військову, гуманітарну, фінансову допомоги, санкційну підтримку. Ми з міжнародних інституцій сформували сильну коаліцію держав, яка бореться за справедливий мир і глобальну безпеку.

Ці п'ять років були найскладнішими в сучасній історії України. Ми вистояли, пройшли крізь шторми найтяжчих криз, адаптувалися, заклали фундамент для майбутнього зростання. Попереду не менш важкі виклики, але, безумовно, в єдності наша сила.

Ми починали в добу пандемії, яка стала для України, для цілого світу справжнім шоком, гідно відповіли на цей виклик, зберегли здоров'я та життя наших людей. Початок повномасштабної війни став другим великим шоком. Завдяки мужності і героїзму українців, українок, завдяки лідерству нашого Президента Володимира Зеленського, завдяки солідарності вільного світу, завдяки правильним управлінським рішенням, завдяки нашій єдності ми стримали ворога, створили систему ефективного збройного опору.

Ми поставили на перше місце сили оборони. Без сильної армії немає України. На оборонні потреби віддавали кожну гривню внутрішніх ресурсів і забезпечили військо усім необхідним. Створили сучасну оборонну індустрію, де апробуються найновітніші зразки зброї. Оборono-промисловий комплекс України за час повномасштабного вторгнення зріс у 35 разів. Україна сьогодні є одним із світових лідерів виробництва дронів. Ми спільно з нашими партнерами

запустили десятки виробництв зброї, залучили приватний капітал у сектор оборони, дали старт «данській моделі», яка фінансує наш ОПК.

Якими складними не були б безпекові виклики, ми завжди виконували всі соціальні зобов'язання держави перед людьми (*Оплески*). Дякую. Соціальні виплати, пенсії, субсидії виплачувалися вчасно й у повному обсязі. Ми провели шість індексацій пенсій, створили нові соціальні послуги, започаткували комплексні програми підтримки родин, дітей, внутрішньо переміщених осіб, ветеранів.

Разом з нуля створили систему реагування на масштабні кризи. У 2020 році управлінська здатність держави реагувати на великі потрясіння була мінімальною. Зараз Україна є прикладом інституційної стійкості.

Ще під час коронокризи започаткували державні цільові виплати такі, як «Підтримка». Потім під час повномасштабної війни масштабували цю програму і допомогли мільйонам наших людей. Ми зберегли макрофінансову стабільність, у перші дні вторгнення консолідували міжнародну фінансову коаліцію, завдяки якій за ці роки залучили понад 137 мільярдів доларів бюджетної підтримки. Ми перша країна у світі, яка під час війни не просто започаткувала програму МВФ, а пройшла вісім переглядів цієї програми.

Ми змушуємо росію платити. Заморожені активи агресора вже працюють на Україну, а механізм їх повної конфіскації – це завдання на наше найближче майбутнє.

Ми зберегли і захистили українську енергетику, витримали сотні масованих атак по критичній інфраструктурі, пройшли три опалювальні сезони під постійними ударами ворога і відбудували значну частину пошкодженого та зруйнованого.

Ми увійшли до енергетичного простору ЄС, синхронізували нашу систему з європейською. І це відбулося в перші дні повномасштабного вторгнення.

Ми пишаємося тим, що за цей час Україна остаточно позбулася залежності від російських енергоресурсів: електроенергія, нафтопродукти, газ, ядерне паливо – усе це для України незалежно від росії.

Щодо євроінтеграції Україна зробила історичний стрибок: від подання заявки на членство в ЄС до відкриття передвступних перемовин. Уже виконали понад 80 відсотків зобов'язань за Угодою про асоціацію, разом ухвалили сотні євроінтеграційних актів, отримали сім так званих безвізів. Завдяки цій роботі Україна вже найближчим часом не просто має шанс, а чіткий маршрут на реальну перспективу стати членом Європейського Союзу. Я також дякую вам, тому що без вас, українського парламенту, такий швидкий стрибок був би неможливий.

Ми зробили Україну цифровою державою. «Дія» – це не просто застосунок, це прояв нової філософії відносин держави та громадянина: до 30 послуг у смартфоні і понад 130 послуг на порталі. З аутсайдерів ми вийшли в лідери цифровізації і потрапили до п'ятірки світового цифрового авангарду. Ми перевели в цифру послуги: «Малютко», «Оселя», «Підтримка», «Відновлення,

«Підприємець та багато інших. Ми почали цифровізацію армії: Резерв+, Армія+, Бонус+, Ветеран PRO. Ми перевели в цифру процес управління. В умовах пандемії, а потім важкої повномасштабної війни ми зберегли економіку.

В Україні з'явилася програма кредитної підтримки бізнесу, якої ніколи не існувало. У часи нашої незалежності за програмою «Доступні кредити 5-7-9%» уже видано пільгових позик на понад 413 мільярдів гривень.

Урядова програма безповоротних грантів «єРобота» допомогла створити майже 30 тисяч нових робочих місць.

Планомірно здійснювали дерегуляцію бізнесу. Скасували понад 2 тисячі регуляторних актів у різних сферах.

Стосовно аграріїв. За державної підтримки провели чотири посівні кампанії, і зараз триває четвертий збір українського врожаю. Незважаючи на війну, Україна продовжує годувати в усьому світі понад 400 мільйонів людей (*Оплески*).

Ми розпочали швидку відбудову. Відновили тисячі об'єктів критичної інфраструктури: лікарні, школи, житлові будинки. Через програму «Відновлення» допомогли вже понад 115 тисячам українських родин, відновили домівки, отримали нові на заміну зруйнованих.

Ми розпочали гуманітарне розмінування і вже повернули в обіг десятки тисяч квадратних кілометрів української землі. Площа потенційно замінованих земель від початку повномасштабної війни зменшилась на 20 відсотків.

Ми почали формувати нову ветеранську політику: це робота фахівців із супроводу ветеранів, це підтримка ветеранських бізнесів, це забезпечення захисників житлом, це дієва фізична та психологічна реабілітації.

Ми забезпечили безперервність освітнього процесу як під час пандемії, так і під час повномасштабної війни. Держава інвестувала додаткові ресурси у створення шкільних укриттів, підземних шкіл, в оновлення навчальних класів, в закупівлю шкільних автобусів, в гранти на здобуття вищої освіти.

У всі часи одним із пріоритетних питань нашого уряду залишалася медицина. У повному обсязі запрацювала програма медичних гарантій. Рекордно розширили програму «Доступні ліки», розвинули реабілітаційну складову медицини, утричі збільшили її пропускну здатність, ліквідували МСЕК і замість цієї створили нову ефективну систему, де працює майже 1,5 тисячі експертних команд.

Дбаємо про людей, які відновлюватимуть і розвиватимуть державу Україна.

Шановні народні депутати, шановні колеги і друзі! Передаємо країну зі збереженою фінансовою стабільністю, достатньою ресурсною базою, стовідсотковим виконанням всіх наших зобов'язань. Станом на ранок сьогодні на казначейському рахунку знаходиться 340 мільярдів гривень. Станом на ранок сьогодні золотовалютні запаси України є рекордними – понад 45 мільярдів доларів.

Станом на сьогодні ми не маємо заборгованості за соціальними платежами, ніколи її не мали. Соціальні платежі, пенсії, субсидії виплачувалися завжди вчасно. Навіть у перші місяці повномасштабного вторгнення ми виплачували пенсії авансом, наперед, щоб підтримати людей.

Ми маємо домовленості про залучення цього року від наших партнерів для покриття дефіциту бюджету 39 мільярдів доларів. Це зобов'язання або підтверджені наміри наших партнерів – профінансувати дефіцит бюджету. Цей рік фінансово забезпечений.

Ми розуміємо, як формувати наступний фінансовий рік. Станом на 15 липня місцевим бюджетам держава перерахувала понад 113 мільярдів гривень. Безпека і оборона станом на сьогодні профінансовані на 100 відсотків. Усі доходи державного бюджету від сплати податків спрямовуються на обороноздатність. Інфляція сьогодні в країні контрольована, з тенденцією до зменшення – 14,3 відсотка за червень.

Шановні колеги, шановний пане Голово, шановні віце-спікери, шановні друзі! Наша команда прийшла в уряд з однією місією: служити Україні, служити народу України, зробити Україну сильною, успішною європейською державою. Ми робили для цього все можливе: працювали постійно, системно, без вихідних і відпусток. І це було не лише управлінське, а наше особисте завдання.

Дякую вам за партнерство, за синергію в цей історичний час. Головне – дякую парламенту України, Президенту України, українцям і українкам за довіру.

Дякую всім, хто сьогодні захищає нашу державу. Дякуємо всім, хто рятує, лікує, навчає, всім, хто платить податки, зберігає робочі місця. Дякую всім, хто працює тихо, невтомно, наполегливо заради нашої майбутньої перемоги, заради нашої України.

Віримо в Україну. Завжди будемо служити українському народу.

Дякую за увагу. Слава Україні! *(Оплески)*.

ГОЛОСИ ІЗ ЗАЛУ. Героям слава!

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, шановний Денисе Анатолійовичу. Дякую всьому складу уряду за звитяжну працю в найважчі для України часи за всю сучасну історію. Дякую за професіоналізм, патріотизм, порядність і за українськість. Дякую за все.

Шановні колеги, слово надається голові Комітету Верховної Ради України з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування Олені Олексіївні Шуляк.

Будь ласка, Олено Олексіївно.

ШУЛЯК О.О. Шановний пане Голово! Шановні колеги! Комітет з питань організації державної влади, місцевого самоврядування, регіонального розвитку та містобудування за дорученням Голови Верховної Ради України розглянув

сьогодні, 16 липня, на своєму засіданні заяву Прем'єр-міністра України Дениса Анатолійовича Шмигала про відставку.

Згідно з частиною другою статті 115 Конституції України та статтею 15 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» Прем'єр-міністр України має право подати у відставку. Прийняття Верховною Радою рішення про відставку Прем'єр-міністра має наслідком звільнення його з посади, а також відставку всього складу Кабінету Міністрів України, який продовжує виконувати свої повноваження до початку роботи новосформованого уряду.

Відтак, розглянувши заяву про відставку Прем'єр-міністра України Дениса Шмигала, комітет ухвалив рішення рекомендувати Верховній Раді України відповідно до пункту 12 частини першої статті 85 Конституції України прийняти її.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Олено Олексіївно.

Шановні народні депутати, прошу записатися на виступи від депутатських фракцій і груп. Нагадую, відповідно до прийнятого нами процедурного рішення ми визначилися – по 3 хвилини на виступ від кожної фракції і групи.

Веде засідання Перший заступник Голови Верховної Ради України **КОРНІЄНКО О.С.**

ГОЛОВУЮЧИЙ. Качний, група «Платформа за життя та мир».
Олександр Сергійович Колтунович. Будь ласка.

КОЛТУНОВИЧ О.С., голова підкомітету Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (загальнодержавний багатомандатний виборчий округ, політична партія «Опозиційна платформа – За життя»). Дякую. Шановний головуєчий! Шановні колеги! Щойно прозвучав звіт Прем'єр-міністра України, але оцінювати діяльність Кабінету Міністрів України ми маємо за абсолютно конкретними й чіткими макроекономічними, соціально-економічними показниками. Хочу віддати належне монокоаліції, Президенту, які досить тонко відчують кон'юнктуру і в дуже складний економічний час змінюють обличчя влади. Маю надію, вони змінять також економічний курс і економічну політику. Тому що зараз економічна ситуація значно погіршується. Маємо падіння темпів ВВП – до 0,9 відсотка. Експорт у цьому році впав уже на 6,9 відсотка. Держборг пробив чергове дно, і ми маємо в сучасній історії абсолютний антирекорд – 181 мільярд доларів США. Промислове виробництво зменшується на 6,1 відсотка, падіння будівництва – на 13 відсотків, вантажообігу – на 10 відсотків. Річна інфляція, про яку казав Прем'єр-міністр України, становить 14,3 відсотка, але він забув додати, що в цьому бюджеті соціальні стандарти не індексуються, тому 14,3 відсотка інфляції – це надзвичайно високий показник. Відповідно до

розрахунків Україна займає останнє місце у світі за рівнем народжуваності і перше місце у світі за рівнем смертності. Мінсоцполітики фіксує: 8,8 мільйона громадян України проживають за межею бідності. А інше відомство фіксує, що борг щодо виплати зарплат становить 3,8 мільярда гривень.

Я міг би довго продовжувати цей динамічний ряд, але він, Юліє Анатоліївно, я звертаюся до вас, свідчить про те, що економічна політика нового Кабінету Міністрів України має бути точно змінена, тому що той процес економічної деградації – нежиттєздатний.

Ну, і найголовнішу оцінку діяльності нас як парламенту, Кабміну і взагалі життю країни в цілому дав Світовий банк. Якщо в минулому році ВВП становив 190 мільярдів доларів США, то в порівнянні з цінами 2015 року він становив лише 78 мільярдів доларів США, тобто де-факто він у 2,5 разу менший, ніж насправді. Тобто наукою він визначається, як зміна дефлятора або це інфляція. Немає у нас живого росту, є лише зростання цін на товари, послуги, що ми виробляємо.

Тому я бажаю наступному Кабінету Міністрів України подолати негативну економічну ситуацію поточного року і вирішувати глибинні питання, які є в економічній та соціальній сферах України. Але на цьому ми окремо зупинимось вже завтра.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Кисилевський, фракція «Слуга народу». Будь ласка.

КИСИЛЕВСЬКИЙ Д.Д., *заступник голови Комітету Верховної Ради України з питань економічного розвитку (одномандатний виборчий округ № 24, Дніпропетровська область, політична партія «Слуга народу»).* Шановні колеги! Сьогодні ми розглядаємо питання щодо відставки уряду, який ми запам'ятаємо як уряд, що прийняв виклики повномасштабного вторгнення. Такого не побажаєш нікому. COVID, який здавався складним викликом і який теж припав на каденцію цього уряду, зараз здається легким спогадом у порівнянні з тим, що нас чекало далі. Руйнування та евакуація людей і підприємств, відсутність палива і продуктів, забезпечення армії, падіння ВВП, величезний дефіцит бюджету, блеаути та атаки на об'єкти енергетичної інфраструктури – це ті виклики, на які уряд шукав і знаходив рішення.

Економіка країни попри все зростає. Після падіння ВВП у 2022 році на рівні 30 відсотків економіка зростає третій рік поспіль. Чи багато ви знаєте країн, економіка яких зростає під час агресії країни такого масштабу, як наш ворог? Міжнародна допомога і внутрішні ресурси якимось чином покривають надходження бюджетного фінансування, хоч би як це не давалося важко. Зброя від партнерів продовжує надходити, хоч би як складно це не було.

Угода із Сполученими Штатами Америки щодо корисних копалин, укладення якої забезпечив цей уряд, дала змогу відновити діалог з американцями

і, як бачимо, рішення щодо зброї приймається так само. Український виробник вперше за останні 10 років посів належне місце в системі державних економічних пріоритетів. Політика «Зроблено в Україні», спрямована на підтримку українського виробника, дала надію десяткам тисяч українських підприємств. Лише за цей час збудовано або будується понад 120 цивільних заводів.

Щодо зброї, виробленої в Україні. З майже повного забуття і занепаду в Україні відродилося виробництво зброї: дрони, ракети, артилерія, боєприпаси, засоби РЕБ і безліч інших видів. У нас, нарешті, є власна балістика.

Соціальна сфера фінансується без затримок, що під час війни також дуже дивно. Програма «єОселя», можливо, є першою за історію незалежності великою іпотечною програмою для забезпечення громадян доступним житлом.

Триває відновлення зруйнованих об'єктів. Залізниця працює, як годинник. Є світло, колеги. Ми вже сприймаємо це як даність, хоча донедавна було не так.

Сервіс послуг «Дія» і загалом цифровізація є предметом заздрості всього цивілізованого світу. І окрема подяка за професійно-технічні заклади, за вирішення питань щодо яких уряд взявся вперше, і за сто майстерень також подяка.

Щодо євроінтеграції. Цей уряд провів величезну роботу щодо наближення України до ЄС.

Чи можна критикувати цей уряд? Звичайно, як і в роботі будь-якого уряду кожен знайде якийсь недолік. Водночас той факт, що ми на четвертому році повномасштабної війни обговорюємо, як нам більше виробляти зброї, як покращити рівень життя громадян і як відновлювати бізнес на прифронтових територіях, а не шукаємо місце, де б уряд в екзилі розмістити. Це свідчить про те, що уряд був там, де треба, і робив свою роботу попри всі проблеми і складнощі. І за цю роботу цьому уряду варто подякувати.

Дякую вам, Денисе Анатолійовичу. Дякую, колеги.

Новому уряду варто зберегти ті позитивні напрацювання, які були здійснені цим урядом, посилити та розвинути їх. Я впевнений, Юлія Анатоліївна з цим впорається.

Дякую вам за роботу.

Веде засідання Голова Верховної Ради України
СТЕФАНЧУК Р.О.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую.

Тарас Іванович Батенко.

Рудик Сергій Ярославович. Будь ласка.

РУДИК С.Я. Шановні панове міністри! Шановний пане Прем'єр-міністре! Я не мав можливості всі п'ять років вашої каденції уважно спостерігати за

роботою Кабінету Міністрів України, тому що із зрозумілих причин понад три роки воював.

Я розумію, що виклики, які припали на долю вашого уряду, безпрецедентні і ви унікальний керівник, і віддаю належне, що в тому, що Україна сьогодні бореться і протистоїть навалі російської агресії, є велика і ваша заслуга. Але в мене є ряд питань, які не вкладаються в голову. Буквально сьогодні ми в першому читанні проголосували законопроект щодо змін до Державного бюджету. До кінця року з 3 мільярдів гривень, передбачених на гуманітарне розмінування, а ми країна номер один у світі щодо замінування, і експерти кажуть, що ще 50 років треба буде працювати над тим, щоб очистити нашу землю від «орківських» снарядів, лишилося 300 мільйонів, а 2,7 мільярда гривень Міністерство економіки просто не змогло використати. Це неправильно.

Мене хвилює питання, чому уряд не дослухався до думок десятків видатних науковців, таких лідерів культурної та гуманітарної думки, як Ліна Костенко, Андрухович і нас, народних депутатів, які зверталися до вас з пропозицією перепризначити на посаду мовного омбудсмена Тараса Кременя. Ні. Ви зробили все для того, щоб прийшла людина, яка вважає, що захист державної української мови, а ми сьогодні святкуємо шосту річницю прийняття закону, який захищає українську мову, – це питання фольклору. Ні, пане Прем'єр-міністре, ні, панове міністри, які голосували за це рішення, захист державної мови під час війни – це не питання фольклору.

Мене як військового турбує, мої спроби достукатися до вас, щоб ви скасували ганебну норму, відповідно до положень якої з початком повномасштабного вторгнення закрили всі реєстри і учасники бойових дій перестали отримувати своїх 2 гектари землі... Ви нічого для цього не зробили.

Ми всі розуміємо, що ви продовжите свою роботу в новій іпостасі як міністр оборони. Те, що вам вдавалося можливим на посаді Прем'єр-міністра України, вам не вдасться не зробити тепер як міністру оборони. Будемо відвертими, ми знаємо, про що говоримо. Військові не дадуть...

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію.

Хлапук, я так розумію, передає слово Железняку.

Ярославе Івановичу, секунду, будь ласка.

Шановні колеги, на виступи записані представники ще двох фракцій, тому дуже прошу після цього займати свої робочі місця.

Спочатку – Ярослав Іванович, потім – виступи від фракцій «Європейська солідарність» та «Батьківщина», і голосуємо.

Будь ласка, Ярославе Івановичу.

ЖЕЛЕЗНЯК Я.І. Колеги, здається, ми якось нежваво аплодуємо і дякуємо Прем'єр-міністру та уряду. Це некрасиво і непорядно. Давайте подякуємо нашому уряду за те, що вони під час повномасштабної війни витрачали наші гроші. Було ж таке? Пам'ятаєте про серіали, чи, можливо, марафон?

Однак почну спочатку. Давайте пригадаємо, як починав працювати цей уряд від початку коронавірусу, про створення ковідного фонду і «подякуємо» за те, що гроші з цього фонду відправляли на будівництво доріг. Давайте «подякуємо» за скандал із «золотими» костюмами або вакцинами, які закуповувалися втричі дорожче. Давайте обов'язково їм «подякуємо» за яйця по 17 гривень і зимові куртки. Давайте «подякуємо» за те, що, у той час, коли нам не вистачає 0,5 трильйона гривень на армію, ми хотіли закуповувати ядерні реактори, російський мотлох, у Болгарії. І за це обов'язково треба «подякувати». Давайте «подякуємо» їм за те, що цей уряд запам'ятався рекордними хабарами, у тому числі за генератори чи перевезення обладнання з окупованих або тих територій, які можуть бути під окупацією. Давайте «подякуємо» їм хоча б за те, що повернули віце-прем'єр-міністра, відповідального за повернення українців в Україну, який отримав підозру. За це обов'язково ми маємо «подякувати». Давайте «подякуємо» за те, що вони за шість років абсолютно нічого не зробили на митниці, у податковій сфері, але створили БЕБ, який ми тепер не можемо перезавантажити. І обов'язково давайте «подякуємо» за те, що вже півроку вони не виконують закони, які ми прийняли.

Давайте «подякуємо» нашому уряду за всі «чудові» ідеї, які піднімали настрої українців: 1 трильйон доларів ВВП, створення 500 тисяч робочих місць, «бабусяфони», хоча б за мільярд дерев та систему «інвестнянь». Але насамперед хочу від всього залу «подякувати» цьому уряду за те, що у найважчий час, під час війни, ви статус міністра уряду України опустили трохи нижче, ніж статус заступника завідувача їдальні Офісу Президента. За це окрема «подяка». Треба поаплодувати за таке рішення.

Тому, шановні колеги, я так і не зрозумів, чому Прем'єр-міністр України подав у відставку, чому тепер у нас буде «новий» Шмигаль, чому у нас тепер «старий» Шмигаль стане міністром оборони. Та й байдуже. Тому що це виглядає як ліжко-пересування. Є ліжко-пересуванням і буде пересуванням, тому що, пробачте, від заміни крісел нічого не зміниться. Ну, напевно, ми почуємо вже про 2 трильйони.

Я, очевидно, голосуватиму за звільнення. І так само, чесно кажучи, не сподіваюся на хоч якусь зміну в якісному або у змістовному наповненні цього уряду.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Павленко, я так розумію, передає слово для виступу Порошенку. Будь ласка.

ПОРОШЕНКО П.О. Шановні колеги, дійсно, жодний уряд в історії України не працював такий термін, як уряд, який зараз перебуває у цьому залі.

Перше питання – це делегітимізація української влади, бо у статті 10 Закону України «Про правовий режим воєнного стану» чітко забороняється припиняти повноваження всіх органів державної влади, у першу чергу Кабінету Міністрів України. Ви хоча б спробували внести зміни, розтлумачити, що це

таке «припинення повноважень», щоб легітимність наступного уряду не ставити під сумнів? Ви цього не спромоглися. Ви дуже, дуже поспішаєте відправити уряд у відставку.

Друге питання. А де коаліція? Це монобільшість? Там немає 226 голосів, Дмитро Олександрович може це підтвердити. Хто вас висуває? Український народ? Ні. Монобільшість? Ні. Це ще одна підстава, коли ви ставите під сумнів легітимність українського уряду. Неважливо, представляє він владу чи опозицію, легітимність уряду має бути бездоганною. Ви робите зараз помилку.

Попередній промовець наголосив, що уряд має прозвітувати. Я не закликаю, як він, дякувати, я закликаю вас прозвітувати про кошти ковідного фонду, про тисячі смертей від COVID-19, про інфікованих лікарів, які не мали форми, про апарати штучної вентиляції легень, коли ви нашими руками зібрали всі гроші з усієї країни і чомусь спрямували їх на велике «крадівництво» з потужною корупційною мотивацією, у тому числі заносячи конверти у цей зал.

Основна претензія: цей уряд не підготував країну до війни. І не можна вішати цю відповідальність лише на Президента чи його Офіс. Уряд мав підготувати це.

Третє питання. За 3,5 року цей уряд не перевів економіку на воєнні рейки, бо тоді це означало б, що не можна витрачати жодної копійки на марафон, кешбек, «Вовину тисячу», підкуп виборців, поки не були б забезпечені Збройні Сили України. І зараз ви позбавляєте Верховну Раду України права почути звіт, заслухати звіт Рахункової палати. Треба дати можливість виступити кожному міністру, а вже потім приймати рішення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Шановні колеги, завершальний виступ – Власенко Сергій Володимирович. Будь ласка.

Поки Сергій Володимирович іде до трибуни, я хочу попросити народних депутатів України займати свої робочі місця, тому що після цього ми переходимо до прийняття рішення.

Шановні колеги, будь ласка, займіть свої робочі місця.

Сергію Володимировичу, будь ласка.

ВЛАСЕНКО С.В. Дякую. Шановний пане Голово! Знаєте, у мене дежавю: знову ми, стоячи, аплодуємо, знову ми, стоячи, підтримуємо, знову чуємо, як усе добре, як усе гарно. У мене тоді просте запитання: а чому уряд іде у відставку, якщо все добре, якщо все правильно, якщо все рухається в правильному напрямі? За всіма останніми дослідженнями, більшість українців вважає, що Україна рухається в неправильному напрямі. Фракція «Батьківщина» так само вважає. Ми вважаємо, що заміна декількох облич в уряді з перестановкою одних і тих самих осіб не є панацеєю. Ми вважаємо, що треба змінювати стратегії, які сповідує уряд. Фракція «Батьківщина» точно не підтримує нарізання, як салямі, нашого суверенітету, коли ми віддаємо можливість іноземцям формувати державні органи і державні судові органи. Фракція «Батьківщина» не підтримує,

коли управління державною власністю під час війни передається невідомим ноунеймам, якимось так званим міжнародним незалежним експертам. Фракція «Батьківщина» не підтримує той рівень корупції, який є, зокрема, в управлінні державним майном. Хочу нагадати останні скандали з АРМА. Фракція «Батьківщина» не підтримує зниження соціальних стандартів у той час, коли ми можемо їх не знижувати. Фракція «Батьківщина» не підтримує той рівень корупції, про який пишуть журналісти-розслідувачі, і вважає, що це треба змінювати в першу чергу. Звичайно, ми не підтримуємо те, що відбувається сьогодні з бізнесом. Замість того щоб забезпечити українському бізнесу можливість нормально працювати, перейти економіці на воєнні рейки, дозволити нормально виробляти продукцію, необхідну нашій оборонній промисловості, правоохоронні структури, на жаль, сьогодні займаються тим, що називалося весь час «кошмарення» бізнесу, і ми це не підтримуємо.

Саме тому ми кажемо, що проблема не в Прем'єр-міністрі, не в тому, хто буде наступником, не в тих обличчях, які пересядуть з одних крісел в інші, проблема полягає в тому, що треба змінювати глобальні стратегії, щоб Україна, як виписано в одному із документів уряду, припинила бути сировинним додатком Європи і стала країною, яка виробляє високотехнологічну, високоточну продукцію. На жаль, на сьогодні стратегія уряду не така. Звичайно, ми підтримуємо звільнення цього уряду, а далі будемо розглядати питання щодо призначення.

Дякую.

ГОЛОВУЮЧИЙ. Дякую, Сергію Володимировичу.

Шановні колеги, обговорення питання завершено. Переходимо до прийняття рішення. Прошу народних депутатів зайняти свої робочі місця.

Шановні колеги, відповідно до пункту 12 частини першої статті 85 та частини другої статті 115 Конституції України, а також статті 15 Закону України «Про Кабінет Міністрів України» ставлю на голосування пропозицію про прийняття проекту Постанови «Про відставку Прем'єр-міністра України Шмигала Д.А.» ([№ 13485](#)) у цілому.

Готові голосувати? Прошу народних депутатів голосувати.

«За» – 261.

Рішення прийнято.

Прошу показати по фракціях і групах.

Шановні колеги, давайте ще раз від імені Верховної Ради подякуємо Прем'єр-міністру і членам Кабінету Міністрів України за їхню роботу в непростий для нашої держави час (*Оплески*).

Шановні колеги, розгляд питань порядку денного на сьогодні завершено. Дякую всім за плідну роботу.

Зараз я оголошую перерву в нашому пленарному засіданні. Про час і місце його продовження вам буде повідомлено завчасно. Нагадую про необхідність непоширення інформації щодо його початку.

В єдності наша сила. Слава Україні!